

A bírósági ügyvitel adatvédelmi aspektusai
– különös tekintettel az elnöki ügyvitelre

készítette:

dr. Liziczay Sándor

az Érdi Járásbíróság elnöke

Tartalomjegyzék

1. Bevezető
2. A C-245/20. számú ügy (Európai Unió Bírósága)
  - 2.1. Alapvetések
  - 2.2. Pertörténet
  - 2.3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések
  - 2.4. A főtanácsnok állásfoglalása
  - 2.5. Az ítélet érvelései
  - 2.6. A rendelkezés és a ratio decidendi
3. Kapcsolódó jogesetek
  - 3.1. A C-470/19. számú ügy
  - 3.2. A 17/1994. (III.29.) AB határozat
4. A C-245/20. számú ítélet elemzése a hazai bírósági igazgatás szempontjából
  - 4.1. A vizsgált kérdések
  - 4.2. A bírósági adatkezelési tevékenység területei
  - 4.3. A bíróságok adatkezelési tevékenységére vonatkozó adatvédelmi szabályok
  - 4.4. A GDPR 55. cikk (3) bekezdésének alkalmazhatósága
    - 4.4.1. Első lépés: az adatkezelési tevékenység megállapítása
    - 4.4.2. Második lépés: az adatkezelési tevékenység intézményi érintettsége
    - 4.4.3. Harmadik lépés: az intézményi meghatározás funkcionális korrekciója
    - 4.4.4. Következtetések
5. A C-245/20. számú ítélet jelentősége
  - 5.1. Az adatvédelmi kifogás
  - 5.2. Jogalkotás szükségessége

6. Az elnöki ügyvitel adatvédelmi aspektusai

6.1. Online adatvédelmi kérdőív

6.2. A bírósági adatkezelés jogalapja és alapelvei

6.3. Az adatvédelmi kifogás a kérdőív tükrében

6.4. Az anonimizált határozatok közzététele

6.5. Adatvédelmi incidensek a bíróságon

6.6. A bírósági dolgozókra vonatkozó személyi nyilvántartás

6.7. A bírói vagyonyilatkozat kezelése

6.8. A bírósági iratkezeléssel kapcsolatos adatvédelmi kérdések

6.9. A bírósági ügyben becsatolt orvosi iratok kezelésének szabályai

7. Összegző zárógondolatok

Irodalomjegyzék

Jogszabályok jegyzéke

Alkotmánybíróság határozatainak jegyzéke

Bírósági döntések jegyzéke

NAIH határozatok jegyzéke

Függelék (Grafikonok)

1. Bevezető

A globalizáció hatásaira, az információs technológia fejlődésére és az elektronikus adatkezelés és -feldolgozás során fellépő új adatvédelmi kihívásokra válaszul az Európai Bizottság 2012-ben egy adatvédelmi reformot tartalmazó javaslatcsomagot terjesztett elő,¹ amelyet követően az Európai Unió 2016-ban ért végre nagyszabású és majdnem kilenc évet felölelő adatvédelmi reformjának.² Ennek egyik eredménye a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i 2016/679/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (General Data Protection Regulation, a továbbiakban: GDPR), amely 2016. május 24-én lépett hatályba, és a tagállami jogrendszerekben csak kétéves felkészülési időt követően, 2018. május 25-étől vált alkalmazandóvá.³ Az elmúlt időszakban a GDPR-ral kapcsolatban megjelent szakirodalmi munkák közül kevés foglalkozik a rendelet speciálisan a közsférára vonatkozó szabályozásával és az e területre gyakorolt hatásával.⁴ A bírósági szervezetre vonatkozó adatvédelmi szabályokkal kapcsolatos szakirodalom még hiányosabb, a bírósági igazgatás adatvédelmi aspektusai pedig – tapasztalatom szerint – fehér foltot képeznek a GDPR alkalmazandóvá válását követően megjelent szakirodalmi térképen.

Azt is mondhatjuk, hogy a bírósági szervezetrendszerben a GDPR alkalmazásának megkezdése nem okozott olyan „földrengésszerű” változást, mint amire eredetileg számítani lehetett.⁵ Nyilvánvaló ugyanakkor az is, hogy amióta a jogalkalmazók az adatkezelések jogszerűségét nemcsak az Infotv., hanem a GDPR alapján is vizsgálják, az egyes döntések háttéréül szolgáló joganyag a hazai jogból az uniós jog területére került át. Emiatt az uniós jog

---

¹ VÉGVÁRI Zsuzsanna: A GDPR és az Infotv. alkalmazásának elhatárolása a jogalkalmazói, így különösen az igazságügyi szakértői adatkezelés során, *Fontes Iuris* 2020/4. 34. o. (továbbiakban: VÉGVÁRI 2020)

² VÁRADI Szilvia: A közsférára vonatkozó adatvédelmi szabályoka GDPR tükrében, *Pro Futuro* 2019/1. 39. o. (továbbiakban: VÁRADI 2019)

³ PÉTERFALVI Attila – RÉVÉSZ Balázs – BUZÁS Péter (szerk.): *Magyarázat a GDPR-ról*. Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2021. 34. o. (továbbiakban: PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021). Ugyanezt a mondatot tartalmazza VÁRADI Szilvia tanulmányai is a bevezetőben, azonban ott tévesen került rögzítésre, hogy a GDPR 2018. május 25-én lépett hatályba, ezért nem tüntettem fel a dolgozatban ezt a mondatot. (VÁRADI 2019: 39. o.)

⁴ VÁRADI 2019: 39. o.

⁵ DUDÁS Gábor: A magyar rendes bíróságok adatvédelmet érintő döntései. In: *Az Infotörvénytől a GDPR-ig*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021. 57. o. (továbbiakban DUDÁS 2021). A fenti megállapítást DUDÁS a magyar bírói gyakorlat tekintetében tette, azonban ez átültethető a bírósági szervezetrendszerre is.

értelmezésére elsődlegesen jogosult Európai Unió Bírósága ítélezési tevékenysége, és ezzel szinte azonos súllyal a 29. cikk szerinti Adatvédelmi Munkacsoport (Európai Adatvédelmi Testület), valamint újabban a hazain kívüli tagállami adatvédelmi felügyelő hatóságok gyakorlata is fokozottabban érvényesül az adatvédelmi kérdések eldöntésében.⁶

Az adatvédelem fejlődése az igazságszolgáltatás működésében is érezteti hatását, az igazságügyi adatkezelés számos specialitása szabályozási kényszert szül, de az eljárások, a bírósági működés adatvédelmi szempontból történő átgondolását is kikényszeríti. Egy bírósági eljárás során – függetlenül az eljárás tárgyától – a legkülönbözőbb személyes adatok jelenhetnek meg az eljárásban. Az igazságszolgáltatási tevékenység során ezen adatokból adatbázisok is felépülnek, ennek következtében az adat különválik a forrástól, és a bíróság, amely ezen adatokat befogadja vagy amelynek eljárása során azok keletkeznek, adatkezelői pozícióba kerül.⁷ Az adatkezelői pozícióba kerülő bíróságoknak pedig lehetőség szerint egységes és megnyugtató válaszokat kell adnia a felmerülő adatvédelmi problémákra, hiszen a bíróság tevékenysége során az adatok védelme és az egyéb alapvető jogok egymásnak feszülnek, sok esetben egymással konkurálnak.⁸

Az Alaptörvény a bírósági eljárásokat egységesen kezeli, amikor rögzíti, hogy a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el,⁹ amely során a bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról és törvényben meghatározott egyéb ügyben.¹⁰ Ez az egységes szabályozás ugyan az eljárási törvények vonatkozásában differenciálódhat, azonban a bírósági eljárások adatvédelmi szempontból történő eltérő kezelése nem lehet indokolt.¹¹

Úgy vélem, hogy a bírósági eljárások egységes adatvédelmi kezelését elsősorban a bírósági ügyviteli szabályok hivatottak biztosítani. Az ügyvitel és az iratkezelés racionális és hatékony szabályozása, s az ennek megfelelő gyakorlati tevékenység nélkül az

---

⁶ DUDÁS 2021: 61. o.

⁷ DEMJÉN Péter: Egyes adatvédelmi kérdések a közigazgatási perben. Infokommunikáció és jog. 17. évfolyam 1. szám 2020. 27. o. (továbbiakban: DEMJÉN 2020). A szövegben a gondolatjelbe tett beszúrák a dolgozat készítőjétől származik.

⁸ DEMJÉN 2020: 27. o.

⁹ Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdés

¹⁰ Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés

¹¹ DEMÉN 2020: 28. o.

igazságszolgáltatás valamennyi részében, de kivált a bíróságoknál káosz alakulna ki, s lehetlenné válna mind szervezeti belső, mind pedig szervezeti külső vonatkozásában az egyes ügyek beazonosítása, az egyes eljárások nyomon kísérése, az egyes eljárások menetének tudatos és célszerű irányítása, az eljárási határidők és határnapok szemmel tartása és az egyes ügyekben folytatott eljárás befejezésének és az ezzel kapcsolatos időpontnak szemmel tartása. Az ügyvitel tehát ösztönzőleg hat az egyes eljárások időszerű és hatékony befejezésére,¹² és keretrendszer adhat az egyes eljárásokban felmerülő adatvédelmi kérdések kezelésére.

A fenti bevezetőből talán látható, hogy – Michal Bobek főtanácsnok szavaival élve¹³ – jelen dolgozat egy hagymához hasonló. Számos rétege van. Ha maradunk a legkülső rétegnél, akkor felmerül a kérdés, hogy az igazságszolgáltatási tevékenység során egyáltalán követendők-e az adatvédelmi szabályok, majd ahogy fejtjük le a hagyma rétegeit, úgy juthatunk el oda, hogy az igazságszolgáltatás egyes területein milyen adatvédelmi szabályokat kell alkalmaznunk, és a jogforrási hierarchiát követve a GDPR-től hogyan juthatunk el a bírósági ügyvitel adatvédelmi szabályaihoz. Ebből a hasonlatból is látszik, hogy a bírósági adatkezelés témaköre rendkívüli szerteágazó, így a dolgozatom – a terjedelmi korlátokra is figyelemmel – nem képes a téma teljeskörű bemutatására, mert minden résztémáról újabb és újabb rétegek fejthetők le.

Éppen ezért a saját érdeklődési körömnél megfelelően arra próbálok meg választ keresni, hogy a bírósági igazgatás területén az adatvédelmi szabályok hogyan érvényesülnek és a bírósági ügyvitel adatvédelmi aspektusai milyen módon terjeszthetők ki az elnöki ügyvitelre.

Ennek megfelelően a dolgozatomban az Európai Unió Bíróságának C-245/20. számú ügyének¹⁴ bemutatását követően azt vizsgálom, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélet milyen hatással lesz vagy lehet a bírósági igazgatásra, és ennek kapcsán felmerül-e jogszabálmódosítás szükségessége. Amennyiben szükséges a jogszabálmódosítás, megkísérlek erre szövegszerű javaslatot is megfogalmazni.

Ezt követően pedig az elnöki ügyvitel egyes adatvédelmi aspektusait mutatom be, amely során arra keresem a választ, hogy a bemutatott területekre kiterjeszhető-e a C-245/20. számú ítélet értelmezése. Ennek során felhasználok az egyik törvényszéken végzett online kérdőíves

---

¹² IMREGH Géza: Kommunikáció és polgári ügyszakos bírósági ügyvitel a gyakorlatban. Magyar Jog 58. évfolyam 9. szám 2011. 516. o. (továbbiakban: IMREGH 2011)

¹³ Michael Bobek főtanácsnok a C-245/20. számú ügyben előterjesztett főtanácsnoki indítványának 117. pontjában élt ezzel a hasonlattal.

¹⁴ X és Z kontra Autoriteit Persoonsgegevens ügyben 2022. március 24-én hozott ítélet a Rechtbank Midden-Nederland (Hollandia) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján (ECLI:EU:C:2022:216)

kutatásom eredményét, valamint a NAIH honlapján megjelent egyes határozatokat abból a szempontból, hogy a határozatokban tett megállapítások milyen módon alkalmazhatóak, illetve ültethetőek át a bírósági igazgatásra és az elnöki ügyviteli szabályokra. Amennyiben a bemutatott területekkel összefüggésben felmerül az ügyviteli szabályok adatvédelmi szempontból történő módosításának szükségessége, itt is megpróbálok szövegszerű javaslatokat megfogalmazni ezzel kapcsolatban. Ebben a részben arra is megpróbálok választ adni, hogy a bírósági szervezet dolgozói – ide értve a bírákat és az igazságügyi alkalmazottakat – mennyire vannak tisztában a rájuk irányadó adatvédelmi szabályokkal.

Mindezekre figyelemmel a dolgozatomban az alábbi hipotézisekre próbálok meg választ adni:

1. A C-245/20. számú ügy jelentős hatással lesz a bírósági igazgatási tevékenységhez kapcsolódó adatkezelési műveletek ellenőrzésére.

2. A bírósági igazgatásra vonatkozó adatvédelmi szabályok értelmezéshez a NAIH döntései is segítséget nyújtanak.

3. Mindenképpen szükséges a bírósági adatkezelésre vonatkozó szabályok felülvizsgálata és a GDPR rendelkezéseinek megfelelő szabályozás megalkotása.

4. A bírósági dolgozók (bírák és igazságügyi alkalmazottak) nincsenek tisztában a bíróság működése során alkalmazandó adatvédelmi szabályokkal.

5. Az elnöki ügyvitel adatvédelmi szabályait több jogszabály együttes értelmezéséből lehet kiolvasni.

6. Mindenképpen szükséges a bírósági szervezetben dolgozók számára adatvédelmi képzés szervezése.

2. A C-245/20. számú ügy (Európai Unió Bírósága)

2.1. Alapvetések

A közzférában működő szervezetek nagy számban gyűjtenek és tárolnak adatokat, amelyek közül igen sok szenzitív adatnak minősül. Ugyanakkor a GDPR megalkotásakor a Tanács eredeti javaslata szerint nem szabályozták volna uniós szinten a közzféra általi személyes adatok kezelését, mivel az elsődleges cél a digitális egységes piac megteremtését elősegítő, tehát a magánszektorra vonatkozó szabályok egységesítése volt. A Tanács ezért nemzeti szintű szabályozást javasolt a közzszektorra nézve. Az uniós jogalkotási folyamat során végül a Tanács finomított ezen az állásponton, amelynek eredményeként a GDPR hatálya – számos kivétel megfogalmazása mellett – kiterjed erre a területre is.¹⁵

A GDPR fogalommeghatározásán¹⁶ túlmenően azonban a GDPR nem tartalmaz egyértelmű definíciót a közzszféra vagy a közzzhatalmi szervek vagy testületek fogalmára nézve. Az Adatvédelmi Munkacsoport szerint az ilyen jellegű fogalmakat a nemzeti jog alapján kell meghatározni.¹⁷ A közzzhatalom gyakorlása közvetlenül jogszabályhoz kötött, jogszabály hozza létre a közzzhatalmi szervezetet, jogszabály ruhazza fel cselekvési hatáskörrel, és jogszabály rögzíti az elérendő célokat is, amelyek érdekében az adott szerv a tevékenységét kifejti. Ezt a jellemzőt a GDPR is megerősíti, amikor kimondja, hogy a közzzérdekű feladat végrehajtásához, illetve közzzhatalmi jogosítvány gyakorlásához szükséges adatkezelésnek az uniós jogban vagy valamely tagállam jogában foglalt jogalappal kell rendelkeznie.¹⁸ A közzzhatalom gyakorlásával összefüggésben irányadónak tekinthető az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvényben szereplő értelmező rendelkezés¹⁹, amelynek értelmében közzzhatalmi tevékenység különösen a jogszabály-alkotási, az igazságszolgáltatási, az ügyészi, a védelmi, a rendvédelmi, a külügyi és igazságügyi igazgatási, a közzzigazgatási jogalkalmazói, a hatósági ellenőrzési és pénzügyi ellenőrzési, a törvényességi felügyeleti és ellenőrzési, az államháztartási, európai uniós és egyéb nemzetközi támogatás elosztásáról való döntési tevékenység.²⁰

---

¹⁵ VÁRADI 2019: 40. o.

¹⁶ lásd GDPR 4. cikk 7. pontban írt adatkezelő fogalom, illetve a GPDR 4. cikk 8. pontban írt adatfeldolgozó fogalom

¹⁷ VÁRADI 2019: 40. o.

¹⁸ VÁRADI 2019: 41. o. A hivatkozást a GDPR Preambulum (45) bekezdése tartalmazza.

¹⁹ Áfa tv. 7. § (2) bekezdés

²⁰ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 145. o.

A fenti jogszabályi meghatározásból egyértelműen megállapítható, hogy az igazságszolgáltatási tevékenység közhatalmi tevékenységnek minősül, ilyen módon a GDPR-t a bíróságok tevékenységére is alkalmazni kell. Ezt erősíti meg a GDPR Preambuluma, amely rögzíti, hogy ezt a rendeletet a bíróságok és más igazságügyi hatóságok tevékenységeire is alkalmazni kell, azonban az uniós, illetve a tagállami jog a személyes adatok kezelésével összefüggésben a bíróságok és más igazságügyi hatóságok által végzett kezelési műveleteket és eljárásokat pontosabban meghatározhatja.²¹

Az általános adatvédelmi rendeletet tehát nyilvánvalóan alkalmazni kell a tagállamok bírósági vonatkozásában. E rendelet ugyanis a személyes adatokon végzett bármely műveletre vagy műveletek összességére alkalmazandó. Nem ír elő a bíróságokra, vagy bármely egyéb konkrét tagállami szervre vonatkozó intézményi kivételt. Az általános adatvédelmi rendelet rendeltetésénél fogva intézményi szempontból semleges. A személyes adatok kezelésével kapcsolatos valamennyi művelet – jellegétől függetlenül – a hatálya alá tartozik.²²

Az uniós jog tehát az igazságügyi feladatokra ráhelyez egy kötelezően betartandó átfogó adatvédelmi keretet, miközben azzal egyidejűleg számtalan tartalmi kibúvót megenged.²³

Ilyen általános, valamennyi közhatalmi szervre vonatkozó kibúvó például a címzett fogalma alóli kivétel szabály, amely alapján azon közhatalmi szervek, amelyek egy egyedi vizsgálat keretében az uniós vagy a tagállami joggal összhangban férhetnek hozzá személyes adatokhoz, nem minősülnek címzettnek. Az említett adatok e közhatalmi szervek általi kezelése azonban meg kell, hogy feleljen az adatkezelés céljainak megfelelően az alkalmazandó adatvédelmi szabályoknak.²⁴

---

²¹ GDPR (20) preambulumbekzdés első mondat

²² C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 32. pont

²³ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 129. pont

²⁴ GDPR 4. cikk 9. pont. A GDPR (31) preambulumbekzdés segíti ezen szakasz értelmezését: Azok a közhatalmi szervek, amelyekkel hivatalos feladataikkal kapcsolatos jogi kötelezettségeik keretében személyes adatokat közölnek, így például az adó- és vámhatóságok, a pénzügyi nyomozóegységek, a független közigazgatási hatóságok, valamint az értékpapírpiacok szabályozásáért és felügyeletéért felelős pénzügyi hatóságok nem tekinthetők címzettnek, amikor olyan személyes adatokat kapnak, amelyek az uniós vagy a tagállami jog alapján egy konkrét közérdekű vizsgálat lefolytatásához szükségesek. A közhatalmi szervek által küldött, adatközlés iránti megkereséseket írásban, indokolással ellátva és eseti alapon kell benyújtani, és azok nem vonatkozhatnak teljes nyilvántartási rendszerekre, illetve nem eredményezhetik nyilvántartási rendszerek összekapcsolását. A személyes adatok említett közhatalmi szervek általi kezelése során be kell tartani az adatkezelés céljának megfelelően alkalmazandó adatvédelmi szabályokat.

Ilyen kibúvót jelent a kötelező adatkezelés körében az a rendelkezés is, hogy az e rendeletben foglalt, adatkezelésre vonatkozó szabályok alkalmazásának kiigazítása érdekében, a tagállamok a 6. cikk (1) bekezdés c) és e) pontjának való megfelelés céljából fenntarthatnak vagy bevezethetnek konkrétabb rendelkezéseket, amelyekben pontosabban meghatározzák az adatkezelésre vonatkozó konkrét követelményeket, és amelyekben további intézkedéseket tesznek az adatkezelés jogszerűségének és tisztességességének biztosítására.²⁵ A magyar jogalkotó nem élt a felhatalmazás adta lehetőséggel.

Több kibúvót is tartalmaz a GDPR 23. cikke, amely szerint az adatkezelőre vagy adatfeldolgozóra alkalmazandó uniós vagy tagállami jog jogalkotási intézkedésekkel korlátozhatja a 12-22. cikkben és a 34. cikkben foglalt, valamint a 12-22. cikkben meghatározott jogokkal és kötelezettségekkel összhangban lévő rendelkezései tekintetében az 5. cikkben foglalt jogok és kötelezettségek hatályát polgári, munkaügyi és közigazgatási eljárások esetében a bírói függetlenség és a bírósági eljárások védelme érdekében,²⁶ illetve igazgatási adatkezelés esetén a közhatalmi feladatok ellátásához kapcsolódó ellenőrzési, vizsgálati vagy szabályozási tevékenység vonatkozásában,²⁷ ha a korlátozás tiszteletben tartja az alapvető jogok és szabadságok lényeges tartalmát, valamint az alábbiak védelméhez szükséges és arányos intézkedés egy demokratikus társadalomban. Ezen rendelkezések lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy láthatóan szintén valamilyen típusú igazságszolgáltatási tevékenységgel („bírói függetlenség és bírósági eljárások”) összefüggő okból teljeskörűen eltérjenek az érintetteket az általános adatvédelmi rendelet III. fejezete alapján megillető jogoktól.²⁸ Az érintetti jogok vonatkozásában hasonló kibúvót fogalmaz meg a LED irányelv²⁹ is a büntető- és szabálysértési eljárások esetében.³⁰ A magyar jogalkotó ezen esetekben sem élt a felhatalmazás adta lehetőséggel.

---

²⁵ GDPR 6. cikk (2) bekezdés

²⁶ GDPR 23. cikk (1) bekezdés f) pont

²⁷ GDPR 23. cikk (1) bekezdés h) pont

²⁸ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 127. pont

²⁹ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2016. április 27-i (EU) 2016/680 IRÁNYELVE a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről

³⁰ LED irányelv 18. cikk

A GDPR rendelkezései között azonban van egy olyan kibúvó, amely kiemelt jelentőségű a dolgozat témája szempontjából. Annak érdekében ugyanis, hogy az igazságszolgáltatási feladataik ellátása során, beleértve a döntéshozatalt is, biztosítva legyen a bírói kar függetlensége, a felügyeleti hatóságok hatásköre nem terjedhet ki a személyes adatok olyan kezelésére, amelyet a bíróságok igazságszolgáltatási feladatkörükben eljárva végeznek. Lehetővé kell tenni, hogy az ilyen adatkezelési műveletek felügyeletével a tagállamok igazságügyi rendszerén belül olyan szakosodott szerveket bízzanak meg, amelyek elsősorban biztosítják az e rendeletben foglalt szabályoknak való megfelelést, növelik a bírói kar tudatosságát az e rendelet szerinti kötelezettségeik tekintetében és kezelik az említett adatkezelési tevékenységgel kapcsolatos panaszokat.³¹ Ezért a felügyeleti hatóságok hatásköre nem terjed ki a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek felügyeletére,³² valamint nem áll fenn az adatvédelmi tisztviselő kinevezésének kötelezettsége az igazságszolgáltatási tevékenység során végzett adatkezelésekre.³³

Az általános adatvédelmi rendelet felhatalmazza a tagállami jogalkotókat arra, hogy a fenti kibúvók vonatkozásában rendelkezéseket alkossanak. A rendelet azonban nem követeli meg, hogy ezeket a rendelkezéseket törvény határozza meg, hanem más tagállami jogszabályban is meg lehet állapítani jogi kötelezettséget, ugyanakkor ezzel összefüggésben azt is hangsúlyozza, hogy a rendelet nem érinti a tagállamok alkotmányos követelményeinek érvényesülését.³⁴ Az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó alkotmányos követelmény azonban az, hogy az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.³⁵ A GDPR felhatalmazására

---

³¹ GDPR (20) preambulumbekzdés második mondat

³² GDPR 55. cikk (3) bekezdés

³³ GDPR 37. cikk (1) bekezdés a) pont: Az adatkezelő és az adatfeldolgozó adatvédelmi tisztviselőt jelöl ki minden olyan esetben, amikor az adatkezelést közhatalmi szervek vagy egyéb, közfeladatot ellátó szervek végzik, kivéve az igazságszolgáltatási feladatkörükben eljáró bíróságokat.

³⁴ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 141. o. A GDPR (41) preambulumbekzdés értelmében: Amikor ez a rendelet jogalapra vagy jogalkotási intézkedésre hivatkozik, ez nem szükségszerűen jelent - az érintett tagállam alkotmányos rendjéből fakadó követelmények sérelme nélkül - valamely parlament által elfogadott jogszabályt. Mindazonáltal az ilyen jogalaprak vagy jogalkotási intézkedésnek világosnak és pontosnak kell lennie, alkalmazásának pedig előreláthatónak kell lennie a hatálya alá tartozó személyek számára, összhangban az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) és az Emberi Jogok Európai Bíróságának az ítélkezési gyakorlatával.

³⁵ Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés

figyelemmel, valamint igazodva a magyar adatvédelemi hagyományokhoz és alkotmányossági követelményekhez, az Infotv. módosítása fenntartotta azt a korábbi rendelkezést, hogy törvényben kell megállapítani a kötelező adatkezelés esetén az adatkezelés alapvető követelményeit.³⁶ Az adatkezelők ezért – az uniós jog által előírt jogi kötelezettségeken túlmenően – elsődlegesen azokat a törvényi rendelkezéseket vehetik figyelembe jogi kötelezettségként, amelyek esetén törvény rendeli el az adatkezelést, meghatározva az adatkezelés alapvető körülményeit.³⁷

Ezekkel a kibúvókhoz és a hozzá tartozó szabályozási rendszerrel bezárul a kör a hatályos jogi szabályozásban, ugyanis visszatérünk a nemzeti bíróságok e szabályok bevezetését megelőző működéséhez. Felmerül tehát a kérdés: miért volt szükség ilyen sokféle szabályra, ha e szabályok nemzeti szinten ténylegesen alig változtak.³⁸

Természetesen nem lehet azt mondani, hogy a szabályozás akár uniós szinten, akár tagállami szinten ne változott volna. A szabályozás értelmezése a bírósági szervezetrendszerrel illetően azonban nem volt egyértelmű. Az értelmezést segíti az Európai Unió Bírósága által a C-245/20. számú ügyben 2022. március 24-én – előzetes döntéshozatali eljárásban – hozott ítélet, amely több szempontból kiemelkedő jelentőségű a GDPR-ban szereplő, bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek fogalmának meghatározása szempontjából. Ezen eset elemzésével arra keresem a választ, hogy az ügyben alkalmazott jogértelmezés, illetve az ügghöz kapcsolódó, az Európai Unió Bíróságának más döntései milyen hatással vannak, illetve lesznek a magyar bírósági szervezetre, különös tekintettel a bírósági igazgatásra.

---

³⁶ Infotv. 5. § (3) bekezdés: kötelező adatkezelés esetén a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelő személyét, valamint az adatkezelés időtartamát vagy szükségessége időszakos felülvizsgálatát az adatkezelést elrendelő törvény, illetve önkormányzati rendelet határozza meg.

³⁷ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 141. o.

³⁸ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 129. pont

2.2. Pertörténet

A holland államtanács³⁹ 2018. október 30-án egy ügyvéd⁴⁰ által képviselt magánszemély⁴¹ és Utrecht polgármestere között fennálló közigazgatási jogvitában tartott tárgyalást. A tárgyalás befejezését követően Z felperest – X felperes jelenlétében – megszólította egy újságíró, aki számos, az ügyiratok részét képező eljárási irattal rendelkezett. Az iratokkal kapcsolatban hozzá intézett kérdésre az újságíró azt válaszolta, hogy e dokumentumokat az államtanács által újságírók részére biztosított, az ügyiratokhoz való hozzáférési jog alapján bocsátották rendelkezésére.

A felperes jogi képviselője (X felperes) ugyanezen a napon levéllel fordult az államtanács közigazgatási perekkel foglalkozó csoportja⁴² elnökéhez azzal a kérdéssel, hogy igaz-e, hogy hozzáférést biztosítottak az ügyiratokhoz, ha igen, akkor azt ki biztosította, illetve a másolatokat az államtanács munkatársainak tudomásával, illetve hozzájárulásával készítették-e.

Az elnök 2018. november 21-én azt válaszolta, hogy az államtanács időnként információkat bocsát az újságírók rendelkezésére a tárgyalásokról olyan módon, hogy a tárgyalási napon a tárgyalásokról való tudósítás céljából az épületben tartózkodó újságírók számára a tárgyalásra vonatkozó információkat helyez ki megtekintés céljából. A tárgyalásra vonatkozó ezen információk a keresetlevél, illetve a fellebbezés és az ellenkérelem, illetve a fellebbezése ellenkérelem másolata, valamint az elsőfokú bíróság határozatának másolata. A megtekinthető iratok olyan információkat tartalmaznak, amelyekről az újságírók a tárgyaláson való részvétel esetén is tudomást szereznek. E másolatok csak a tárgyalás napján és csak megtekintés céljából kerülnek kihelyezésre kizárólag a sajtó részére, az érintett dokumentumok nem hagyhatják el az adott bíróság épületét és nem vihetők haza, a tárgyalás napjának végén a másolatokat az államtanács kommunikációs osztályának munkatársai megsemmisítik.

A két felperes ezt követően megkereste a holland adatvédelmi hatóságot⁴³ azzal, hogy járjon el rendészeti hatóságként. Az adatvédelmi hatóság hatáskörének hiányát állapította meg, értesítette a felpereseket, hogy nem jogosult rendészeti hatóságként az államtanáccsal szemben

---

³⁹ Raad van State (másodfokú bírósági fórumként)

⁴⁰ az ügyben X jellel jelölt felperes

⁴¹ az ügyben Z jellel jelölt felperes

⁴² Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

⁴³ Autoriteit Persoonsgegevens

eljárni, és a kérelmeket továbbította a holland közigazgatási bíróságok általános adatvédelmi testületéhez.⁴⁴

A holland közigazgatási bíróságok általános adatvédelmi testülete a felperesek panasza alapján az állásfoglalásában megállapította, hogy az államtanács által folytatott gyakorlat olyan következménnyel járt, hogy olyan harmadik személyek, akik nem minősülnek félnek az eljárásban, megtekinthetik az eljárásban részt vevő felek és esetleges meghatalmazottjaik személyes adatait. A rendelkezésre bocsátott iratok ugyanis többek között tartalmazták a felperes, illetve a fellebbező nevét és címét, a meghatalmazott különböző azonosítható személyes adatait, az eljárási iratok tartalmazhatják a felek és/vagy más személyek egy vagy több – akár különleges – személyes adatát, mint például a büntetett előéletre vonatkozó információkat vagy orvosi információkat. A testület azt is megállapította, hogy a felperesek nem járultak hozzá az eljárási iratok rendelkezésre bocsátásához, és az újságírónál levő iratok nem voltak anonimizálva. A testület állásfoglalására figyelemmel az államtanács közigazgatási perekkel foglalkozó csoportjának elnöke szigorította az iratok sajtó által történő megtekintésének szabályait.

A felperesek azonban a holland adatvédelmi hatóság hatáskör hiányát megállapító határozata ellen panasszal éltek, amelyet az adatvédelmi hatóság, mint megalapozatlant elutasított, és az egyik felperes panaszát közvetlen keresetként megküldte a közép-hollandiai bírósághoz. Ezzel egyidőben a másik felperes közvetlenül keresetet nyújtott be a panaszával kapcsolatos határozat ellen a közép-hollandiai bírósághoz,⁴⁵ amely az eljárás során az Európai Unió Bíróságához fordult előzetes döntéshozatal érdekében.

---

⁴⁴ AVG-Commissie. Ezt a testületet az államtanács közigazgatási perekkel foglalkozó csoportjának elnöke, a szociális és közszolgálati fellebbviteli bíróság vezetője, valamint a gazdasági tárgyú közigazgatási jogviták fellebbviteli bíróságának vezetője hozta létre abból a célból, hogy tanácsot adjon e bíróságok számára az általános adatvédelmi rendelet által védett adatvédelmi jogokkal összefüggő panaszokról való döntés során, és hogy megítélje, hogy a panaszosok személyes adatainak kezelése során megsértették-e az általános adatvédelmi rendeletet. (A C-245/20. számú ügyből az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata 98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás 5. pontja)

⁴⁵ A pertörténeti összefoglaló a C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítványának 14-18. pontjai, és a C-245/20. számú ügyről készült összefoglaló 1-11. pontjai alapján készült.

2.3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A kérdést előterjesztő bíróság azt állapította meg, hogy az eljárási iratokhoz való ilyen hozzáférés biztosítása és az ezekről készült másolatok (ideiglenes) rendelkezésre bocsátása személyes adatokra vonatkozó, az általános adatvédelmi rendelet 4. cikkének 2. pontja értelmében vett adatkezelésnek minősül, amelyhez a felperesek nem járultak hozzá. Annak megállapítása iránt azonban, hogy vajon a holland adatvédelmi hatóság ténylegesen megállapíthatta a hatáskörének hiányát az államtanács érintett eljárási iratokhoz való hozzáférést biztosító döntésének felülvizsgálata tekintetében, a kérdés előterjesztő bíróságnak értelmezni kell az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdésében szereplő, „a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során” kifejezést figyelemmel arra, hogy az általános adatvédelmi rendelet nem határozza meg ezen kifejezést ennél pontosabban.

A kérdést előterjesztő bíróság kiemelte azt is, hogy az eljárási iratokba való betekintés újságírók részére történő biztosítása esetében nem az ügyben eljáró bíró egyéni döntésről, hanem az államtanács irányelveinek követéséről van szó, amely irányelveket az államtanács közigazgatási perekkel foglalkozó csoportjának elnöke fogadott el, és azok ezen csoport előtt folyamatban lévő számos ügyre vonatkoznak.

A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei támadtak azzal kapcsolatban, hogy az államtanács az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése értelmében vett „igazságügyi” feladatai ellátása keretében járt-e el akkor, amikor az előtte folyamatban levő konkrét jogvita ügyiratai közül egyes iratokat az újságírók rendelkezésére bocsátott abból a célból, hogy az újságíró megfelelőbben tudósíthasson a bírósági eljárásban tartott tárgyalásról. Ezért a bíróság az előtte folyamatban levő eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette az Európai Unió Bírósága elé:⁴⁶

1. Úgy kell-e értelmezni az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdését, hogy „a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek” kifejezés alatt személyes adatokat tartalmazó eljárási iratokba való betekintésnek valamely igazságügyi hatóság által történő biztosítását lehet érteni, minek során – ahogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban a bíróság kifejti – e betekintést ezen eljárási iratok másolatainak újságírók részére történő rendelkezésre bocsátásával biztosítják?

---

⁴⁶ A kérdést előterjesztő bíróság álláspontjának összefoglalása a C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítványának 21-22. pontjai, és a C-245/20. számú ügyről készült összefoglaló 16-24. pontjai alapján készült.

1.a. E kérdés megválaszolása szempontjából jelentőséggel bír-e, hogy az adatkezelés e típusa feletti felügyeletnek a nemzeti felügyeleti hatóság általi gyakorlása befolyásolja-e a független bírói ítélkezést az egyes ügyek tekintetében?

1.b. E kérdés megválaszolása szempontjából jelentőséggel bír-e, hogy az adatkezelés típusa és célja az igazságügyi hatóság szerint az, hogy az újságírók részére tájékoztatást adjanak, és ezáltal lehetővé tegyék számukra, hogy megfelelőbben tudósítsanak a bírósági eljárásban tartott nyilvános tárgyalásról, ami a bíróság eljárások nyilvánosságának és átláthatóságának elvét szolgálja?

1.c. E kérdés megválaszolás szempontjából jelentőséggel bír-e, hogy van-e az adatkezelésnek kifejezett nemzeti jogalapja?⁴⁷

2.4. A főtanácsnok állásfoglalása

Michal Bobek főtanácsnok többek között a bírói kar függetlensége biztosításának fontosságát emelte ki, amikor rögzítette, hogy a Bíróság az ítélkezési gyakorlatában, és különösen az újabb keletű ügyeiben a bírói függetlenség fogalmát olyan tágan értelmezte, hogy az magában foglalta a bírák azon képességét, hogy feladataikat mindenféle – közvetett vagy közvetlen, tényleges vagy potenciális – nyomástól mentesen lássák el.⁴⁸ Ehhez kapcsolódón az előzetes döntéshozatali eljárással érintett rendelkezésekkel összefüggően rögzítette, hogy az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése kiemelt egy újabb sajátos típusú adatkezelési műveletet, nevezetesen a bíróságok által az igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelést. E tevékenység tekintetében az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (1) bekezdése szerinti „rendes” felügyeleti hatóságok nem rendelkeznek hatáskörrel. Ehelyett az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekkezdése azt rögzíti, hogy „lehetővé kell tenni, hogy az ilyen adatkezelési műveletek felügyeletével a tagállamok igazságügyi rendszerén belül szakosodott szervezetek bízzanak meg.”⁴⁹ A főtanácsnok indítványában kiemelte azt is, hogy érdemes felidézni, hogy az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekkezdésének második mondata úgy szól, hogy „annak érdekében, hogy az igazságszolgáltatási feladataik ellátása során, beleértve a döntéshozatalt is, biztosítva legyen a bírói kar függetlensége, a

---

⁴⁷ C-245/20. számú ügy 17. pont

⁴⁸ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 82. pont

⁴⁹ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 37. pont

felügyeleti hatóságok hatásköre nem terjed ki a személyes adatok olyan kezelésére, amelyet a bíróságok igazságszolgáltatási feladatkörükben eljárva végeznek.”⁵⁰

A főtanácsnok indítványában az „igazságügyi feladatkör” tág értelmezése mellett foglalt állást, amelyet indítványa szerint az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekzdésének második mondatában a „döntéshozatal” elé betoldott „beleértve” szó is megerősít. Az ily módon létrehozott kapcsolat ugyanis arra utal, hogy az „igazságszolgáltatási feladatkör” fogalmát tágabban kell értelmezni valamely konkrét ügyre vonatkozó tisztán egyedi döntéseknél.⁵¹ A főtanácsnok nem tartotta elfogadhatónak azt az álláspontot, hogy az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése alkalmazásának kiváltásához közvetlen kapcsolatnak kell lennie az érintett személyes adatok kezelése és valamely ténylegesen folyamatban levő bírósági eljárás között.⁵² Ez ugyanis lényegében minden ügyben lehetővé tenné az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (1) bekezdése szerinti hatósági felügyeletet, kivéve, ha a bírósági döntéshozatallal fennálló közvetlen kapcsolat – vagy akár valamilyen arra gyakorolt észlelhető hatás – megállapítható. Ez a megközelítés figyelmen kívül hagyja, hogy a bírói kar függetlenségének biztosítására irányuló cél valójában mire kellene, hogy irányuljon. A bírói függetlenség nem (csak) arról szól, hogy utólag feltárunk valamit, ami már megtörtént. Mindenekelőtt az a lényege, hogy előzetesen kellő biztosítékokat vezetünk be annak érdekében, hogy bizonyos dolgok ne történhessenek meg.⁵³

Következésképpen tehát, valamint az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekzdésében megfogalmazott jogalkotói szándékra figyelemmel, az „igazságszolgáltatási feladatkörben” végzett tevékenységek besorolásának módszere nem lehet egyedi és ügyszpecifikus, ami annak lehetséges megsértésére fókuszál, amely az egyedi ügy körülményei között „igazságszolgáltatásinak” minősül. Egy ilyen megközelítés jellegénél fogva a tényeken és körülményeken alapul, néha tágabb, néha szűkebb körű. Az e fogalom értelmezésére alkalmazott megközelítésnek ezért strukturálisnak (vagyis a tevékenység típusából kiindulónak), és természetéből adódóan megelőző jellegűnek kell lennie.⁵⁴

Mindezek alapján a főtanácsnok azt javasolta, hogy az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése szerinti „igazságügyi feladataik ellátása során végzett” kifejezést

---

⁵⁰ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 78. pont

⁵¹ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 81. pont

⁵² C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 84. pont

⁵³ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 86. pont

⁵⁴ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 93. pont

intézményi szempontból („bíró-ság-e?”) közelítsük meg, amit ezután esetlegesen ki lehet igazítani az érintett tevékenység típusának funkcionális értékelése révén („e bíróság konkrétan milyen típusú tevékenységet végez?”). Az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekzdésében meghatározott célra tekintettel, a tevékenységek ez utóbbi értékelése során az „igazságügyi feladataik” fogalmát tágan kell értelmezni, amely túlmutat az egyedi ügyekben történő bírósági döntéshozatalon. E fogalomnak minden olyan tevékenységre ki kell terjednie, amely közvetetten hatást gyakorolhat a bírói kar függetlenségére. A bíróságokat ezért főszabály szerint úgy kell tekinteni, hogy „igazságügyi feladataikat ellátva” járnak el, kivéve, ha egy meghatározott típusú tevékenységet illetően megállapítást nyer, hogy az kizárólag igazgatási jellegű.⁵⁵

Az előzetes döntéshozatali eljárásban előterjesztett kérdések vonatkozásában az első kérdéssel kapcsolatban a főtanácsnok úgy foglalt állást, hogy az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése értelmében vett, az „igazságügyi feladataik ellátása során eljáró bíróságok” kifejezést először intézményi szempontból kell értelmezni, amelyet aztán szükség szerint ki kell igazítani egy „tevékenységtípuson alapuló korrekcióval”.⁵⁶ Jelen ügyben az intézményi meghatározás egyértelmű, az államtanács ugyanis közigazgatási ügyekben eljáró magasabb fokú bíróságként működik Hollandiában. Hasonlóképpen egyértelmű, hogy egyes eljárási iratoknak valamely újságíró számára annak érdekében történő hozzáférhetővé tétele, hogy e személy megelőbbben tudósíthasson egy tárgyalásról, ténylegesen olyan típusú igazságszolgáltatási tevékenységnek minősül, amely az általános adatvédelmi rendelet 55. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozik.⁵⁷ Az olyan gyakorlat, mint amilyenről a jelen ügyben is szó van, amely egyes kiválasztott eljárási iratoknak a sajtóval való annak érdekében történő közlésére vonatkozik, hogy a bíróságok munkája átláthatóbb és érthetőbb legyen, a tisztességes eljáráshoz való jog lényegét érinti, és egyértelműen összefügg az „igazságügyi feladatok” ellátásával. Az említett hozzáférhetővé tétel ugyanis a modern igazságszolgáltatás arra vonatkozó tágabb feladatának részét képezi, hogy tájékoztassa a nyilvánosságot arról, hogy miként szolgáltat igazságot a nevében.⁵⁸

A következő 1.a. kérdésre a főtanácsnok nemleges választ adott. Álláspontja szerint az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekzdésében az „igazságszolgáltatási

---

⁵⁵ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 100. pont

⁵⁶ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 103. pont

⁵⁷ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 104. pont

⁵⁸ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 105. pont

feladatkörre” való hivatkozást nem úgy kell érteni, mint amely minden egyes egyedi ügyben előírja annak vizsgálatát, hogy fennáll-e a bírói függetlenséget fenyegető veszély. Az inkább az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezés céljának átfogó meghatározását jelenti, amely cél intézményi jellegű. E célmeghatározás ahhoz vezet, hogy annak körébe megelőző jelleggel az összes olyan típusú bírósági tevékenységet bevonják, amelyeknek az általános adatvédelmi rendeletnek való megfelelésre vonatkozó felülvizsgálata képes lehet közvetett hatást gyakorolni a bírói függetlenségre az említett rendelet 55. cikke (3) bekezdésének vonatkozásában.⁵⁹

Mindez összefügg az 1.b. kérdésre adandó válasszal. Valamely konkrét adatkezelési művelet pontos jellege és célja ugyanis nem döntő jelentőségű azon strukturális kérdés megválaszolása szempontjából, hogy a bíróság mikor jár el „igazságszolgáltatási feladatkörben”. Kétségtelen, hogy a bírósági eljárások nyilvánossága és a bíróságok igazgatása különösen fontos a modern bírói hatalom demokratikus társadalomban betöltött feladatai szempontjából. E megfontolások azonban nem játszanak szerepet az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése szerinti értékelés elvégzésében, amennyiben az érintett adatkezelési művelet benne foglaltatik az „igazságszolgáltatási feladatkör” tágabb fogalmában.⁶⁰ Pontosan ebből tűnik ki, hogy a bírói függetlenség védelme miatt csak az általános adatvédelmi rendelet 55. cikke (3) bekezdésének bevezetését indokoló átfogó strukturális céllal függhet össze, és az miért nem egy minden egyes ügyben vizsgálandó feltétel.⁶¹ Ez nem azt jelenti, hogy az adatkezelési tevékenység jellegének és céljának vizsgálata semmiképpen sem lehet hasznos. Természetesen lehet haszna. Ugyanakkor nem az általános adatvédelmi rendelet 55. cikke (3) bekezdése hatályának meghatározásakor, hanem az adatkezelés jogszerűségének az említett rendelet 6. cikkének (1) bekezdése, vagy ugyanezen rendelet bármely egyéb anyagi jogi rendelkezése szerinti vizsgálatokor. Ami azt illeti, annak értékelése, hogy egy meghatározott adatkezelési tevékenységre miért került sor, szintén releváns lehet annak meghatározásakor, hogy az említett tevékenység az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke (1) bekezdésének e) pontja értelmében „közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges” volt-e. Hasonlóképpen az adatkezelési művelet jellege és célja természetesen részét

---

⁵⁹ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 109. pont

⁶⁰ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 111. pont

⁶¹ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 112. pont

képezi az általános adatvédelmi rendelet 5. cikkében előírt elvek tiszteletben tartására vonatkozó értékelésnek.⁶²

A főtanácsnoki indítvány szerint az 1.c. kérdés ezen a ponton kapcsolódik a gondolatmenethez, és folytatja azt. A nemzeti jogalap szükségességének vizsgálata, valamint a szükséges jogalap típusának kérdése megint csak érinti az adatkezelés megalapozottságát és jogszerűségét. Ennek kérdését az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke alapján kell megítélni.⁶³ Az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke alapján létrehozott bármely nemzeti jogalaprak ugyanis lényegében elegendő kiterjednie a dokumentumokhoz való, a sajtónak biztosított hozzáférés általános és folyamatos gyakorlatára. Amennyiben rendelkezésre áll ilyen általános jogalap, nem kell egyedi döntést előírni minden egyes adatkezelési művelet esetében.⁶⁴

2.5. Az ítélet érvelései

A bíróság először rögzítette, hogy az általános adatvédelmi rendeletet alkalmazni kell a bíróságok által végzett adatkezelési műveletekre is. E körben a bíróság az ítéletében kifejtette, hogy amint az a 2016/679 rendelet⁶⁵ (20) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az uniós jogalkotó e rendelet 55. cikkének (3) bekezdésével nem kívánta minden felülvizsgálat alól kivonni a bíróságok által „igazságügyi feladataik ellátása során” végzett adatkezelési műveleteket, hanem csupán azt zárta ki, hogy e műveletek felülvizsgálatát külső hatóságra bízzák.⁶⁶ Az általános adatvédelmi rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében írt, tárgyi hatályra vonatkozó szabály nem tesz különbséget az érintett adatkezelő személye szerint. Ebből következik, hogy az általános adatvédelmi rendelet – 2. cikkének (2) és (3) bekezdésében említett esetek kivételével – mind a magánszemélyek, mind a hatóságok által végzett adatkezelési műveletekre alkalmazni kell, ideértve – amint azt a rendelet (20) preambulumbekkezdése megjelöli – az igazságügyi hatóságokat, így a bíróságokat is.⁶⁷ Ezt az

---

⁶² C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 114. pont

⁶³ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 115. pont

⁶⁴ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 116. pont

⁶⁵ A bíróság ítéletében az általános adatvédelmi rendelet hivatkozása mindig ilyen módon szerepel. Az egyszerűbb érthetőség kedvéért a 2016/679 rendelet helyett a dolgozatban az általános adatvédelmi rendelet szöveget használok.

⁶⁶ C-245/20. számú ítélet 24. pont

⁶⁷ C-245/20. számú ítélet 25. pont

értelmezést támasztja alá az is, hogy az általános adatvédelmi rendelet több rendelkezéséhez olyan kiigazításokat fűztek, amelyek célja a bíróságok által végzett adatkezelés sajátosságainak figyelembevétele. Ez a helyzet többek között a rendelet 55. cikkének (3) bekezdését illetően, amely kizárja a felügyeleti hatóság hatáskörét a bíróságok által az „igazságügyi feladataik ellátása során” végzett adatkezelési műveletek tekintetében.⁶⁸

Ezt követően a bíróság a „bíróságok által az igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek” általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése értelmében vett fogalmának terjedelmét határozta meg.

Ezen belül a bíróság először az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkéhez kapcsolódóan a rendelkezés jogalkotói célját rögzítette. E körben a bíróság emlékeztetett arra, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezése során nemcsak annak kifejezéseit, hanem szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek részét képezi.⁶⁹ Az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkéből kitűnik, hogy e cikk célja a személyes adatok kezelésének felügyeletére vonatkozó hatáskör meghatározása, és különösen a nemzeti felügyeleti hatóságot megillető hatáskör körülhatárolása.⁷⁰ Az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése így előírja, hogy a bíróságok által az „igazságügyi feladataik ellátása során” végzett adatkezelési műveletek nem tartoznak e felügyeleti hatóság hatáskörébe.⁷¹ Az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekzdése, amelynek fényében ezen 55. cikk (3) bekezdését értelmezni kell, pontosítja, hogy lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a bíróságok által az „igazságszolgáltatási feladataik ellátása során” végzett adatkezelési műveletek felülvizsgálatát az e tagállamhoz tartozó felügyeleti hatóság helyet az érintett tagállam bírósági szervezetrendszerén belüli különleges szervre bízzák annak érdekében, hogy „az igazságszolgáltatási feladataik ellátása során, beleértve a döntéshozatalt is, biztosítva legyen a bírói kar függetlensége.”⁷²

Következő lépésként a bíróság az ilyen módon meghatározott célt a bírói függetlenség kérdésével kapcsolta össze, amikor rögzítette azt, hogy magából az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekzdésének szövegéből és különösen az „ideértve” kifejezés használatából kitűnik, hogy e rendelet 55. cikkének (3) bekezdése által követett, az igazságszolgáltatás függetlenségének az igazságszolgáltatási feladatköreinek ellátása során

---

⁶⁸ C-245/20. számú ítélet 26. pont

⁶⁹ C-245/20. számú ítélet 28. pont

⁷⁰ C-245/20. számú ítélet 29. pont

⁷¹ C-245/20. számú ítélet 30. pont

⁷² C-245/20. számú ítélet 31. pont

való megőrzésére irányuló célkitűzés terjedelme nem korlátozódhat a bírói függetlenségnek kizárólag az adott bírósági határozat meghozatala körében történő biztosítására.⁷³ A bírói függetlenség megőrzése ugyanis általában azt feltételezi, hogy az igazságszolgáltatási feladatokat teljesen autonóm módon gyakorolják anélkül, hogy a bíróságok bármiféle hierarchikus kapcsolatban vagy alárendeltségi viszonyban lennének, vagy bárhonnán utasításokat vagy felszólításokat kapnának, és ezáltal minden olyan külső beavatkozástól vagy nyomástól védve legyenek, amely veszélyeztetheti tagjaik határozathozatalának függetlenségét, és befolyásolhatja a döntéseiket. Az uniós jog által megkövetelt függetlenség és pártatlanság garanciái olyan szabályok meglétét igénylik, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, a szóban forgó fórum külső tényezők általi befolyásolhatatlanságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását.⁷⁴

Harmadik lépésként pedig a vizsgált fogalom terjedelmét határozta meg a bíróság, amikor kifejtette, hogy a fentiekből következően az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdésében szereplő, a bíróságok által az „igazságügyi feladataik ellátása során” végzett adatkezelési műveletekre való hivatkozást e rendelet összefüggésében úgy kell értelmezni, hogy az nem korlátozódik a bíróság által a konkrét ügyekben végzett személyesadat-kezelésre, hanem az tágabb értelemben a bíróságok által az igazságügyi tevékenységük keretében végzett valamennyi adatkezelési műveletre vonatkozik, és így kizárt a felügyeleti hatóság hatásköre azon adatkezelési műveletek tekintetében, amelyeknek az e hatóság általi felügyelete közvetlenül vagy közvetve befolyásolhatná a tagjai függetlenségét vagy döntéshozataluk önállóságát.⁷⁵

Az ítélet ezen lényegi megállapítását alapul véve ezt követően a bíróság az előzetes döntéshozatal során előterjesztett kérdéseket válaszolta meg. Rögzítette a bíróság az ítéletében, hogy jóllehet a bíróságok által végzett adatkezelés jellege és célja elsősorban ezen adatkezelés jogszerűségének vizsgálatához kapcsolódik, e jelleg és cél arra utaló valószínűsítő körülménynek minősülhet, hogy e bíróságok ezen adatkezelése az „igazságügyi feladataik” ellátása körébe tartozik.⁷⁶ Ezzel szemben kizárólag az adatkezelés jogszerűségének vizsgálatához kapcsolódik annak kérdése, hogy az adatkezelésnek a belső jogban van-e kifejezett jogalapja, vagy hogy a kezelt személyes adatok harmadik személyek számára

---

⁷³ C-245/20. számú ítélet 32. pont

⁷⁴ C-245/20. számú ítélet 33. pont

⁷⁵ C-245/20. számú ítélet 34. pont

⁷⁶ C-245/20. számú ítélet 35. pont

jogszerűen nyilvánosságra hozhatók-e, mivel e körülmények nem relevánsak annak meghatározása szempontjából, hogy a felügyeleti hatóság hatáskörrel rendelkezik-e ezen adatkezelésnek az általános adatvédelmi rendelet 55. cikke alapján történő felülvizsgálatára.⁷⁷

A konkrét esettel kapcsolatban kifejtette a bíróság, hogy az olyan adatkezelést illetően, mint amelyről az alapügyben szó van, meg kell állapítani, hogy az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése alapján nem tartoznak a felügyeleti hatóság hatáskörébe többek között a bíróságok által az eléjük tárt ügyekkel kapcsolatos tájékoztatási politikájuk keretében végzett személyes-adatkezelések, így azok, amelyek keretében ideiglenesen az újságírók rendelkezésére bocsátják egy bírósági eljárás ügyiratait annak érdekében, hogy lehetővé tegyék számukra az ügyről való megfelelőbb tudósítást.⁷⁸ Az ítéletben rögzítettek szerint ugyanis a bírósági eljárás ügyirataiból származó azon információknak az adott ügy tárgyára és összefüggéseire tekintettel történő meghatározása, amelyek az újságírók rendelkezésére bocsáthatók azzal a céllal, hogy lehetővé tegyék számukra a bírósági eljárás lefolyásáról való megfelelőbb tudósítást vagy a meghatározott határozat valamely aspektusának jobb megértését, egyértelműen az „igazságügyi feladataik” e bíróságok általi ellátásához kapcsolódik, amelynek külső hatóság által felülvizsgálata általában sérthetné a bírói függetlenséget.⁷⁹

2.6. A rendelkezés és a ratio decidendi

A fenti indokok alapján az Európai Unió Bírósága úgy határozott, hogy az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az, ha a bíróság ideiglenesen az újságírók rendelkezésére bocsátja a bírósági eljárásból származó, személyes adatokat tartalmazó iratokat azzal a céllal, hogy lehetővé tegye számukra az ezen eljárás lefolyásáról való megfelelőbb tudósítást, az e rendelkezés értelmében vett, az „igazságügyi feladataik” e bíróság általi ellátása körébe tartozik.⁸⁰

---

⁷⁷ C-245/20. számú ítélet 36. pont

⁷⁸ C-245/20. számú ítélet 37. pont

⁷⁹ C-245/20. számú ítélet 38. pont

⁸⁰ Ezt a rendelkezést a C-245/20. számú ítélet 39. pontja is szó szerint tartalmazza.

3. Kapcsolódó jogesetek

3.1. A C-470/19. számú ügy⁸¹

A C-245/20. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező holland bíróság hivatkozott arra, hogy folyamatban volt az Európai Unió Bírósága előtt egy olyan ügy, amely hasonlóságot mutatott jelen ügygel, nevezetesen a High Court (felsőbíróság, Írország) által a Friends of the Irish Environment ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem. Ebben az ügyben azt a kérdést tették fel, hogy egy lezárt eljárásra vonatkozó bírósági iratokhoz való hozzáférés ellenőrzése bírói minőségben ellátott feladatnak minősül-e. E kérdés megválaszolásához a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáféréstről és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett „bírói minőség” fogalmat kellett értelmezni.⁸²

Ezen ügy tényállásának a lényege az volt, hogy egy építési engedéllyel kapcsolatban jogerős ítéletet hozott korábban az ír felsőbíróság. A befejezett ügy iratait az ír felsőbíróság központi hivatala kezelte. Ezen hivatalhoz fordult a Friends of the Irish Environment (továbbiakban: felperes), és az ügy iratairól, valamint a jogerős határozatról másolat kiadását kérte a 2003/4/EK irányelv alapján. A bírósági hivatal elutasította a felperes kérelmét azzal az indokkal, hogy az irányelv hatálya nem terjed ki a „bírói eljárásokra, illetve a bírósági eljárásokban előterjesztett jogi iratokra.” Ezt követően a felperes – mivel újabb kérelmére nem kapott választ a bírósági hivaltaltól – fellebbezést nyújtott be az ír környezeti információs biztoshoz⁸³ (továbbiakban: alperes), aki elutasította a fellebbezést megállapítva azt, hogy a bírósági hivatal a bíróság nevében bírói minőségben eljárva vezeti a kérelemmel érintett nyilvántartást, beleértve a lezárt eljárásokat is. Emiatt a bírósági hivatal nem minősül az irányelvben meghatározott hatóságnak. A felperes megtámadta a fellebbezést elutasító határozatot az ír felsőbíróság előtt azzal az indokkal, hogy az irányelv 2. cikkének 2. pontjában foglalt a „bírói minőségben” eljáró szervekre vagy intézményekre vonatkozó kivétel nem terjed

---

⁸¹ Friends of the Irish Environment Ltd kontra Commissioner for Environmental Information ügyben 2021. április 15-én hozott ítélet a High Court (Irlande) (Írország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján (ECLI:EU:C:2021:271)

⁸² A C-245/20. számú ügyből az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata 98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás 19. pontja

⁸³ Commissioner for Environmental Information

ki a befejezett ügyek nyilvántartására. Az ír felsőbíróságnak kétségei voltak az irányelv 2. cikke 2. pontjának helyes értelmezését illetően, ezért előzetes döntéshozatal céljából azzal a kérdéssel fordult az Európai Unió Bíróságához, hogy az irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett „bírói minőség” gyakorlásának minősül-e az olyan eljárással kapcsolatos bírósági nyilvántartásokhoz való hozzáférés ellenőrzése, amely eljárásban jogerős ítéletet hoztak, a fellebbezési időszak eltelt és fellebbezés vagy más kérelem elbírálása nincsen folyamatban, azonban bizonyos körülmények esetén további kérelem terjeszthető elő.⁸⁴

Az ügyben főtanácsnokként szintén Michal Bobek járt el, aki a C-245/20. számú ügyben készített főtanácsnoki indítványában több alkalommal hivatkozott jelen ügyre. A főtanácsnok az indítványában a kérdés lényegét úgy fogalmazta meg, hogy azzal mindenki egyetért, hogy a bírósági iratok feletti ellenőrzés a folyamatban levő eljárás során magában foglalja a „bírói minőség” gyakorlását, így mindaddig, amíg a bírósági iratok „nyitottak” maradnak, a bíróságok kivételt képeznek az irányelv hatálya alól.⁸⁵ A szóban forgó kérdés az, hogy a bírósági hivatal a bírósági nyilvántartásokat (az iratok kezelését) a jogerős határozatok meghozatalát és a jogorvoslati lehetőségek kimerítését követően „bírói minőségben” vezeti-e.⁸⁶

A kérdés megválaszolása során a főtanácsnok utalt arra, hogy a tagállamok bírósági rendszerétől függően előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor a bíróságok olyan tevékenységet folytatnak, amelyekben egy jóllehet szervezetileg bíróságként hivatkozott szerv vagy intézmény egy bizonyos konkrét tevékenység tekintetében nem gyakorol ténylegesen semmilyen bírói hatáskört.⁸⁷ Álláspontja szerint az irányelv 2. cikke 2. pontjának meghatározása nem értelmezhető úgy, hogy az pusztán „funkcionális” vagy pusztán „intézményi” értelmezést von maga után. Ehelyett funkcionális korrekcióval történő intézményi meghatározás javasolt,⁸⁸ ami lényegében azt jelenti, hogy a bíróságok vagy egy tagállam igazságszolgáltatása nem tartoznak az irányelv 2. cikkének 2. pontja szerinti fogalom meghatározás alá, kivéve, ha a bírói szerv ténylegesen közigazgatási feladatokat lát el.⁸⁹ Utalt arra is a főtanácsnok, hogy a bírói minőségben végzett tevékenység értékelése az eljárás befejezésével nem változik. Az egyébként bírói minőségben eljáró szerv vagy intézmény

---

⁸⁴ A pertörténeti összefoglaló a C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítványának 11-20. pontjai, a C-470/19. számú ügyről készült összefoglaló 1-5. pontjai és a C-470/19. számú ítélet 15-23. pontjai alapján készült.

⁸⁵ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 29. pont

⁸⁶ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 30. pont

⁸⁷ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 54. pont

⁸⁸ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 76. pont

⁸⁹ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 77. pont

e tevékenysége általában nem szűnik meg pusztán az idő múlása miatt. A bírósági iratokon levő porréteg vastagsága úgymond nem eredményezi azt, hogy az akta már kevésbé kapcsolódik az „igazságszolgáltatáshoz”. A bíróságok nem váltanak szerepeket, és bizonyos időpontokban nem szűnik meg az igazságszolgáltatási tevékenységük.⁹⁰

A főtanácsnok mindezt összegezve azt az álláspontot képviselte, hogy a bíróságok csak akkor tartoznak az irányelv hatálya alá, ha közigazgatási hatáskört gyakorolnak. A bírósági nyilvántartások vezetése és a bírósági iratok kezelése egyértelműen nem a közigazgatási hatáskör gyakorlásához kapcsolódik, hanem azok jellegükben bírósági jellegűek.⁹¹ Az ügyben szereplő bírósági hivatal, bár formailag elkülönült szerv, működését tekintve azonban alig különbözik a belső iratkezelési osztálytól vagy nyilvántartótól, amely a bírósággal azonos intézményi struktúra részét képezi. Így a bírósági nyilvántartások tárolásával, archiválásával és kezelésével kapcsolatos tevékenység „bírói minőségben” végzett tevékenységnek minősül, és semmi esetre sem tartozik az irányelv hatálya alá.⁹²

Az Európai Unió Bírósága az előzetes döntéshozatal során feltett kérdést úgy foglalta össze, hogy lényegében arra kell választ adni, hogy az irányelv 2. cikke 2. pontja második bekezdésének első mondatát úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezés által a tagállamoknak biztosított azon lehetőséggel, hogy ne tekintsék ezen irányelv értelmében vett „hatóságnak” a „bíró[ság]i minőségben eljáró szerveket vagy intézményeket”, csak akkor lehet élni, ha folyamatban levő bírósági eljárások ügyirataiban szereplő információkról van szó, kizárva e körből a lezárult eljárásokat.⁹³ E tekintetben megjegyzendő, hogy mindenekelőtt azt kell meghatározni, hogy a bíróságok és a felügyeletük alatt álló természetes vagy jogi személyek az irányelv 2. cikkének 2. pontja értelmében vett „hatóságnak” minősülnek-e, és ennél fogva ezen irányelv hatálya alá tartoznak-e.⁹⁴

A bíróság az érvelés során ebben az esetben is a rendelkezés céljából indult ki. Ezen rendelkezés célja ugyanis az, hogy lehetővé tegye a tagállamok számára többek között a bírósági eljárások megfelelő lefolytatásának biztosításához megfelelő szabályok megállapítását, lehetővé téve számukra azt a lehetőséget, hogy kizárják ezen irányelv hatálya alól azokat a szervezeteket vagy intézményeket, amelyek megfelelnek a „hatóság” említett irányelv 2. cikke 2. pontjának első bekezdésében szereplő fogalmának, amennyiben „bíró[ság]i

---

⁹⁰ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 91. pont

⁹¹ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 106. pont

⁹² C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 107. pont

⁹³ C-470/19. számú ítélet 24. pont

⁹⁴ C-470/19. számú ítélet 25. pont

minőségben” járnak el.⁹⁵ A bíróság álláspontja szerint az irányelv 2. cikke 2. pontjából összességében véve az következik, hogy a tagállamok azon lehetősége, hogy kizárják a „hatóságok” fogalmából azokat a szerveket vagy intézményeket, amelyek „bíró[ság]i minőségben” járnak el, amit funkcionálisan kell értelmezni, csak azokra a szervekre és intézményekre vonatkozhat, amelyek megfelelnek az irányelv 2. cikke 2. pontja első bekezdésében meghatározott „hatóság” intézményi fogalmának.⁹⁶ Ezen rendelkezésekből az következik, hogy a „hatóságok” kifejezés használatával a jogalkotók nem az igazságügyi hatóságokat, közelebbről a bíróságokat, hanem kizárólag a közigazgatási hatóságokat kívánták megjelölni.⁹⁷ A bíróságok ugyanis nyilvánvalóan nem képezik részét sem a kormányzatnak, sem más közigazgatási hatóságnak. Nem hasonlíthatók az irányelvben meghatározott „közigazgatási feladatokat, ideértve a környezethez kapcsolódó különleges feladatokat, tevékenységeket vagy szolgáltatásokat” végző természetes vagy jogi személyekhez sem, amely azokat a szerveket vagy intézményeket jelöli, amelyek ugyan nem képezik részét a kormányzatnak vagy más közigazgatási hatóságoknak, de a végrehajtó hatalom részét képező feladatokat látnak el, vagy azok gyakorlásában vesznek részt.⁹⁸

A bíróság rögzítette, hogy a fentiekből következik, hogy a bíróságok és a felügyeletük alá tartozó természetes vagy jogi személyek nem minősülnek az irányelv 2. cikke 2. pontjának első bekezdése értelmében vett „hatóságoknak”. Nem tartoznak tehát az említett irányelv hatálya alá, következésképpen nem tartoznak az irányelv által előírt azon kötelezettség hatálya alá, hogy hozzáférést kell biztosítaniuk a birtokukban levő környezeti információkhoz. Ilyen körülmények között kizárólag a tagállamok jogosultak adott esetben előírni a bírósági iratokban szereplő információkhoz való nyilvános hozzáférés jogát, és meghatározni e jog gyakorlásának módját.⁹⁹ Ebből következően nem szükséges sem azt vizsgálni, hogy a bírósági iratokhoz való hozzáférés ellenőrzés az irányelv 2. cikke 2. pontja második bekezdésének első mondata értelmében vett „bíró[ság]i minőségben” való eljárás körébe tartozik-e, és nem kell különbséget tenni aszerint, hogy a kért információkat tartalmazó ügyiratok folyamatban levő vagy már lezárult eljárásokra vonatkoznak-e, vagy pedig olyan eljárásokra, amelyek újból megnyithatók.¹⁰⁰

---

⁹⁵ C-470/19. számú ítélet 31. pont

⁹⁶ C-470/19. számú ítélet 33. pont

⁹⁷ C-470/19. számú ítélet 34. pont

⁹⁸ C-470/19. számú ítélet 35. pont

⁹⁹ C-470/19. számú ítélet 40. pont

¹⁰⁰ C-470/19. számú ítélet 41. pont

Mindezekre figyelemmel a bíróság az előterjesztett kérdésre azt a választ adta, hogy az irányelv 2. cikkének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem szabályozza a bírósági ügyiratokban szereplő környezeti információkhoz való hozzáférést, mivel sem a bíróságok, sem a felügyeletük alatt álló és azokkal szoros kapcsolatban álló szervek vagy intézmények nem minősülnek e rendelkezés értelmében „hatóságoknak”, így nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá.¹⁰¹

A bíróság fenti határozatára figyelemmel válik érthetővé a C-245/20. számú ítélet azon megállapítása, hogy az általános adatvédelmi rendelet e tekintetben különbözik a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáféréstől és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvtől, amely nem alkalmazandó a bíróságokra.¹⁰²

3.2. A 17/1994. (III.29.) AB határozat

A C-245/20. számú ügyben felmerülő problémához hasonlóan az Alkotmánybíróság már 1994-ben vizsgálta azt a kérdést, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosának hatásköre kiterjed-e a bíróságokra. Mivel tudományos munka nincsen jogtörténeti kitekintés nélkül, a témához kapcsolódva szükségesnek tartottam ezen Alkotmánybírósági határozat bemutatását is.

1994-ben az Alkotmány rendelkezésein túlmenően a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról az 1992. évi LXIII. törvény¹⁰³ rendelkezett. A törvény egy része a személyes adatok védelmével kapcsolatos szabályokat, másik része a közérdekű adatok nyilvánosságáról és azok megismerésére vonatkozó szabályokat tartalmazta. Az adatvédelem „mindennapjainak” ellenőrzése, az adatvédelmi biztos, mint az Országgyűlésnek felelős biztos feladatkörébe tartozott.¹⁰⁴

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LXI. törvény¹⁰⁵ 1. §-a értelmében az állampolgári jogok országgyűlési biztosának feladata az volt, hogy az alkotmányos jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy

---

¹⁰¹ C-470/19. számú ítélet 44. pont

¹⁰² C-245/20. számú ítélet 27. pont

¹⁰³ továbbiakban: Avtv.

¹⁰⁴ SISÁK Péter: Bírósági eljárás és adatvédelem. Magyar Jog 2006/9. 513. o. (továbbiakban: SISÁK 2006)

¹⁰⁵ továbbiakban: Obtv. Az Obtv-t az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. év CXI. törvény 50. § (1) bekezdése 2012. január 01. napjával hatályon kívül helyezte.

kivizsgálta, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményezzen. A törvény 2. § (2) bekezdése alapján az Országgyűlés egyes alkotmányos jogok védelmére külön biztost is választhatott. A külön biztos a szakterületén önálló intézkedési joggal rendelkezett. Az országgyűlési biztosok választásáról szóló 84/1995. (VII.6.) OGY határozat értelmében az Országgyűlés dr. Majtényi Lászlót választotta ekkor adatvédelmi biztosnak.¹⁰⁶ Az adatvédelmi biztos megválasztására és eljárására vonatkozó szabályokat az Avtv. 23-27. §-ai tartalmazták azzal, hogy az adatvédelmi biztosra – az Avtv-ben foglalt eltérésekkel – az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.¹⁰⁷

Az adatvédelmi biztos tehát az Országgyűlés által az adatvédelemmel kapcsolatos alkotmányos jogok védelmére választott biztos volt, akihez bárki fordulhatott, aki az Obtv. 29. §-ában felsorolt hatóság eljárását – határozatát, intézkedését vagy annak elmulasztását – sérelmezte.¹⁰⁸ A Obtv. 29. § (2) bekezdése szerint a törvény alkalmazásában nem minősült hatóságnak a bíróság.¹⁰⁹ Ezért a bírósági eljárások vizsgálata nem tartozott az országgyűlési biztos feladatkörébe.¹¹⁰

Ezen kérdés vizsgálata azért került az Alkotmánybíróság elé, mert az indítványozó annak megállapítását kérte, hogy az Obtv. 29. § (1) bekezdésében f) pontja alkotmányellenes, mert e rendelkezés a hatóság fogalmából, így a parlamenti biztos vizsgálati jogköréből is kiveszi a bíróságokat. Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezés sérti a pártatlan bírósági eljáráshoz való alkotmányos jogot és a jogorvoslathoz való jogot is, valamint ellentétes

---

¹⁰⁶ Az adatvédelmi biztosi tisztséget dr. Majtényi László 1995 és 2001 között töltötte be, őt követte 2001 és 2007 között dr. Péterfalvi Attila, majd 2008 és 2011 között dr. Jóri András.

¹⁰⁷ Avtv. 23. § (2) bekezdés (1994-ben hatályos szöveg)

¹⁰⁸ Az 1993. évi LXI. törvény 16. § (1) bekezdése a hatályba lépéskor akként rendelkezett, hogy az országgyűlési biztoshoz bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság [29. § (1) bek.], illetve közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) eljárása, ennek során hozott határozata (intézkedése), illetőleg a hatóság intézkedésének elmulasztása következtében alkotmányos jogaival összefüggésben sérelem érte vagy ennek közvetlen veszélye áll fenn, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket már kimerítette, illetve jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

¹⁰⁹ Az Obtv. 29. § (1) bekezdés f) pontja értelmében e törvény alkalmazásában hatóság: az igazságügyi szerv - kivéve a bíróságot.

¹¹⁰ SISÁK 2006: 513. o.

az alapjogi korlátozás feltételét meghatározó 8. § (2) bekezdésével,¹¹¹ valamint a panaszjog sérelme ugyancsak megállapítható.

Az indítvány elbírálása során az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy a hatalmi ágak elválasztásának alkotmányos szerkezetében a bírói hatalom függetlenségének kitüntetett szerepe van. A bírói hatalom legfőbb sajátossága a másik két, „politikai” jellegű hatalmi ággal szemben ugyanis az, hogy állandó és semleges. Ezt a semlegességet fogalmazza meg az Alkotmány 50. § (3) bekezdése annak kimondásával, hogy a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alávetve. A bíróságok tehát nincsenek olyan kölcsönös meghatározottságban és függőségben a többi hatalmi ágtól, mint amilyenben azok egymás között vannak.

Kifejtette az Alkotmánybíróság azt is, hogy a parlamenti ellenőrzés szervei – köztük a parlamenti biztosok hivatalai – a mai parlamentáris rendszerű állam parlamenti ellenőrzésének olyan intézményei, amelyek feladata, hogy a végrehajtó hatalom tevékenysége során a törvények uralmát és az állampolgárok jogvédelmét biztosítsák. Ez az igény és követelmény a modern demokráciákban általánosan megjelenik, tekintettel a közigazgatás rendszerint szakismeretben, létszámban, államvezetési tapasztalatokban és technikában is megnyilvánuló informális „túlhatalmára”, illetőleg az abban rejlő veszélyekre.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban a bírói hatalomkoncentráció – a bíróságoknak az államéletben betöltött sajátos szerepe folytán – kevésbé merülhet fel azokban az alkotmányos rendszerekben, amelyekben elkülönült alkotmánybíráskodás honosodott meg. Ezekben a rendszerekben a bírói hatalom fő megnyilvánulását jelentő ítélezési tevékenységbe történő bármely külső beavatkozás sokkal súlyosabb fenyegetést jelent az alkotmányos berendezkedésre, mint a bírói hatalom esetleges túlsúlya. Ezért az alkotmányos biztosítékoknak alapvetően arra kell vonatkozniuk, hogy a bíróságok és a másik két hatalmi ág között ne jöjjön létre olyan politikailag meghatározott függés, mint a parlament és a kormány között. Amíg tehát a végrehajtó hatalom korlátozását mind a parlamenti ellenőrzés intézményeinek megteremtésével, mind a közigazgatás bírói kontrolljának általánossá tételével indokolt és alkotmányosan szükséges biztosítani, addig a bírói hatalomba való külső beavatkozásnak szigorúbbak és alapvető garanciális elveken nyugvók az alkotmányos korlátai.

---

¹¹¹ Az Alkotmány 1994-ben hatályos 8. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és köteleességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.

Az Alkotmánybíróság erre az alkotmányos következményre volt tekintettel, amikor megállapította, hogy a bírói hatalomnak függetlennek kell lennie a másik két hatalmi ág politikai meghatározottságától és annak változásaitól; e követelmény pedig kizárja a másik két hatalmi ág befolyását a bíróságok ítélezésére.

Az Alkotmánybíróság állandó és következetes gyakorlata szerint az Alkotmány 50. § (3) bekezdése alapján a minden külső befolyástól független bírói ítékezés feltétel nélküli követelmény és lényegében abszolút alkotmányos védelem alatt áll. Alkotmányos indokok megléte esetén, a bírói szervezetet érintő külső hatalmi jogkör érvényesülése is csak a független ítékezés sérelme nélkül engedhető meg, illetve fogadható el alkotmányosnak. A szűk határok közötti alkotmányos külső igazgatási jogkörön túl, az európai államokban is csak a – rendszerint szervezetenként elkülönült – alapjogi (alkotmány)bírászkodás, valamint az Európai Emberi Jogi Bíróság jelenti e tekintetben kizárólag a bírói szervezeten kívüli kontrollt.

Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az a jogalkotói döntés, amely az állampolgári jogok országgyűlési biztosa számára nem biztosította a bíróságok ítélezésével kapcsolatban a törvényben meghatározott biztosi jogkört, nem sérti az alkotmánynak az indítványozó által felhívott rendelkezéseit, sőt az kifejezetten összhangban van a hatalommegosztás alkotmányi elvével és a bírói hatalom ítélezésre vonatkozó függetlenségének garanciális biztosítékaival. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának feladatkörét meghatározó alkotmányi rendelkezésből sem következik kényszerítőleg, hogy a parlamenti biztos jogkörének a bíróságok ítélezésére is ki kell terjednie. A parlamenti biztos feladatait általánosságban meghatározó ez a rendelkezés csak az Alkotmány egyéb rendelkezéseivel összhangban értelmezhető, így alkotmányosan járt el a törvényhozó, amikor az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvényt az Alkotmány 50. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel alkotta meg, és a bíróságok ítélezési tevékenységébe való külső beavatkozást a parlamenti biztos számára nem tette lehetővé, sem a kivizsgálási, sem a kezdeményezési jogosultságok tekintetében.

Utalt az Alkotmánybíróság arra is, hogy az Alkotmányban meghatározott panaszjog arra jogosítja fel a polgárokat, hogy az illetékes állami szervhez terjeszthetik – egyedül vagy másokkal együtt – panaszaikat. Nem minősül alapjogi sérelemnek az, ha a parlamenti ellenőrzés egyik intézménye nincs feljogosítva a panaszok meghatározott körének elbírálására, mert az Alkotmány csak az illetékes szervekhez való panasztétel jogát biztosítja.

Végezetül utalt arra az Alkotmánybíróság, hogy az általános hatáskörű parlamenti biztosok és a bíróságok kapcsolatának szabályozásakor a törvényhozó a nemzetközi jogéletben uralkodónak mondható szabályozási mintát követte. Bár a parlamenti biztos hivatalát elsőként

kialakító Svédországban, valamint a svéd mintát követő kisszámú államban a parlamenti biztosok hatásköre bizonyos körben a bíróságokra is kiterjed, az intézményt átvevő jogrendszerek többsége – tekintettel a hatalmi ágak elválasztására vonatkozó uralkodó eszmékre és alkotmányos megoldásokra – ebben a vonatkozásban a svéd mintát elutasítva, a támadott magyar törvényi megoldással egyező konstrukciót alakított ki. Így a sérelmezett törvényi rendelkezés összhangban áll az európai államok legtöbbszörének alkotmányos megoldásával.

Mindezekre az indokokra figyelemmel az Alkotmánybíróság 1994-ben az indítványt megalapozatlannak találta, és azt elutasította.¹¹²

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatát azért tartottam szükségesnek csaknem szó szerint idézni, mert a kifejtett indokolás lényegét tekintve csaknem teljesen megegyezik az Európai Unió Bíróságának érvelésével. Természetesen az Európai Unió Bíróságának indokolása sokkal összetettebb, így nem maradhat el az Alkotmánybíróság határozatával kapcsolatos kritikai észrevétel.

A bírósági eljárásokra az Obtv.¹¹³ 16. § és 29. § egybevetéséből következően nem terjedt ki az adatvédelmi biztos hatásköre. Kérdésként vethető fel, hogy az olyan helyzetekre, amelyek nem a jogviták elbírálására szolgáló bírósági eljárások, hanem például azokat megelőző, vagy kísérő vezetői, igazgatási intézkedések (pl. a bírósági épületekbe való belépés szabályozása stb.) kiterjed-e a biztosi hatáskör. A korábbi adatvédelmi biztos¹¹⁴ egy eset kapcsán megállapította jogkörének fennállását arra hivatkozással, hogy a jogszabályok alapján bárki az ombudsmanhoz fordulhat, ha személyes adatai kezelésével, vagy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogai gyakorlásával kapcsolatosan sérelem érte. A korábban hivatkozott tanulmány szerzője (SISÁK Péter) rögzítette, hogy véleménye szerint ez a biztosi álláspont vitatható, mivel az Obtv. 29. §-a alapján nem tartozhat bele a biztos vizsgálati jogkörébe a hatóság fogalmába nem tartozó bíróság igazgatási vezetője, és annak a vezetési tevékenysége körében hozott intézkedése sem. Az idézett alkotmánybírósági határozat a törvényi rendelkezésekkel egybevetve még inkább megerősíti azt az értelmezést, miszerint a törvényhozó szándékosan

---

¹¹² 17/1994. (III.29.) AB határozat indokolása

¹¹³ Tanulmányában SISÁK Péter tévesen az Avtv.-t tüntette fel, azonban a megállapításai egyértelműen az Obtv. rendelkezéseire vonatkoznak. Ezért ezt a szövegben pontosítottam.

¹¹⁴ A tanulmány 2006-ban készült, így a tanulmányban megjelölt korábbi adatvédelmi biztos dr. Majtényi László volt. A tanulmány jegyzetei között az került rögzítésre, hogy a tanulmány szerző itt dr. Péterfalvi Attila a Fundementum 2004/1. számának 70. oldalán tett megállapítását idézte.

alkotta az Obtv. személyi hatályát úgy, hogy az a bíróságokra, mint hatóságokra egyáltalán ne terjedjen ki.¹¹⁵

Ezen kritikai észrevétellel kapcsolatban azonban nekem is tennem kell egy kritikai észrevételt. Az tény, hogy a tanulmány szerzője több, mint egy évtizeddel megelőzte a GDPR-t, illetve a GDPR 55. cikk (3) bekezdését értelmező Európai Unió Bíróságát, amikor felvetette azt, hogy a bírósági vezetők igazgatási intézkedéseire kiterjedhet-e az adatvédelmi biztos vizsgálati hatásköre. A feltett kérdésre a tanulmány szerzője egyértelmű nemleges választ adott az Obtv. rendelkezései alapján és figyelemmel az Alkotmánybíróság érvelésére, megkérdőjelezve egyébként az adatvédelmi biztos ezzel kapcsolatos ellentétes álláspontját. Véleményem szerint ez a kategorikus nemleges válasz két „félreértésen” alapul.

A tanulmány szerzője nem vette észre az Alkotmánybíróság határozatában megjelenő – és a C-245/20. számú ügyben sokkal részletesebben kibontott – megfogalmazásbeli különbségtételt. Az Alkotmánybíróság ugyanis több helyen azt emelte ki, hogy a bírói hatalom fő megnyilvánulását jelentő ítélkezési tevékenységbe történő bármely külső beavatkozás jelent súlyos fenyegetést az alkotmányos berendezkedésre, ezért a minden külső befolyástól független bírói ítélkezés feltétel nélküli követelmény, és alkotmányos indokok megléte esetén a bírói szervezetet érintő külső hatalmi jogkör érvényesülése is csak a független ítélkezés sérelme nélkül engedhető meg, így nem sérti az alkotmány rendelkezését az a jogalkotói döntés, amely az állampolgári jogok országgyűlési biztosa számára nem biztosította a bíróságok ítélkezésével kapcsolatban a törvényben meghatározott biztosi jogkört. Az Alkotmánybíróság tehát egyértelműen a bíróság ítélkezési tevékenységére vonatkozásában tartotta alkotmányosnak az Obtv.-ben rögzített kivételszabályt, amely tevékenységet a bírói hatalom fő megnyilvánulásának tekintette. Érdeemes észrevenni a hasonlóságot az Alkotmánybíróság által használt „fő megnyilvánulás” kifejezés és a GDPR (20) preambulumbekkezdésében írt „annak érdekében” és „beleértve” kifejezés között. Ezért ezt a kivétel szabályt álláspontom szerint nem lehetett volna az Alkotmánybíróság határozatára hivatkozva kiterjeszteni a bírósági vezetők igazgatási intézkedésére úgy, ahogy a tanulmány szerzője tette.

A másik félreértés pedig abból fakadt álláspontom szerint, hogy a tanulmány szerzője a tanulmányában „összemosztá” az Obtv. és az Avtv. adatvédelmi biztosra és a bírósági kivételre vonatkozó rendelkezéseit az adatvédelmi biztos hivatkozott esete kapcsán.

A hivatkozott eset ugyanis egy 1996-ból származó panasszal kapcsolatos, amely arra vonatkozott, hogy a Budai Központi Kerületi Bíróság elnöke nem engedélyezte hangfelvevő

---

¹¹⁵ SISÁK 2006: 514. o.

készülék bevitelét a bíróság épületébe. Az elnök az adatvédelmi ombudsman hatáskörét vitatta. Az adatvédelmi biztos álláspontja az volt, hogy az Avtv. 27. § (1) bekezdése szerint bárki az ombudsmanhoz fordulhat, ha véleménye szerint személyes adatainak kezelésével vagy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte vagy annak közvetlen veszélye fennáll, kivéve, ha az adott ügyben bírósági eljárás van folyamatban. Mivel ebben az ügyben nem folyt bírósági eljárás, megállapítható volt az adatvédelmi biztos hatásköre.¹¹⁶

A tanulmány szerzője nem ismerte fel¹¹⁷, hogy az Avtv. 27. § (1) bekezdése és az Obtv. 29. § (1) bekezdés f) pontjában írt kivétel szabály nem teljesen ugyanazt a kivételt foglalja magában. Az Avtv. 27. § (1) bekezdése a folyamatban levő bírósági eljárás esetén zárja ki az adatvédelmi biztoshoz fordulás lehetőségét, míg az Obtv. 29. § (1) bekezdés f) pontja a bíróság vonatkozásában teljes intézményi kivételt fogalmaz meg, így a kivétel nemcsak a folyamatban levő bírósági ügyekre, hanem valamennyi bírósági döntésre vonatkozik, ide értve akár az igazgatási vezető döntését is. Természetesen látszik, hogy ugyanazon jogi helyzetre két törvényi szintű szabály eltérő rendelkezéseket tartalmazott, ami nyilvánvalóan sérti a jogbiztonság és a jogszabályok összhangjának elvét. A jogbiztonság ugyanis a jogállamiság nélkülözhetetlen elme. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság tehát megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon. Az ezzel ellentétes jogszabály lehetőséget ad a szubjektív jogalkalmazói döntésre, a különböző jogalkalmazók eltérő gyakorlatára, a jogegység hiányára, és ez csorbítja a jogbiztonságot. A jogbiztonság követelménye azonban nemcsak a jogi szabályozással szemben megfogalmazható elvárásokat jelenti, hanem ennél tágabb jelentéstartalmat is hordoz: a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.¹¹⁸

Az ismertetett esetben írt ellentmondásos jogi szabályozás jelenleg talán elképzelhetetlen, de ne feledkezzünk meg arról, hogy mindez 1996-ban történt. A teljesség igényéhez azonban

---

¹¹⁶ PÉTERFALVI Attila: A bíróságok és a nyilvánosság. in: Fundamentum 2004/1. Fórum. 70. o.

¹¹⁷ Ahogy már korábban utalta rá a tanulmány szerzője az Avtv. rövidítést használta az Obtv. rövidítés helyett.

¹¹⁸ 7/2001. (III.14.) AB határozat III.1. pont

hozzátartozik az, hogy az Alkotmánybíróság a 7/2001. (III.14.) AB határozatában az Obtv. 29. § (1) bekezdés f) pontjának alkotmányellenességét – más ok miatt¹¹⁹ – megállapította, és ezt a rendelkezést 2001. december 15. napjával megsemmisítette. Ezt követően a jogalkotó 2001. december 20. napjával módosította¹²⁰ az Obtv. 29. §-át és az Obtv. 29. § (1) bekezdésében a hatóság fogalmának pozitív, míg a (2) bekezdésben a negatív meghatározását adta.¹²¹ Ilyen módon a jogalkotó – az Alkotmánybíróság határozatában meghatározott szempontok és követelmények alapján – újrászabályozta az országgyűlési biztos által vizsgálható, a hatóság törvényi gyűjtőfogalma alá vont szervek körét. A magyar államszervezeti rendszer és hatáskörelosztás ugyanis szerves fejlődés eredménye, amely a társadalom bonyolultságát tükrözve nem minden esetben ellentmondásmentes. Ezek a bizonytalanságok, értelmezési nehézségek csak úgy küszöbölhetők ki, hogy az Obtv. nemcsak pozitív, hanem negatív meghatározást is ad a vizsgálható szervek köréről.¹²² Ez a megoldás különösen a jogkereső állampolgárok szempontjából indokolt, mert egyértelmű eligazítást nyújt az országgyűlési biztos alapvető jogokat érintő hatásköréről. Ennek megfelelően a szabályozás alapelve maradt, hogy a bírói hatalmi ághoz tartozó, vagy ahhoz közelítő, illetve annak tevékenységében közreműködő szerveket a jogalkotó nem sorolta az Obtv. hatóságfogalma körébe. Az országgyűlési biztos az igazságszolgáltatás felett nem gyakorolhat jogokat, ezért az ahhoz szorosan kapcsolódó tevékenységeket indokolt a vizsgálható körből kizárni. A bíróság, amely az igazságszolgáltatás fogalomkörébe tartozó, vagy azzal összefüggő tevékenységet végez,

---

¹¹⁹ A 7/2001. (III.14.) AB határozat indokolásában az Alkotmánybíróság azt fejtette ki, hogy az Obtv. 29. § (1) bekezdés f) pontjában említett „igazságügyi” szerv fogalma is tisztázatlan: gyakorta előfordul, hogy azt az igazságszolgáltatási szervek szinonimájaként értelmezik. Megállapítható tehát, hogy ezt a fogalmat sem egyértelműen használják a jogszabályok és indokolásaik, ezért bizonytalan, hogy milyen szervek körét fogja át ez a fogalom. A szóhasználatból fakadó bizonytalanság sérti az alkotmányos szervek működésének kiszámíthatóságához, a feladat- és hatásköri összeütközések kiküszöböléséhez fűződő alkotmányos érdeket. (Indokolás III.2.2. pont). Mindezekre figyelemmel ez a rendelkezés ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében rögzített jogállamiság alapértékét képező jobbiztonság elvével. Ezért az Alkotmánybíróság ezt a rendelkezést megsemmisítette. (Indokolás III.2.3. pont)

¹²⁰ Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény módosításáról szóló 2001. évi XC. törvény

¹²¹ A 2001. december 20. napjától hatályos szöveg szerint az Obtv. 29. § (2) bekezdés e) pontja értelmében: e törvény alkalmazásában nem minősül hatóságnak a bíróság. Ez a rendelkezés az Obtv. 2011. december 31. napjával történő hatályon kívül helyezéséig nem változott.

¹²² 2001. évi XC. törvény általános indokolása

tehát olyan alkotmányos tényező, amely esetében az alkotmányos jogállásával nem fér össze az országgyűlési biztos vizsgálati jogköre.¹²³

Ezen intézménytörténeti kitekintés után visszatérve az eredeti témára, azt lehet tehát mondani, hogy a tanulmány szerzője és az adatvédelmi biztos ugyanazon jogi helyzetre vonatkozó két eltérő tartalmú jogszabály alapján jutottak eltérő végkövetkeztetésre abban a kérdésben, hogy a bírósági vezető igazgatási tevékenységére kiterjed-e az adatvédelmi biztos vizsgálati jogköre.

A gondolat azonban mindenképpen úttörőnek tekinthető, hiszen az Európai Unió Bírósága csupán 2022-ben adott választ lényegében ugyanezen kérdésre. Látszik tehát, hogy az adatvédelmi biztos intézménye és a GDPR szövegezése szerint a felügyeleti hatóság – alkotmányos intézményként – fontos szerepet tölt be a végrehajtó hatalom ellenőrzésében, az állampolgárokat az állammal szemben megillető védelem megteremtésében. Működésük folyamatosságának fenntartása valóban alkotmányos érdek. Kiemelkedő alkotmányos érdek azonban az is, hogy a demokratikus jogállam hatalommegosztási rendszerében elhelyezkedő szervek helyét, a közöttük lévő kapcsolatokat világos, egyértelmű törvényi normák jelöljék ki. Ez utóbbiak hiánya vagy hiányos volta ezt az alapvető alkotmányossági érdeket veszélyezteti.¹²⁴

---

¹²³ 2001. évi XC. törvény 4. §-ához fűzött részletes indokolás

¹²⁴ A 7/2001. (III.14.) AB határozathoz kapcsolódóan dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleményének 1. pontja.

4. A C-245/20. számú ítélet elemzése a hazai bírósági igazgatás szempontjából

4.1. A vizsgált kérdések

Az érintett jogesetek bemutatását követően a vizsgálat kiindulópontja az kell, hogy legyen, hogy fenti ügyekben hozott határozatok milyen módon ültethetőek át a hazai bírósági szervezetrendszerre. Az Európai Unióhoz való csatlakozás óta Magyarországnak ugyanis nem csupán a korábbi belső és nemzetközi jogi kötelezettségeknek, hanem az európai uniós jogból fakadó kötelezettségeknek is meg kell felelnie.¹²⁵ A GDPR – mint uniós jogi aktus – értelmezésére a felügyeleti hatóságok, a bíróságok is jogosultak, de a hiteles értelmezésre az Európai Unió adatvédelmi szerve, illetve az Európai Unió Bírósága jogosult, melynek joggyakorlata az adatvédelmi felügyeleti hatóságokra és a bíróságokra is kötelező. Az ilyen jellegű uniós jogi kérdések tekintetében a hiteles és végső értelmezésre jogosult szerv adhat végső és megnyugtató választ, amely egyúttal a felmerülő kérdést – uniós jogi szempontból – egyértelműen eldönthetővé teszi a hazai jogalkalmazók számára is.¹²⁶ A fentiekből is következően az előzetes döntéshozatali eljárásban az Európai Unió Bírósága által hozott döntésekben adott iránymutatás a további eljárásokra nézve irányadó.¹²⁷

A hivatkozott döntésre figyelemmel az eldöntendő kérdés tehát az, hogy a magyar bírósági adatkezelésnek van-e olyan területe, amelyre a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján a felügyeleti hatóságnak az ellenőrzési jogköre kiterjed. Egyértelmű ugyanis, hogy az európai uniós irányelvi szabályozáson¹²⁸ alapuló biztosi és a 2012 és 2018 közötti hatósági rezsím következetes volt abban, illetve a GDPR-on alapuló rezsím is egyértelmű abban a tekintetben, hogy az adatvédelmi felügyeleti hatóságok – a jogellenes adatkezelés megszüntetése érdekében – széles eszköztár alkalmazására jogosultak. A GDPR összes rendelkezése alapvetően azt a célt szolgálja, hogy a hatóság a személyes adatkezeléseket jogszerű keretek közé szorítsa.¹²⁹ A GDPR értelmében az adatvédelmi felügyeleti hatóság elsődleges feladata az, hogy a GDPR

---

¹²⁵ a 3110/2022. (III.23.) AB határozat (23) bekezdése

¹²⁶ a 3110/2022. (III.23.) AB határozat (38) bekezdése

¹²⁷ a KGD2018. 27. számú eseti döntés rendelkező része

¹²⁸ A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-ei európai parlamenti és tanácsi 95/46/EK irányelv.

¹²⁹ a 3110/2022. (III.23.) AB határozat (34) bekezdése

alkalmazását kikényszerítse.¹³⁰ Ha ugyanis az adatvédelmi felügyeleti hatóságok eljárásaik során a GDPR-t – illetve az alapelveket – sértő adatkezelési műveletekkel szemben nem léphetnének fel, azzal nem pusztán az ügyben panaszt tevő, hanem a jogszerűtlen adatkezeléssel egyébként potenciálisan felmerülő további érintett személyek védelmét is elmulasztanák.¹³¹ Mivel tehát az adatvédelmi felügyeleti hatóságok saját hatáskörükben, önállóan – akár kérelemre, akár hivatalból járnak el – a GDPR alkalmazását és betartását kötelesek vizsgálni és kikényszeríteni,¹³² kiemelt jelentősége van annak, hogy a GDPR-ban meghatározott ezen vizsgálati lehetőség alóli kivételt milyen módon értelmezzük, és ez az értelmezés megfelel-e az európai uniós rendelkezéseknek és az alkotmányos szabályoknak.

Míndezekre tekintettel azt kell tehát vizsgálni, hogy a hazai bírósági adatkezelésre nézve „a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési művelet” fogalom milyen módon értelmezhető. Ezt a vizsgálatot – a dolgozatom témájára is figyelemmel – a bírósági igazgatási adatkezelés területeire kiterjesztve kell elvégezni.

Ezt követően szükséges annak vizsgálata is, hogy amennyiben a felügyeleti hatóság ellenőrzési jogköre nem terjed ki a bíróság adatkezelési tevékenységére, akkor biztosított-e a GDPR (20) preambulumbekzdésében rögzített azon követelmény, hogy lehetővé kell tenni, hogy az ilyen adatkezelési műveletek felügyeletével a tagállamok igazságügyi rendszerén belül olyan szakosodott szervezet bizzanak meg, amelyek elsősorban biztosítják az e rendeletben foglalt szabályoknak való megfelelést, növelik a bírói kar tudatosságát az e rendelet szerinti kötelezettségeik tekintetében és kezelik az említett adatkezelési tevékenységgel kapcsolatos panaszokat.¹³³

4.2. A bírósági adatkezelési tevékenység területei

A demokratikus elvek szerint szerveződő társadalmak működése, illetve az ezek létét biztosító államok megnyilvánulásai következtében keletkező adatok egyik lényeges közös jellemzője az, hogy közülük bármelyik – természetesen kizárólag konkrét bírósági eljárás keretében – az igazságszolgáltató szervek, azaz a bíróságok kezelésében kerülhetnek. Az

---

¹³⁰ A GDPR 57. cikk (1) bekezdés a) pontja értelmében az e rendeletben meghatározott egyéb feladatok sérelme nélkül, a felügyeleti hatóság a saját területén ellátja a következő feladatokat: nyomon követi és kikényszeríti e rendelet alkalmazását.

¹³¹ a 3110/2022. (III.23.) AB határozat (35) bekezdése

¹³² a 3110/2022. (III.23.) AB határozat (36) bekezdése

¹³³ GDPR (20) preambulumbekzdés 2. mondata

igazságügyi adatkezelés minden adatra kiterjedő befogadási képessége abból a nemzetközileg is elismert jogállami alapelvből következik, amely szerint, ha alkotmányos normatív szabály egyértelműen nem zárja ki, akkor az egyes jogalanyok előtt, minden jogi relevanciájú sérelem vagy igény esetén, nyitva áll a bírósági út.¹³⁴ Az igazságügyi adatkezelés tehát kizárólag a bírósághoz fordulást követően kezdődik meg.¹³⁵

Az Alaptörvényben kifejezetten is deklarált hatalommegosztás elve alapján az igazságszolgáltatási tevékenységet kizárólag a bíróságok végezhetik. Az Alaptörvény rendelkezéseit szerint a bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról és törvényben meghatározott egyéb ügyben.¹³⁶ Ez a tevékenység alapvetően a bíróságon megindult ügynek vagy az ügyhöz szorosan kapcsolódó érdemi kérdésnek a jogerős eldöntését jelenti. A „klasszikus” igazságszolgáltatási tevékenység során a bíróságok az eljárás megindulását követően adatokat – köztük természetesen személyes adatokat is – kezelnek. Ezen adatkezelést tekinthetjük igazságszolgáltatási adatkezelési tevékenységnek.

A bíróságok ítélkező tevékenységét el kell választani a bíróságok igazgatásának tevékenységétől, amely nem ítélkező tevékenység. Történeti alkotmányunk vívmánya az az elvi megkülönböztetés, amely az ítélkező tevékenységet elválasztotta a bíróságokra, mint szervezetekre vonatkozó külső igazgatási tevékenységtől.¹³⁷ A bíróságok ítélkezési és igazgatási tevékenységét a kontinentális jogok is következetesen elkülönítik egymástól.¹³⁸ Az igazgatási tevékenység lényegéhez tartozik, hogy a vezető vagy a vezetésben részt vevő más intézmények nem, vagy nem döntően azt a feladatot látják el, tehát az ítélkezést, amelyre a társadalom az adott szervezetet kialakította, hanem funkciójuk a bíróságok konfliktusfeloldó feladata ellátásához szükséges feltételek megteremtése.¹³⁹ A bíróságok igazgatásához,

---

¹³⁴ HARANGOZÓ Attila: A magyar igazságügyi adatkezelés alkotmányossági szempontjai de lege ferenda az Alkotmánybíróság határozatainak tükrében. *Bírák Lapja* XX. évfolyam 2010/1-2. szám 51. o. (továbbiakban: HARANGOZÓ 2010)

¹³⁵ HARANGOZÓ 2010: 54. o.

¹³⁶ Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés

¹³⁷ a 22/2019. (VII.5.) AB határozat (78) bekezdése

¹³⁸ a 22/2019. (VII.5.) AB határozat (82) bekezdése

¹³⁹ HORVÁTH György: A bíróságok belső igazgatása. *Bírák Lapja* III. évfolyam 1993/2. számú 43. o. (továbbiakban: HORVÁTH 1993)

irányításához, illetve a külső jogviszonyokban történő megjelenéséhez szükséges adatok kezelése önálló adatkezelési tevékenységnek tekinthető¹⁴⁰, amelyet a bírósági adatkezelésen belül igazgatási adatkezelésnek nevezhetünk.

4.3. A bíróságok adatkezelési tevékenységére vonatkozó adatvédelmi szabályok

Az Európai Unió Bírósága a már hivatkozott ítéletében rögzítette, hogy a GDPR 2. cikkének (1) bekezdése nem tesz különbséget az érintett adatkezelő személye szerint. Ebből következik, hogy a GDPR-t – a 2. cikkének (2) és (3) bekezdésében említett esetek kivételével – mind a magánszemélyek, mind a hatóságok által végzett adatkezelési műveletekre alkalmazni kell, ideértve – amint ezt a GDPR (20) preambulumbekkezdése megjelöli – az igazságügyi hatóságokat, így a bíróságokat is.¹⁴¹

Ebből következően – mivel az általános adatvédelmi rendelet rendeltetésénél fogva intézményi szempontból semleges¹⁴² – a GDPR tárgyi hatálya kiterjed a bíróságok adatkezelési tevékenységére is.

A bírósági adatkezelési tevékenységgel kapcsolatban azonban ezt a megállapítást azzal kell pontosítani, hogy a GDPR előírásai nem alkalmazandóak a személyes adatoknak az illetékes hatóság által büncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett adatkezeléseire.¹⁴³ A bíróságok ezen célokból végzett személyes adatkezelését a külön erre vonatkozóan elfogadott bűnügyi adatvédelmi irányelv szabályozza, amelynek rendelkezéseit Magyarországon a jogalkotó az Infotv-be ültette át.¹⁴⁴ Az Infotv. 2. § (3) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy a személyes adatok bűnüldözési célú kezelésére az Infotv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

Erre figyelemmel a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenysége során végzett adatkezelésekre ügyszakspecifikusan eltérő szabályokat kell alkalmazni. A büntető- és szabálysértési ügyszakban végzett adatkezelésekre az Infotv. rendelkezéseit, míg a polgári, munkaügyi és közigazgatási ügyszakban végzett adatkezelésekre a GDPR szabályait kell alkalmazni kiegészítve az Infotv. 2. § (2) bekezdésében írt szabályokkal, amely tételesen felsorolja azokat az Infotv-ben szabályozott rendelkezéseket, amelyekre ezen adatkezelések

---

¹⁴⁰ HARANGOZÓ 2010: 60. o.

¹⁴¹ C-245/20. számú ítélet 25. pont

¹⁴² C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 32. pont

¹⁴³ GDPR 2. cikk (2) bekezdés d) pont

¹⁴⁴ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 56. o.

során is figyelemmel kell lenni, mert azok a GDPR felhatalmazása alapján kiegészítő, illetve a GDPR-tól eltérő rendelkezéseket tartalmaznak.¹⁴⁵ A bíróságok igazgatási tevékenysége során végzett adatkezelésekre szintén a GDPR rendelkezéseit az Infotv-ben írt kiegészítéssel kell alkalmazni figyelemmel arra, hogy a tárgyi hatály alóli kivétel ezen adatkezelési tevékenységre nem áll fenn.

Ezen szabályrendszer rögzítése azért volt fontos, mert a GDPR 55. cikk (3) bekezdésének értelmezése így látszólag csak a polgári, munkaügyi és közigazgatási ügyszakban végzett adatkezelésekre, valamint az igazgatási tevékenység során végzett adatkezelésekre irányadó, hiszen a büntető- és szabálysértési ügyszakban végzett adatkezelésekre az Infotv. alkalmazandó. Azonban az Infotv. 38. § (2b) bekezdése azt tartalmazza, hogy a Hatóságnak a (2) bekezdésben a személyes adatok tekintetében meghatározott feladatköre a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokban, az azokra vonatkozó előírások alapján a bíróság által végzett adatkezelési műveletek vonatkozásában nem terjed ki a (3) bekezdésben meghatározott hatáskörök gyakorlására.¹⁴⁶ Ez a szabály pedig tartalmilag megegyezik a GDPR 55. cikk (3) bekezdésében írt azon rendelkezéssel, hogy a felügyeleti hatóságok hatásköre nem terjed ki a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek felügyeletére.

Ilyen módon az Európai Unió Bíróságának jogértelmezése a bíróságok által végzett adatkezelési tevékenység valamennyi területére kiterjed.

4.4. A GDPR 55. cikk (3) bekezdésének alkalmazhatósága

Az általános adatvédelmi rendelet 55. cikke (3) bekezdésének alkalmazhatósága kettő plusz egy feltételtől függ. Az első két feltétele szerint egyrészt kell, hogy legyen egy általános adatvédelmi rendelet értelmében vett „adatkezelési” művelet, másrészt ezt valamely „bíróságnak kell az igazságügyi feladatai ellátása során végeznie. Csak ezt követően állapítható meg, hogy melyik intézmény jogosult felügyelni az adott tevékenység általános adatvédelmi rendelettel való összhangját.¹⁴⁷ Ahhoz tehát, hogy az ellenőrzési hatáskört az általános

---

¹⁴⁵ VÉGVÁRI 2020: 36. o.

¹⁴⁶ Ezt a rendelkezést az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénynek az európai unió adatvédelmi reformjával összefüggő módosításáról, valamint más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi XXXVIII. törvény (Módtv.) 19. § (1) bekezdése iktatta be. A rendelkezés 2018. július 26. napján lépett hatályba.

¹⁴⁷ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 32. pont

adatvédelmi rendelet 55. cikkének (1) bekezdése szerinti általános felügyeleti hatóságtól eltérő szervre ruházzák, ugyanezen rendelet 55. cikkének (3) bekezdése az adatkezelési művelet fennállásán felül először is előírja egy intézményi típusú érintettségét („bíróságok”), másodsor megköveteli, hogy e bíróságok meghatározott tevékenységet végezzenek („igazságügyi feladataik ellátása során”).¹⁴⁸ Az ilyen intézményi meghatározás funkcionális korrekcióját az adott tevékenység típusának vagy jellegének értékelése útján kell elvégezni.¹⁴⁹

Ahhoz tehát, hogy a GDPR 55. cikke (3) bekezdésének alkalmazhatósága megállapítható legyen, három lépcsős vizsgálatot kell elvégezni. Először meg kell állapítani, hogy a kérdéses tevékenység adatkezelési műveletnek minősül-e. Második lépésként vizsgálni kell az adott adatkezelési tevékenység intézményi típusú érintettségét, tehát azt, hogy az adatkezelési műveletet bíróság végzi-e. Végül harmadik elemként el kell végezni az intézményi meghatározás funkcionális vizsgálatát, tehát azt kell vizsgálni, hogy a bíróság által végzett adatkezelési művelet igazságügyi feladat ellátása során végzett adatkezelési művelet-e.

Ezt a három lépcsős vizsgálati folyamatot lehet nevezni Bobek-módszernek figyelemmel arra, hogy ezen vizsgálati folyamat elemei nemcsak a C-245/20. számú ügyben előterjesztett indítványban szerepelnek, hanem a C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítványában is visszaköszönnek.

4.4.1. Első lépés: az adatkezelési tevékenység megállapítása

Álláspontom szerint a bíróságok által végzett adatkezelési tevékenység során az első lépés megállapítása a legegyszerűbb.

Az általános adatvédelmi rendelet tárgyi hatályát tágran határozták meg. A GDPR rendelkezései értelmében személyes adatoknak az általános adatvédelmi rendelet értelmében vett kezelése akkor valósul meg, ha személyes adatot kezelnek automatizált módon vagy egy nyilvántartási rendszer részeként.¹⁵⁰ Ebből következően azt kell vizsgálni az adatkezelés során, hogy személyes adatról van-e szó, ezzel adatkezelési művelet megvalósítása történik-e, és erre automatizált módon vagy egy nyilvántartási rendszer keretében kerül sor.

---

¹⁴⁸ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 72. pont

¹⁴⁹ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 74. pont

¹⁵⁰ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 44. pont

Úgy vélem, hogy a bíróság működése során bármilyen személyes adattal végzett művelet esetén a bíróság tevékenysége ezen kritériumoknak maradéktalanul megfelel, és meg lehet állapítani, hogy adatkezelési tevékenységről van szó.

4.4.2. Második lépés: az adatkezelési tevékenység intézményi érintettsége

Második lépésként az intézményi érintettség annak vizsgálatát jelenti, hogy az első lépésként meghatározott adatkezelési tevékenységet milyen szerv végzi. Amennyiben bíróság végzi az adott adatvédelmi tevékenységet, akkor az intézményi érintettség megállapítható.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény¹⁵¹ alapvető rendelkezései értelmében Magyarországon a bíróságok igazságszolgáltatási, továbbá törvény által meghatározott egyéb tevékenységet látnak el.¹⁵² Ennek keretében a bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról – törvényben szabályozott eljárás során – véglegesen döntenek,¹⁵³ valamint a bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok érvényesülését.¹⁵⁴

A bíróság fogalma tehát olyan szerve utal, amely valamely tagállam igazságszolgáltatási szervezetének részét képezi és ekként ismerik el.¹⁵⁵ Erre figyelemmel az adatkezelési tevékenység intézményi besorolása látszólag egyszerűnek tűnik. Gyakorta előfordul azonban az, hogy az igazságszolgáltatási szervek szinonimájaként használják az igazságügyi szerv fogalmát. A szóhasználatból fakadó bizonytalanság sérti az alkotmányos szervek működésének kiszámíthatóságához, a feladat- és hatásköri összeütközések kiküszöböléséhez fűződő alkotmányos érdeket,¹⁵⁶ így mindig körültekintően kell eljárni az intézményi érintettség meghatározása során.

---

¹⁵¹ továbbiakban: Bszi.

¹⁵² Bszi. 1. §

¹⁵³ Bszi. 2. § (1) bekezdés

¹⁵⁴ Bszi. 2. § (2) bekezdés

¹⁵⁵ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 73. pont

¹⁵⁶ 7/2001. (III.14.) AB határozat III.2.2. pont

A témához kapcsolódva az intézményi érintettség kérdésével magyar felügyeleti hatóságként a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság¹⁵⁷ több esetben foglalkozott.

Az egyik eseti döntésében a NAIH úgy foglalt állást, hogy az önálló bírósági végrehajtó az Alaptörvény 25. cikke és a Bszi. alapján nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer részének, és nem végez igazságszolgáltatási tevékenységet, ezért az önálló bírósági végrehajtó feladatellátása körében folytatott adatkezelési tevékenység a Hatóság felügyeleti hatásköre alá esik. A végrehajtó ugyanis nem bíró, semmifajta bírói követelménynek nem felel meg, sőt nem is kell megfelelnie. Mások a kinevezési és pályázati feltételek a bírósági szervezetrendszerben és végrehajtók esetében, és egyáltalán a szakma jogiasítása, tehát annak követelménye, hogy az önálló bírósági végrehajtó egyetemi jogi végzettséggel rendelkezzen, csak az utóbbi évek eredménye. A bírósági szervezetrendszertől való elkülönülésüket jelzi az is, hogy a végrehajtók nem a bírósággal állnak szolgálati viszonyban, hanem a Magyar Bírósági Végrehajtói Karral, egy saját érdekvédő szervezettel. A kivétel szabályokat nem lehet kiterjesztően értelmezni, vagyis az a megoldás, amely utalással vonná be a végrehajtót a bíróság fogalma alá, eleve nem lehetséges, mivel erre tételes jogi szabályozásra lenne szükség. Ezért nem lehet jogértelmezéssel „bíró” alatt „végrehajtót” érteni még akkor sem, ha a végrehajtókra vonatkozó ágazati szabály¹⁵⁸ rendelkezése szerint a végrehajtó eljárása – mint polgári nemperes eljárás – a bíróság eljárásával azonos.¹⁵⁹

Hasonlóan foglalt állást a NAIH egyik határozatát követő közigazgatási perben a Fővárosi Törvényszék a közjegyzői adatkezelési tevékenységével kapcsolatban, amikor ítéletében azt rögzítette, hogy a közjegyző az Alaptörvény 25. cikke és a Bszi. alapján nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer részének, így a közjegyző igazságügyi feladatai ellátása körében folytatott adatkezelési tevékenysége a NAIH felügyeleti hatásköre alá esik.¹⁶⁰

Ezen határozatokból következően a bíróság intézményi érintettsége akkor állapítható meg, ha az adatkezelésre a bírósági szervezetrendszer keretében kerül sor és az adatkezelési tevékenységet olyan személy végzi, aki a bírósággal áll szolgálati jogviszonyban. Azt a körülményt, hogy a bírósággal ki áll szolgálati jogviszonyban és a bírósági szervezetrendszeren

---

¹⁵⁷ továbbiakban: NAIH

¹⁵⁸ a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 225. § (2) bekezdése

¹⁵⁹ NAIH/2020/4637/5. számú határozat III.1.1. pont 8. bekezdés

¹⁶⁰ A NAIH adatvédelmi ügyben hozott NAIH/2019/3620/5. számú határozatával, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálatával kapcsolatban a Fővárosi Törvényszék 105.K.700.447/2019/19. számú ítéletének 28. bekezdése.

belül kik végeznek tevékenységet, a bírósági szervezeti jogszabályok határozzák meg. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény¹⁶¹ rendelkezése szerint a bíró a bírósági szervezet tagjaként szolgálatot teljesít,¹⁶² és a bírói szolgálati viszonya kinevezéssel jön létre.¹⁶³ Az Alaptörvény akként rendelkezik, hogy a törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítélezésben.¹⁶⁴ Nem hivatásos bíróként az ítélezési tevékenységben a megválasztásukat követően ülnökök vesznek részt.¹⁶⁵ Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény¹⁶⁶ értelmében a bíróságon az igazságügyi alkalmazotti jogviszony kinevezéssel és annak elfogadásával jön létre.¹⁶⁷ Ezt követően a bíróságon igazságügyi alkalmazottként bírósági fogalmazók, bírósági titkárok, tisztviselők, írnokok és fizikai dolgozók végeznek tevékenységet.¹⁶⁸

Mindezekre figyelemmel az adatkezelési tevékenységgel kapcsolatos intézményi érintettség a bíróság vonatkozásában akkor állapítható meg, ha az adatkezelési tevékenységet a bírósági szervezetrendszeren belül, a bírósággal szolgálati viszonyban álló bíró, ülnök vagy igazságügyi alkalmazott végzi a szolgálati jogviszonyának fennállása alatt. Utalok arra, hogy természetesen az intézményi érintettség körébe sorolhatóak a bírósági vezetők is, hiszen bírósági vezetői tisztséget kizárólag határozatlan időre kinevezett bíró tölthet be.¹⁶⁹

A fentiekre is tekintettel nem állapította meg a NAIH az adatkezeléssel kapcsolatban a bíróság intézményi érintettségét olyan esetekben, amikor az adatkezelési tevékenység összefüggésben állt ugyan bírósági eljárással, azonban nem a bírósággal szolgálati viszonyban álló személy, hanem egy bírósági eljárásban résztvevő más személy végezte.

Ilyen módon nem látta akadályát a NAIH a hatósági eljárás lefolytatásának igazságügyi szakértők által végzett több adatkezelési tevékenységgel kapcsolatban. A szakértők tevékenységével összefüggésben a NAIH általánosságban azt rögzítette, hogy egy szakértő adatkezelése sajátos annyiban, hogy az adatkezelést az a bírósági, hatósági végzés alapozza

---

¹⁶¹ továbbiakban: Bjt.

¹⁶² Bjt. 1. § (2) bekezdés

¹⁶³ Bjt. 3. § (1) bekezdés

¹⁶⁴ Alaptörvény 27. cikk (2) bekezdés

¹⁶⁵ Bjt. 212-219. §-ok

¹⁶⁶ továbbiakban: Iasz.

¹⁶⁷ Iasz. 11. § (1) bekezdés

¹⁶⁸ Iasz. 2. § (2) bekezdés a), d), e) és f) pontok

¹⁶⁹ Bszi. 127. § (1) bekezdés

meg, amely a szakértőt kirendeli, és a szakértő ehhez a kirendeléshez kötve van. A szakvélemény alapját szolgáló anyagok tekintetében a szakértő azonban adatkezelőnek minősül, s mint ilyen, adatkezelési kérdésekben önálló döntési joggal rendelkezik. Erre figyelemmel az érintetti jogok érvényesülését a szakértőnek, mint adatkezelőnek kell biztosítani.¹⁷⁰ A szakértői tevékenységről szóló törvény jogosítja fel az igazságügyi szakértőt a tevékenysége során rendelkezésére bocsátott vagy tudomására jutott személyes adatok kezelésére a kirendelés vagy megbízás teljesítése során. A szakértő a tevékenységének szakmai, módszertani, etikai és a jogszabályoknak való megfelelésének ellenőrzése céljából is jogosult az adatkezelésre. Fontos körülmény az is, hogy a szakértőt a tevékenysége során tudomására jutott tényekre és adatokra nézve titoktartási kötelezettség terheli, az ügyre vonatkozó tényekről és adatokról csak az ügyben eljáró hatóság, továbbá az adatok kezelésére jogosult más szerv vagy személy részére nyújthat tájékoztatást.¹⁷¹

Az érintetti joggyakorlás biztosítása körében a NAIH egy másik határozatában a szakértő adatkezelési tevékenységével kapcsolatban szintén a szakértő önálló, bíróságtól független döntési jogosultságát rögzítette. A szakértő ugyanis csak indokolt esetben, a kirendelő hatóság, bíróság kirendelő végzésében adott utasítására tagadhatja meg az érintett hozzáférési jogának gyakorlását.¹⁷² Más a helyzet, ha a szülő a gyermeke adatai vonatkozásában kívánja gyakorolni az érintetti jogait. A szakértő ugyanis megtagadhatja a hozzáférés biztosítását a szülő részére a gyermek adatai vonatkozásában akkor is, ha esetlegesen a kirendelő bíróság a hozzáférés teljesítését nem tiltotta meg. A szakértő, mint adatkezelő szakmai megítélése szerint ugyanis mégis szükséges lehet a hozzáférés jogának korlátozása a titoktartási jogra is figyelemmel, mert a vizsgálat során tapasztaltak megalapozzák a jogkorlátozást, ha a szakértő a vizsgálat során észleli azt, hogy a gyermek által elmondottaknak a szülő általi megismerése a gyermek érdekeivel ellentétes.¹⁷³ Ezt a kirendelő végzésben előzetes rögzíteni nem minden esetben lehet, így a döntési jogosultság ebben az esetben kizárólag a szakértő kezében van. A szakértő által a véleménye elkészítése érdekében előállított adatok tehát szakértői adatok, amelyeket a szakértő a szakértőkre vonatkozó szabályok szerint köteles kezelni.¹⁷⁴

Abban az esetben tehát, ha a bíróság ad utasítást a szakértőnek a tájékoztatás kiadása megtagadására, akkor ezen adatkezelői tevékenység esetén megállapítható a bíróság intézményi

---

¹⁷⁰ NAIH-4771-1/2021. számú határozat IV.1. pont 6. és 9. bekezdése

¹⁷¹ BH2018. 117. számú eseti döntés 10. bekezdés

¹⁷² NAIH/2020/593. számú határozat III.1. pont 14. bekezdés

¹⁷³ NAIH/2020/593. számú határozat III.2. pont 11. bekezdés

¹⁷⁴ BDT2013. 2906. számú eseti döntés rendelkező része

érintettsége,¹⁷⁵ míg ha bírósági utasítás hiányában vagy a bírósági utasítással ellentétesen a szakértő önállóan dönt az érintetti joggyakorlás biztosításáról, akkor ezen szakértői adatkezelői tevékenység vonatkozásában nem állapítható meg a bíróság intézményi érintettsége, így a szakértő ezen adatkezelési tevékenységére kiterjed a felügyeleti hatóság hatásköre.

Szintén nem állapítható meg a bíróság intézményi érintettsége azon adatkezelési tevékenység esetén, amikor a feljelentő kezel személyes adatokat a feljelentés bíróság részére történő továbbítása céljából. Ilyen esetben ugyanis a feljelentésekkel kapcsolatos adatkezelés jogalapja az általános adatvédelmi rendelet (50) preambulumbekzdés utolsó előtti mondatának¹⁷⁶ kifejezett megállapítása szerint a feljelentő jogos érdeke. Ez alapján főszabály szerint elfogadható jogos érdek (közérdek) a hatóságok, bíróságok felé történő tényleges jogi igényérvényesítéssel kapcsolatos adattovábbítás. Emiatt a feljelentéssel érintett személy hozzájárulása az adott adatkezeléshez nem szükséges és a jogszerűség szempontjából irreleváns. Azt, hogy a bíróságnak, hatóságnak mely információ szükséges és mely szükségtelen a feljelentés alapján indult eljárásban, végső során az eljáró bíróság, hatóság kell hogy megállapítsa, erre főszabály szerint a Hatóság hatásköre nem terjed ki, ha nem egy nyilvánvalóan kirívó esetről van szó.¹⁷⁷

Ebből következően a bíróság intézményi érintettsége csak azt követően állapítható meg, ha a feljelentő az adatokat megküldte a bíróság részére, és azokkal az adatokkal a bíróság adatkezelési tevékenységet végez. Ehhez képest a feljelentő azon adatkezelési tevékenysége, hogy a feljelentéséhez szükséges személyes adatokat összegyűjti és azokat megküldi a bíróság részére, kívül esik a bíróság intézményi érintettségén, és erre kiterjed a felügyeleti hatóság hatásköre.

Szintén nem állapította meg a NAIH a bíróság intézményi érintettségét abban az esetben, amikor a magánvádas eljárásban a magánvádló a feljelentettnek szóló idézést emailen megküldte a feljelentetthez kapcsolódó cég több munkatársának. A magánvádlót megillető jogokat a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény¹⁷⁸ tartalmazza. Eszerint a magánvádlót a sértetti jogok mellett a vád képviselőjével járó jogok is megilletik, ezen azonban nem

---

¹⁷⁵ NAIH/2020/1149/2. számú határozat III.1. pont 4. bekezdés

¹⁷⁶ GDPR (50) preambulumbekzdés utolsó előtti mondata: Az adatkezelő jogos érdekének tekintendő, ha jelzi a lehetséges bűncselekményeket vagy a közbiztonságot fenyegető veszélyeket, és az ugyanazon bűncselekményhez vagy közbiztonságot fenyegető veszélyhez kapcsolódó releváns személyes adatokat egyedi esetekben vagy több különálló esetben továbbítja az illetékes hatóságnak.

¹⁷⁷ NAIH/2020/610/ számú határozat III.2. pont

¹⁷⁸ továbbiakban: Be.

terjeszkedhet túl. A hivatalos iratok, így az idézések kézbesítése is a magánvádas eljárásban a bíróság feladata, nem pedig a sértetté vagy a magánvádlóé.¹⁷⁹ Ebből kifolyólag a magánvádló nem veheti át a bíróság helyét a magánvádas eljárásban keletkezett dokumentumok kézbesítése kapcsán, sikertelen kézbesítés esetén nem jogosult az iratokat önhatalmúlag, informális módon harmadik személyekhez eljuttatni, hogy az hátha eljut az idézett személyhez, illetve ha sikerrel is jár az informális kézbesítés során, az abban az esetben sem minősül joghatályosnak, azaz az ilyen cselekmény során megvalósuló adatkezelés sem tekinthető jogszerűnek.¹⁸⁰ Ugyanígy módon az eljárás elhúzódásának megakadályozása a magánvádas eljárásban a Be. szerint szintén nem a magánvádló, hanem a bíróság feladata, hiszen az idézésre meg nem jelenő terheltet a bíróság újból idézheti, de adott esetben elrendelheti az elővezetését is.¹⁸¹

A fentiekre figyelemmel a magánvádas eljárás során végzett bírósági adatkezelési tevékenység esetén a bíróság intézményi érintettsége fennáll, míg a magánvádló által végzett adatkezelési tevékenység szintén kívül esik a bíróság intézményi érintettségén.

Nem állapítható meg a bíróság intézményi érintettsége abban az esetben sem, ha a törvényben kifejezetten nevesített perbeli személyek a saját felhasználásra a per iratairól készített másolatot hoznak nyilvánosságra. Egy eseti döntésében a bíróság kimondta azt, hogy a törvény szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy az ott kifejezetten nevesített perbeli személyek is kizárólag saját felhasználásra készíthetnek a per iratairól másolatot, annak nyilvánosságra hozatala céljából nem. E személyeken kívüli más személyek pedig csak jogi érdekük igazolása után, az eljáró bíróság elnökének engedélyével tekinthetik meg az iratokat, illetve készíthetnek azokról – kizárólag saját maguk számára – másolatot vagy kivonatot.¹⁸² A tárgyalás és az ítélethirdetés nyilvánossága nem töri át ezt az elvet, és a tárgyaláson részt vevők is csak a rájuk vonatkozó speciális törvényi rendelkezéseknek – a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szabályainak – megfelelően tájékoztathatják a nyilvánosságot a tárgyaláson történekről, ami nem jelenti azt, hogy a perben keletkezett bírósági iratokat korlátozás nélkül közzé tehetnék. A féltől származó és a bíróságnak címzett periratok közzétételével sérül a fél magántitokhoz fűződő személyiségi joga és ezzel együtt sérül az okiratokban szereplő személyes adatok védelméhez fűződő joga is.¹⁸³

---

¹⁷⁹ NAIH-2868-23/2021. számú határozat IV.3. pont 51. bekezdés

¹⁸⁰ NAIH-2868-23/2021. számú határozat IV.3. pont 52. bekezdés

¹⁸¹ NAIH-2868-23/2021. számú határozat IV.3. pont 53. bekezdés

¹⁸² BDT2022. 63. számú eseti döntés 30. bekezdés

¹⁸³ BDT2022. 63. számú eseti döntés rendelkező része

Ebből a jogesetből az állapítható meg, hogy a bíróság intézmény érintettsége az adatkezelés során addig áll fenn, amíg a bíróság biztosítja az iratokról a másolat készítésének lehetőségét, majd ezt követően megszűnik a bíróság intézményi érintettsége, ha a másolatot készítő személy a periratokat nyilvánosságra hozza.

Úgy vélem, hogy a fenti példák megfelelően szemléltetik azt, hogy a vizsgálat második lépéseként az intézményi érintettséget a bíróságok vonatkozásában mikor lehet megállapítani.

4.4.3. Harmadik lépés: az intézményi meghatározás funkcionális korrekciója

Az első és a második lépés eredményeként tehát meghatározásra került, hogy az adott adatkezelési műveletet a bíróság végzi. Ezt követően harmadik lépésként – az intézményi meghatározás funkcionális korrekciójaként – azt kell vizsgálni, hogy a bíróság által végzett adatkezelési művelet a bíróság igazságügyi feladatai ellátása során végzett adatkezelési művelet-e vagy nem.

A már korábban kifejtettekre figyelemmel a bíróság fogalma olyan szervre utal, amely valamely tagállam igazságszolgáltatási szervezetének részét képezi és ekként elismerik. Az ilyen típusú jogalanyok esetében a tevékenységük „igazságügyi” jellege minősül főszabálynak, míg az „igazgatási” tevékenységek képezik a kivételt, figyelemmel arra, hogy az ilyen tevékenységek a fő igazságszolgáltatási tevékenységükhöz képest kiegészítő vagy átmeneti jellegűek. Más szóval, ha az érintett szervet „bíróságnak” tekintik a tagállamok igazságszolgáltatási szervezetében, akkor főszabály szerint úgy kell tekinteni, hogy e szerv „igazságügyi feladatokat lát el”, kivéve, ha az egyedi ügyben ennek ellenkezőjét bizonyítják.¹⁸⁴ Ebben az esetben az ilyen intézményi meghatározás funkcionális korrekcióját az adott tevékenység típusának vagy jellegének értékelése útján végezhetjük el.¹⁸⁵ Ezek az elemek azt jelentik, hogy először is, ha az eljáró intézmény bíróság, akkor a főszabály az, hogy valószínűleg bírói minőségben jár el, kivéve, ha megállapítják, hogy a szóban forgó konkrét tevékenység valójában igazgatási jellegű.¹⁸⁶

Azt kell tehát alapvetően tisztázni, hogy a bíróság milyen tevékenysége minősül igazságszolgáltatási tevékenységnek és milyen tevékenysége minősülő igazgatási tevékenységnek.

---

¹⁸⁴ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 73. pont

¹⁸⁵ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 74. pont

¹⁸⁶ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 88. pont

Tisztán igazságszolgáltatási tevékenységnek az a tevékenység tekinthető, amely közvetlen kapcsolatban van vagy lehet a bírósági döntéshozatallal, vagyis ezt a tevékenységet egyértelműen az igazságügyi feladatok fogalom alá lehet sorolni, és ezen tevékenységek az illetékes felügyeleti hatóság hatáskörén kívül esnek.¹⁸⁷ E körben a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII.1.) IM rendelet¹⁸⁸ értelmező rendelkezései alapján bírósági ügynek a törvény által bírósági útra utalt ügy tekinthető.¹⁸⁹ A bírói hatalom az állami hatalomnak az a megnyilvánulása, amely az erre rendelt szervezet útján a vitássá tett vagy megsértett jogról – törvényben szabályozott eljárás során – kötelező erővel dönt. A bírói hatalom tehát döntően az ítékezésben ölt testet.¹⁹⁰ Ezért minden, ami a viták pártatlan rendezéséhez kapcsolódik bírósági jellegű,¹⁹¹ tehát igazságszolgáltatási tevékenység.

A bírói hatalom érvényesítésének természetesen elengedhetetlen követelménye a személyi és tárgyi feltételek biztosítása,¹⁹² amely a bírósági igazgatási feladata. A BÜSZ rendelkezései alapján elnöki ügy az olyan ügy, amelyben a bíróság elnöke, illetőleg jogszabályban vagy Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökének szabályzatában meghatározott esetekben más bírósági vezető a bírósági igazgatásra tartozó kérdésben az ítékezés körén kívül jár el.¹⁹³ A bírósági igazgatás pedig az igazgatási intézkedésre jogosult által gyakorolt azon egyszeri vagy ismétlődő tevékenységeknek az összessége, amelyek biztosítják a bíróságok hatékony működéséhez és az időszerű, magas színvonalú ítélezési tevékenység gyakorlásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket.¹⁹⁴ Ezen bírósági igazgatási tevékenység célja az, hogy az OBH elnökének a stratégiai célkitűzései alapulvételével, a központi igazgatás eszközeinek és módszereink megfelelően egységesen meghatározza a bíróság felelős vezetésének, működésének, felügyeletének, ellenőrzésének általános és konkrét szabályait, a bíróságok eredményes, időszerű, szolgáltató jellegű tevékenységéhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása érdekében.¹⁹⁵

---

¹⁸⁷ A C-245/20. számú ítélet meghozatalát megelőzően a Bizottság ezt az álláspontot képviselte, ahogy C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 68. pontjában szerepel.

¹⁸⁸ továbbiakban: BÜSZ

¹⁸⁹ BÜSZ 2. § 3. pont

¹⁹⁰ 53/1991. (X.31.) AB határozat II.1. pont

¹⁹¹ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 85. pont

¹⁹² 53/1991. (XI.31.) AB határozat II.2. pont

¹⁹³ BÜSZ 2. § 6. pont

¹⁹⁴ a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás 1. § (továbbiakban: Ig.szabályzat)

¹⁹⁵ Ig.szabályzat 2. §

Tisztán igazgatási jellegű tevékenységnek tehát azt tekintjük, amelyet a bírósági vezetők igazgatási jogkörükön keretében végeznek, és amely tevékenység semmilyen kapcsolatban nem áll az egyedi ügyekben történő döntéshozatallal. A tisztán ítélkezési tevékenységhez képest tehát a spektrum másik végén találhatóak a ránézésre tisztán igazgatási jellegű feladatok, mint például a bírósági épületek karbantartása, az étkeztetési szolgáltatásokra kötött szerződések, vagy a készletekkel való rendes gazdálkodás, valamint az intézmény és a munkahely fenntartása.¹⁹⁶ Az ilyen jellegű tevékenységekről egyértelműen megállapítható, hogy az nem „bírói minőséggel” kapcsolatos, hanem (köz)igazgatási feladat.¹⁹⁷

Tisztán igazgatási jellegű tevékenységnek tekintette a NAIH az egyik eseti döntésében az egyik törvényszék elnökének azt a tevékenységét, hogy egyes bírák egyesületi tagságára vonatkozó adatokat a bírák bérnyilvántartási adatait tartalmazó adatbázisból kigyűjtötte, azt kezelte, majd azokat továbbította más bírósági vezetők részére.¹⁹⁸ Ezen határozatban a tisztán igazgatási jellegű adatkezelési tevékenységre figyelemmel nem is merült fel a GDPR 55. cikke (3) bekezdés értelmezésének szükségessége.

Szintén megállapította a NAIH a hatáskörét abban az esetben, amikor egy bíróság nem adott tájékoztatást az érintett részére a bíróság által az igazgatási jellegű eljárásokban az érintettől kezelt személyes adatokkal összefüggésben. E körben a hatóság kifejtette, hogy a bíróságon az igazgatási jellegű eljárásokban a bíróság által végzett adatkezelés a GDPR hatálya alá tartozik, így az érintetti kérelmek elbírálása során elsősorban a GDPR 12. cikkében foglaltak irányadók. A GDPR 12. cikk (3) és (4) bekezdéseiben megfogalmazott elvárás, hogy az adatkezelő válaszoljon az érintetti joggyakorlásra irányuló kérelmekre, amely akár a GDPR 12. cikk (4) bekezdésének megfelelően tartalmazhatja azt is, hogy az adatkezelő nem tesz intézkedést az érintetti kérelem alapján, ismertetve ezen döntés indokait.¹⁹⁹

Érdemes megemlíteni, hogy ezen döntéshez kapcsolódva a NAIH állást foglalt abban a kérdésben is, hogy milyen módon kell eljárni akkor, ha az érintetti kérelem teljesítésére vonatkozó szabályozás során a bíróság belső igazgatási szabályozása ellentétes a GDPR rendelkezéseivel. A GDPR 23. cikk (1) bekezdés f) pontja úgy rendelkezik, hogy az adatkezelőre alkalmazandó uniós vagy tagállami jog jogalkotási intézkedéssel korlátozhatja a 12-22. cikkben és a 34. cikkben foglalt, valamint a 12-22. cikkben meghatározott jogokkal és

---

¹⁹⁶ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 91. pont

¹⁹⁷ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 73. pont

¹⁹⁸ NAIH/2019/2472. számú határozat. A határozatban a NAIH 3 millió Ft adatvédelmi bírságot szabott ki az adott törvényszékkel szemben a jogellenes adatkezelés miatt.

¹⁹⁹ NAIH-2441-8/2021. számú határozat (29) bekezdés

kötelezettségekkel összhangban lévő rendelkezései tekintetében az 5. cikkben foglalt jogok és kötelezettségek hatályát, ha a korlátozás tiszteletben tartja az alapvető jogok és szabadságok lényeges tartalmát, valamint az a bírói függetlenség és a bírósági eljárások védelméhez szükséges és arányos intézkedés egy demokratikus társadalomban. A GDPR 23. cikk (2) bekezdése pedig meghatározza, hogy a korlátozást bevezető jogalkotási intézkedéseknek részletesen mit kell tartalmazniuk.²⁰⁰ A hatóság álláspontja szerint az adott ügyben a bíróság által hivatkozott 7/2018. OBH utasítás²⁰¹ nem tekinthető ilyen korlátozást előíró jogalkotási intézkedésnek, mivel az a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (4) bekezdés d) pontja szerint egy közjogi szervezetszabályozó eszköz, amelyben az OBH elnöke a vezetése, az irányítása vagy a felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, valamint tevékenységét szabályozhatja, annak kötőereje kizárólag a szervezeten belül van, és jogszabállyal ellentétes nem lehet, ami azt is jelenti, hogy nem alkalmas arra, hogy a személyes adatok védelméhez való jogot, mint alapjogot bármilyen formában korlátozza. Ezen túlmenően pedig a GDPR 23. cikk (2) bekezdésében foglalt további követelményeknek sem felel meg. Azaz, az OBH utasítás 7. § b) pontjára hivatkozással nem hagyhatók válaszadás nélkül az érintetti kérelmek.²⁰²

Mindezekre figyelemmel a NAIH megállapította, hogy a bíróság megsértette az érintett GDPR 15. cikke szerinti hozzáférési jogát, amikor erre irányuló kérelem ellenére nem adott tájékoztatást az érintett részére az igazgatási ügyekkel összefüggésben kezelt személyes adatairól, figyelmen kívül hagyva a GDPR 12. cikk (3) és (4) bekezdéseiben foglaltakat.²⁰³

A bírósági igazgatáson belül elvileg elkülöníthető a belső és külső igazgatás. A belső igazgatás az ítélezési munka szervezésén túl magában foglalja a bírósági eljárásra és az ügyvitelre vonatkozó jogszabályok megtartásának ellenőrzését is. A külső igazgatás pedig a bíróságok működése feltételrendszerének megteremtésére és a bírósági vezetők igazgatási tevékenységének ellenőrzésére vonatkozik.²⁰⁴

---

²⁰⁰ NAIH-2441-8/2021. számú határozat (30) bekezdés. A dolgozatomban már korábban utaltam arra, hogy a magyar jogalkotó a bíróságok vonatkozásában ezzel a felhatalmazással nem élt.

²⁰¹ A közérdekű bejelentésekkel és panaszokkal kapcsolatos eljárás rendjéről szóló 7/2018. (VII.11.) OBH utasításról van szó.

²⁰² NAIH-2441-8/2021. számú határozat (31) bekezdés

²⁰³ NAIH-2441-8/2021. számú határozat (32) bekezdés. A NAIH a határozatában a jogsértés megállapítása mellett a bíróságot elmarasztalta, azonban más szankciót nem alkalmazott.

²⁰⁴ 53/1991. (X.31.) AB határozathoz kapcsolódóan írt különvélemény

Az Alaptörvény értelmében a bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi. Az Országos Bírói Tanács felügyeli a bíróságok központi igazgatását. Az Országos Bírói Tanács és más bírói önkormányzati szervek²⁰⁵ közreműködnek a bíróságok igazgatásában.²⁰⁶ Álláspontom szerint a bírósági igazgatás ezen szervei tekinthetők a külső igazgatás szerveinek, amelyek tisztán igazgatási tevékenységet végeznek, azaz közvetlen ráhatásuk az ítélkezési tevékenységre nincs. Ezen külső szervek az ítélkezési tevékenységgel összefüggő, tartalmi feladatok ellátására nem kaptak hatáskört, konkrét ügyek és az egyes bírók ítélkezési tevékenysége kapcsán jogosítványaik nincsenek. Az ítélkezési gyakorlatot sem ajánlásokkal, sem egyéb módon kifejezésre juttatott elvárásokkal²⁰⁷ nem befolyásolhatják.²⁰⁸

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint például a kereső tevékenység korlátozása, gazdasági társaságban végzett személyes közreműködés megtiltása, civil szervezetnél vezető tisztségviselőként való közreműködés, összeférhetlenségi ok bejelentésének elmulasztása, választottbírói tagság létesítése, tiltott ajándék elfogadása nem érintik hátrányosan a bíró ítélkező tevékenységét, így ezen tevékenységekre vonatkozó szabályzatalkotás a bíróságok általános központi igazgatási feladatkörébe megmaradó olyan, a bírókra is kötelező szervezeten irányítási szabályok, melyek megalkotására az OBH elnöke törvényi felhatalmazással bír.²⁰⁹ Ilyen módon az OBH elnökének ezen területekre vonatkozó szabályalkotási tevékenysége tisztán igazgatási tevékenységnek tekinthető. Az OBH elnökének feladat- és hatásköreit elemezve az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az OBH elnökének a bírók státuszát érintő hatáskörei többségüket tekintve közvetettek, átfogó jellegűek, nem az egyes bíróságokra vagy bírókra vonatkoznak. Az OBH elnöke és az egyes bírók között nincs hierarchikus viszony, illetve az OBH elnöke sem igazgatási, sem szakmai tekintetben nem tekinthető a bírók felettes szervének, így az ítélkezési tevékenységre sincs sem közvetlen, sem közvetett ráhatása. Az OBH elnökének a feladat- és hatáskörei tehát csak szűk körben érintik a bírók státuszát, és e területen a jogszabályi garanciák biztosítják a bírói

---

²⁰⁵ A Bszi. 142. §-a értelmében a bíróságok igazgatásában közreműködő bírói testületek: az összbírói értekezlet, a kollégium és a bírói tanács.

²⁰⁶ Alaptörvény 25. cikk (5) bekezdés

²⁰⁷ Ezt a garanciális szabályt fogalmazza meg a Bszi. 27/A. §-ában a jogalkotó. Ezen rendelkezés szerint bírói testület, bírósági vezető, illetve bírák tanácskozása nevében nem tehető közzé olyan jogértelmezési célú állásfoglalás, amelynek meghozatalára törvény nem ad felhatalmazást.

²⁰⁸ 97/2009. (X.16.) AB határozat IV.3. pont

²⁰⁹ 32/2017. (XII.6.) AB határozat (93) bekezdés

függetlenség érvényesülését. A bírók szakmai függetlenségét illetően pedig megállapítható, hogy az OBH elnöke semmilyen ráhatással nem bír a bírók ítélkezési tevékenységére.²¹⁰

A központi igazgatás másik szervével, az Országos Bírói Tanáccsal²¹¹ kapcsolatban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az OBT tag bírónak két státusza különíthető el. Az egyikben, mint ítélkező bíró jelenik meg, és ennek bizonyos vonatkozásai alkotmányos jogvédelem alatt is állnak az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésére visszavezethető módon. A másikban – testületi tagként – igazgatási-felügyeleti feladatot ellátó bíróként szerepel az OBT-ben. Ebben a minőségében nélkülözi azt az alkotmányos jogvédelmet, amelyet az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése biztosít kifejezetten az ítélkező bíró számára e tevékenységével összefüggésben. Ezzel az alkotmányos garanciával az OBT nincs felruházva, jóllehet a felügyelet és a felügyeletet ellátó igazgatási szervek elkülönültsége, ha tetszik az OBT függetlensége, az igazgatási-felügyeleti funkció gyakorlása során is nélkülözhetetlen.²¹² A két funkciót a mandátum hatéves időtartama alatt egyidejűleg ellátó bírót tehát eltérő garanciák védik attól függően, hogy melyik minőségében jár el: ítélkezik (szakirányú tevékenység), vagy az OBT tagjaként szervei, másképpen igazgatási (felügyeleti) tevékenységet lát el. Az ítélkező bírót megillető garanciák – mint például az ítélkezésben megnyilvánuló függetlenség – Alaptörvényben biztosított jogként nem a központi igazgatásban ellátandó feladatokhoz kapcsolódnak. Arra az alapvető alkotmányossági jelentőségű kérdésre tehát, hogy a bírónak az Alaptörvényben biztosított jogaként értelmezett bírói függetlenség tartalmában kiterjed-e a bíró igazgatási-felügyeleti feladatainak az ellátására, az Alkotmánybíróság a kifejtettek tekintettel nemleges választ adott.²¹³

Ezen két alkotmánybírósági határozatra figyelemmel tehát megállapítható az, hogy az OBH elnökének és az OBT-nek tevékenysége tisztán igazgatási tevékenységnek minősíthető.

Szintén tisztán igazgatási tevékenységnek tekinthető az Alkotmánybíróság értelmezésében a bírói jogállás elnyerésével vagy annak megszűnésével, a bírák jutalmazásával, javadalmazásával, alkalmasságuk vizsgálatával, illetve felelősségre vonásával, továbbá a bíróságok költségvetésének meghatározásával és a belső működésre vonatkozó szabályok megalkotásával kapcsolatos igazgatási feladatok is.²¹⁴

---

²¹⁰ 22/2019. (VII.5.) AB határozat (74) bekezdés

²¹¹ továbbiakban: OBT

²¹² 27/2020. (XII.16.) AB határozat (33) bekezdés

²¹³ 27/2020. (XII.16.) AB határozat (35) bekezdés

²¹⁴ 22/2019. (VII.5.) AB határozat (66) bekezdés

A fenti példákkal azt kívántam szemléltetni, hogy könnyű helyzetben vagyunk az intézményi korrekció elvégzésénél akkor, amikor tisztán igazságszolgáltatási, illetve tisztán igazgatási tevékenységgel találjuk magunkat szembe, és ehhez a tevékenységhez kapcsolódik az adatkezelési művelet. Annak megállapításakor ugyanis, hogy a bíróság mely tevékenységei melyik oldalra esnek, valószínűleg általában – de nem mindig – az intézmény nevében döntést hozó személyt kell főszabály szerint nézni. Például az ítéletet meghozó bíró tekinthető „bírói minőségben” eljárónak, míg ezzel ellentétben, a bírósági épület kezelője vagy a napelemeknek a bíróság tetejére való telepítéséről szóló szerződés aláírásáért felelős másik személy valószínűleg igazgatási feladatokat ellátónak tekinthető.²¹⁵

A GDPR 55. cikk (3) bekezdésének értelmezésénél azonban választ kell adni arra kérdésre is, hogy miként kell kezelni a határesetnek minősülő helyzeteket, vagy azt a szürke zónát,²¹⁶ amely nyilvánvalóan a tisztán igazságszolgáltatási, illetve a tisztán igazgatási tevékenység között húzódik. A gyakorlatban a bíróságok ugyanis számos olyan határesetnek minősülő tevékenységet végeznek, amelyek bár nem függenek össze közvetlenül az adott ügyben hozott bírósági határozattal, a bírósági eljárásra mégis közvetlen vagy közvetett hatással lehetnek.²¹⁷

Ebbe a kategóriába tartozó tevékenység lehet például a tárgyalóterem elrendezése, az ültetés rendje vagy szabályozása, amikor a bíróság ülészik; a látogatókat, a feleket és a képviselőiket érintő biztonsági intézkedések alkalmazása; a tárgyalások videofelvételen való rögzítése, vagy akár videoközvetítése; a sajtó tárgyalásokhoz való hozzáférésnek célzott biztosítása; vagy akár a bíróság honlapján a tárgyalásokról és ítéletekről elérhető tájékoztatás.²¹⁸ Ilyen példának vehetjük a bíróság elnöke által végzett ügyelosztást, feltéve persze, hogy az adott jogrendszer e tekintetben mérlegelési mozgásteret biztosít az elnöknek.²¹⁹ A bírósági akták bírósági iratai, azok összegyűjtése, kezelése, felhasználása és tárolása alapvetően az igazságszolgáltatási tevékenység részre,²²⁰ azonban bizonyos mértékű igazgatási munka is kapcsolódik hozzá. E körben elegendő utalni az iratkezelési szabályzat²²¹ azon rendelkezésére, hogy a bírósági iratkezelési feladatainak közvetlen irányítását és felügyeletét az adott bíróság

---

²¹⁵ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 89. pont

²¹⁶ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 88. pont

²¹⁷ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 89. pont

²¹⁸ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 90. pont

²¹⁹ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 89. pont

²²⁰ C-470/19. számú ügy főtanácsnoki indítvány 86. pont

²²¹ a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII.23.) OBH utasítás (továbbiakban: Beisz.)

elnöke gyakorolja,²²² és az évenként sorra kerülő selejtezés időpontját az irattár működési helye szerinti bíróságnak az elnöke határozza meg.²²³ Valamely bíróságról akkor is megállapítható, hogy igazságszolgáltatási feladatkörében jár el, ha a bírói kar általános működésével vagy a bírósági eljárás átfogó működtetésével vagy igazgatásával kapcsolatos tevékenységet végez, amelyek szemléltetésképpen a következők lehetnek: akták összegyűjtése és tárolása, az ügyek bírák közötti elosztása, az ügyek egyesítése, a határidők meghosszabbítása, a tárgyalás megszervezése és lefolytatása, a határozatok közzététele és terjesztése a közösség érdekében (a felsőbb szintű bíróságok eseténben mindenképpen) vagy akár az új bírák képzése.²²⁴ Szintén határesetnek tekinthető a C-245/20. számú ügyben írt azon eset, amikor egyes kiválasztott eljárási iratoknak a sajtóval való közlésére kerül sor annak érdekében, hogy a bíróságok munkája átláthatóbb és érthetőbb legyen. Az említett hozzáférhetővé tétel ugyanis a modern igazságszolgáltatás arra vonatkozó tágabb feladatának részét képezi, hogy tájékoztassa a nyilvánosságot arról, hogy miként szolgáltat igazságot a nevében.²²⁵

Ezen kizárólag szemléltetésül szolgáló tevékenységek egyike sem tisztán igazságszolgáltatási jellegű abban az értelemben, hogy közvetlenül kapcsolódik valamely egyedi ügy kimeneteléhez, de nem is tisztán igazgatási jellegű. Számos ilyen esetben e tevékenységek bizonyos körülmények között hatással lehetnek a bíróságok igazságszolgáltatási függetlenségére.²²⁶ Az igazságszolgáltatás alkotmányjogi fogalma tehát nem értelmezhető úgy, hogy az csak a konkrét ügyekben való ítélezésre vonatkozik, hanem ennél szükségképpen szélesebb kört ölel fel. Az Alaptörvény nem zárja ki azt, hogy bírói útra tartozó ügyekben a bíróságok a konkrét eljárásokon kívül, már az eljárás megindítása előtt vagy akár befejezése után is, az alapvető jogok érvényrejutását elősegítő tevékenységet végezzenek.²²⁷

Az igaz, hogy a bíróságok igazgatása nem kapcsolódik közvetlenül az ítélezési tevékenységekhez, de az igazgatási vezetők tevékenysége – az ügykiosztás rendje, az ítélezési

---

²²² Beisz. 7. § (1) bekezdés

²²³ Beisz. 200. § (1) bekezdés

²²⁴ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 81. pont

²²⁵ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 105. pont

²²⁶ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 90. pont

²²⁷ 1481/B/1992. AB határozat II.1. pont. Erre figyelemmel tekintette az Alkotmánybíróság igazságszolgáltatási feladatnak a „panasznap” intézményét, amelyet jelenleg a BÜSZ. 7. § (1) bekezdése akként szabályoz, hogy a bíróság elnöke által erre a célra meghatározott ügyfélfogadási időben – de hetente legalább egy munkanapon – a jogi képviselő vagy védő nélkül eljáró ügyfél által szóban előterjesztett kérelmet és indítványt a bíróság elnöke által kijelölt bírósági titkár, bírósági fogalmaz vagy bírósági ügyintéző foglalja jegyzőkönyvbe.

tevékenység feltételeinek biztosítása, az adminisztratív tevékenység folyamatos ellenőrzése, a bírói tevékenységről szóló vizsgálatok – hatást gyakorolnak az ítélkezésre,²²⁸ szoros összefüggésben vannak a bírói függetlenség garanciáival. Éppen ezért a bírói függetlenséget nemcsak a szervezeten belüli nyomásgyakorlás lehetőségétől, hanem a külső, a törvényhozó és a végrehajtó hatalomtól is meg kell óvni.²²⁹

Ezért van az, hogy ha a bíróságok által végzett, határesetnek minősülő tevékenység esetében – a bírói függetlenség elvének fényében – kétségek támadnak egy tevékenységtípus jellegével kapcsolatban, vagy ha csak felmerül annak lehetősége, hogy egy ilyen tevékenység felügyelete hatással lehet a bírói függetlenségre, akkor e tevékenységnek kívül kell esniük az általános adatvédelmi rendelet 55. cikk (1) bekezdés szerint felügyeleti hatóság ellenőrzési hatáskörén.²³⁰

A bíróság igazgatási tevékenységével kapcsolatban a kulcsszó tehát minden esetben a bírói függetlenség kérdése. A függetlenség fogalma többek között azt feltételezi, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja bírói feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és anélkül, hogy bárhonnán utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és határozataikat befolyásolhatja.²³¹

A bírói függetlenség az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája. A független igazságszolgáltatás pedig a jogállami működés egyik fundamentuma. A bírói függetlenség nem alapjog, nem is a bíró kiváltsága, hanem a jogkeresők érdekét szolgálja. Ugyanakkor nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési-igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga és kötelezettsége is. Azzal, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírák szakmai és személyi függetlenségét is garantálja, jogot biztosít a bírák mint a bírói szolgálatot ellátó természetes személyek részére a függetlenséghez. A bírói függetlenség a bírói tisztséget viselő személy vonatkozásában két síkon értelmezhető, egyrészt szakmai függetlenséget, másrészt személyi függetlenséget jelent.

---

²²⁸ 97/2009. (X.16.) AB határozat V.1. pont

²²⁹ SÓLYOM Péter: Az Alkotmánybíróság határozata a bírósági törvények felülvizsgálatáról. Jogesetek Magyarázata 2014/2. 11. o.

²³⁰ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 93. pont

²³¹ Associação Sindical dos Juizes Portugueses kontra Tribunal de Contas ügyben 2018. február 27-án hozott ítélet a Supremo Tribunal Administrativo által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján (ECLI:EU:C:2018:117) 44. pont

A szakmai függetlenség azt garantálja, hogy a bírót ne lehessen ítélkezési tevékenysége során közvetlenül befolyásolni. Maga az Alaptörvény deklarálja ezen garancia érvényesülése érdekében a 26. cikk (1) bekezdés további részében, hogy a bírák csak a törvénynek vannak alárendelve és ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatók. A személyi függetlenség pedig azt a több összetevőből álló független közjogi státust jelenti, amely a bírót a szolgálati jogviszonyának fennállása során megilleti.²³²

A bírói függetlenség közjogi fogalma a hatalmi ágak közötti viszonyrendszerből, a hatalommegosztás elvéből vezethető le. E megközelítésben a bírói hatalom egyrészt független mind a törvényhozó, mind a végrehajtó hatalomtól, másrészt politikai értelemben véve semleges. Ez utóbbi azt jelenti, hogy amíg a törvényhozó és végrehajtó hatalom kölcsönös (politikai) függésben van egymástól, addig a bírói hatalom e politikai téren kívül létezik, függetlenül annak változásaitól. A bírói függetlenség ugyanakkor nem korlátlan, annak legfontosabb alkotmányos korlátja, és egyben a bírói működés alapja az ítélkezési tevékenység törvényeknek való alávetettsége. A törvényeknek való alávetettség ugyanakkor a függetlenség záloga is egyben, hiszen a bíróságok a politikai szféra által meghatározott és létrehozott törvényeket önállóan értelmezik. A bíróságok ítélkezési gyakorlata azonban független a politikai változásoktól, és egyfajta folyamatosságot, állandóságot jelent, a másik két hatalmi ág dinamizmusával szemben. Ebből következően a bírói függetlenség elve az Alkotmánybíróság korai gyakorlatában alapvetően az ítélkezési tevékenység függetlenségét jelentette. A további státuszbeli és szervezeti garanciák is (csak) a független ítélkezés biztosítását szolgálják. A bíráknak nemcsak a másik két hatalmi ág képviselőitől, hanem a többi bírótól is függetlennek kell lenniük. Ez a belső (a bírósági szervezetrendszeren belüli) függetlenség is kétirányú: az ítélkezési tevékenység függetlenségét egyrészt biztosítani kell a többi bíróval szemben, azaz garantálni kell, hogy a bírók saját szakmai meggyőződésük alapján ítélkezhessenek, másrészt ki kell zárni az igazgatási befolyásolás lehetőségét is. Az Alkotmánybíróság – a minden befolyástól mentes ítélkezésben testet öltő – bírói függetlenséget feltétel nélküli követelménynek tételezte, amely abszolút alkotmányos védelem alatt áll.²³³

Álláspontom szerint ezen alkotmányos elvre figyelemmel válik érhetővé az Európai Unió Bíróságának határozatának azon lényegi megállapítása, hogy a GDPR 55. cikkének (3)

---

²³² A 33/2017. (XII.6.) AB határozat (73) és (74) bekezdése megerősíti a 4/2004. (I.30.) AB határozatban rögzítetteket.

²³³ A 33/2017. (XII.6.) AB határozat összefoglalta több alkotmánybírósági határozat lényegét, így a 3154/2017. (VI.21.) AB határozatban, az 53/1991. (X.31.) AB határozatban, 38/1993. (VI.11.) AB határozatban, a 13/2013. (VI.17) AB határozatban és a 19/1999. (VI.25.) AB határozatban foglaltakat.

bekezdésében szereplő, a bíróságok által „igazságügyi feladataik ellátása során” végzett adatkezelési műveletekre való hivatkozást e rendelet összefüggésében úgy kell értelmezni, hogy az nem korlátozódik a bíróságok által a konkrét ügyekben végzett személyesadatkezelésre, hanem tágabb értelemben a bíróságok által az igazságügyi tevékenységük keretében végzett valamennyi adatkezelési műveletre vonatkozik, és így kizárt a felügyeleti hatóság hatásköre azon adatkezelési műveletek tekintetében, amelyek az e hatóság általi felügyelete közvetlenül vagy közvetve befolyásolhatná a tagjai függetlenségét vagy döntéshozataluk önállóságát.²³⁴

4.4.4. Következtetések

Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel álláspontom szerint a C-245/20. számú ügy értelmezése alapján – figyelembe véve a C-470/19. számú ügyet, valamint az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatát – a GDPR 55. cikk (1) bekezdésének és a GDPR 55. cikk (3) bekezdésének alkalmazása során a felügyeleti hatóságnak a bíróságok adatkezelési tevékenységével összefüggő hatáskörével kapcsolatban az alábbi megállapítások tehetőek:

Abban az esetben, ha a bíróságon belül adatkezelési tevékenységre kerül sor, akkor vélelmezni kell, hogy ezen tevékenység a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletnek minősül. Ez a vélelem akkor dönthető meg, ha egyértelműen bizonyítható, hogy a bíróságon végzett ezen tevékenység olyan igazgatási tevékenységnek minősül, ami semmilyen hatással nincs a bíróság egyedi ügyekben végzett döntéshozatali tevékenységére.

Erre figyelemmel a tisztán igazságszolgáltatási tevékenység során végzett adatkezelési műveletekre a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján nem terjed ki a felügyeleti hatóság hatásköre. E körben a tisztán igazságszolgáltatási tevékenységnek a bírósági útra tartozó ügyben eljáró bíró, ülnök és igazságügyi alkalmazott azon tevékenységét kell érteni, amely az adott ügy érdemi elbírálására vonatkozik.

A tisztán igazgatási tevékenység keretében végzett adatkezelési műveletre viszont a GDPR 55. cikk (1) bekezdés alapján kiterjed a felügyeleti hatóság hatásköre. A tisztán igazgatási tevékenységnek az igazgatási vezető olyan tevékenységét kell érteni, amely sem közvetlen, sem közvetett kapcsolatban nem áll az adott konkrét ügyben eljáró bíró, ülnök és igazságügyi alkalmazott ítélezési tevékenységével.

---

²³⁴ C-245/20. számú ítélet 34. pont

Az igazgatási vezető olyan igazgatási tevékenységét, amely bármilyen hatással lehet az egyedi ügyben való döntéshozatalra, a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett tevékenységnek kell tekinteni. E körben maximálisan biztosítani kell a bírói függetlenség védelmét, így ha kétség merül fel, hogy az adott igazgatási tevékenység érinti-e a bírói függetlenséget, akkor a bírói függetlenség sérelmét vélelmezni kell. Az ilyen igazgatási tevékenység során végzett adatkezelési műveletekre a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján nem terjed ki a felügyeleti hatóság hatásköre.

5. A C-245/20. számú ítélet jelentősége

Természetesen felmerül a kérdés, hogy miért van jelentősége annak, hogy a bírósági igazgatási vezetők bizonyos tevékenysége során végzett adatkezelési műveletekre nem terjed ki a felügyeleti hatóság hatásköre. A korábban említett hagymás hasonlathoz visszatérve, azt lehet mondani, hogy a tartalmi réteghez kapcsolódik az intézményi réteg, azaz a „miért” kérdéshez a „miként” kérdést is hozzá lehet tenni. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy miként járnak el a bíróságok azon igazságügyi feladataik ellátása során, amit az általános adatvédelmi rendeletnek való megfelelés szempontjából felügyelet alá kell vonni, és e felügyeltet pontosan kinek kell ellátnia. Ha ugyanis a nemzeti bíróságoknak alkalmazniuk kell az általános adatvédelmi rendeletet, ugyanakkor az illetékes felügyeleti hatóságok nem láthatják el az említett rendelet 55. cikkének (3) bekezdése értelmében vett „igazságügyi feladataik ellátása során” végzett tevékenységek felügyeletét, akkor ki fog gondoskodni a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jog tiszteletben tartásáról?²³⁵

Ahhoz, hogy erre a kérdésre választ lehessen adni tisztázni kell az adatvédelmi kifogás intézményének szabályait.

5.1. Az adatvédelmi kifogás

Az általános adatvédelmi rendelet (20) preambulumbekzdésének harmadik mondata e körben azt tartalmazza, hogy lehetővé kell tenni, hogy az ilyen adatkezelési műveletek felügyeletével a tagállamok igazságügyi rendszerén belül olyan szakosodott szervezetet bízzanak meg, amelyek elsősorban biztosítják az e rendeletben foglalt szabályoknak való megfelelést, növelik a bírói kar tudatosságát az e rendelet szerinti kötelezettségeik tekintetében és kezelik az említett adatkezelési tevékenységgel kapcsolatos panaszokat.²³⁶

Ebből következően tehát a tagállamok igazságügyi rendszerén belül kell olyan megfelelő szervezet létrehozni, kialakítani, amely kezeli az igazságügyi tevékenységhez kapcsolódó adatkezelési műveletekkel kapcsolatos panaszokat, és biztosítja a tevékenység során a GDPR szabályainak való megfelelést.

A helyzet megoldására a Módtv-ben a jogalkotó az Infotv. új, VI/A. Fejezetének megállapításával a bíróságok igazságszolgáltatási feladataihoz kapcsolódó adatkezelési

---

²³⁵ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 139. pont

²³⁶ GDPR (20) preambulumbekzdés

műveletek ellenőrzésének eszközeként létrehozta az adatvédelmi kifogás jogintézményét, továbbá meghatározta e kifogás elintézésének rendjét.

A bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek jellegük szerint minden esetben egy kontradiktórius vagy nemperes eljáráshoz (alapügyhöz) kapcsolódó műveletek. Az általam használt fogalom szerint ezt tekinthetjük tisztán igazságszolgáltatási tevékenységnek. Így a törvény ezen alapügyhöz kapcsolódóan lehetővé teszi bármely érintettnek, hogy ha megítélése szerint az alapügyben személyes adatok kezelésével kapcsolatban jogsérelem következett be, vagy az alapügyben eljáró bíróság az érintettet az adatkezelővel szemben megillető jogok (azaz például a hozzáféréshez való joga, helyesbítéshez való joga vagy törléshez való joga) érvényesítése során nem a vonatkozó szabályok szerint járt el, adatvédelmi kifogást terjesszen elő.

A kifogás elbírálására a törvény sui generis szabályokat állapít meg, amelyek igazodnak a hatályos eljárásjogi kódexekben már létező, egyéb indokból előterjeszthető kifogások elbírálásának rendjéhez, ezzel is segítve a jogalkalmazási gyakorlat egységesítését.

A kifogás alapján a bíróság azt vizsgálja, hogy az eljáró bíró, ülnök vagy igazságügyi alkalmazott az adatkezelési tevékenysége során a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályi és uniós jogi előírásoknak megfelelően járt-e el. A kifogást elbíráló bíróság az utólag nem orvosolható jogsértések esetén indokolt határozatban megállapítja a személyes adatok jogellenes kezelésének tényét, illetve azt, hogy az érintetti jogok gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem következett be. Orvosolható jogsértések esetén kifogást elbíráló bíróság reparatív jellegű jogkövetkezményeket ír elő, elrendelheti a jogellenes adatkezelési művelet megszüntetését, a jogellenes adatkezelés közvetlen veszélyének elhárítását és az adatkezelés jogszerűségének helyreállítását. Az, hogy ennek keretében pontosan milyen intézkedés megtételét írja elő a kifogást elbíráló bíróság, mindig az adott egyedi ügy sajátosságai alapján kerülhet eldöntésre. A kifogást elbíráló bíróság a jogsértés tényének vagy veszélyének a megállapítása mellett elrendelheti a vonatkozó jogszabályokban biztosított érintetti jogok érvényesülését szolgáló intézkedések megtételét is. Ha a jogsérelem vagy annak közvetlen veszélye nem állapítható meg, a kifogást elbíráló bíróság az eljárást megszünteti.²³⁷

A bemutatott szabályok alapján megállapítható az, hogy az adatvédelmi kifogás intézménye kizárólag a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokban terjeszthető elő, és az azokra vonatkozó előírások alapján a bíróságok által végzett adatkezelési műveletekkel kapcsolatos tevékenység ellenőrzését hivatott biztosítani. Ebben az esetben tehát

---

²³⁷ Módtv-nek a 29. §-ához fűzött indokolása

közvetlen kapcsolat áll fenn az érintett személyes adatok kezelése és valamely ténylegesen folyamatban levő vagy folyamatban volt bírósági eljárás között. Tehát az adatvédelmi kifogás intézménye a tisztán igazgatásszolgáltatási tevékenység során végzett adatkezelési műveletekkel összefüggő jogsértések orvoslására szolgál.

Az adatvédelmi kifogás intézményének megalkotásánál a jogalkotó azonban nem vette, nem vehette figyelembe az Európai Unió Bíróságának a C-245/20. számú ítéletében kifejtett azon álláspontját, hogy a bíróságok által az „igazságügyi feladataik ellátása során” végzett adatkezelési műveletek fogalma nemcsak a tisztán igazságszolgáltatási tevékenységre vonatkozik, hanem azt tágan kell értelmezni. Erre figyelemmel az adatkezelési műveletek szervezeten belüli ellenőrzése az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó elnöki ügyekben való adatkezelés esetén nem megoldott.²³⁸

5.2. Jogalkotás szükségessége

Tekintettel arra, hogy az adatvédelmi kifogás csak az ügyben eljáró bíró, ülnök vagy igazságügyi alkalmazott adatkezelési tevékenységének ellenőrzésére alkalmas, kérdésként merül fel, hogy milyen intézményi és eljárási struktúra kialakításával biztosítható, hogy az igazgatási vezető igazságügyi feladatai ellátása során végzett adatkezelési műveleteinek felügyeletére hazánk igazságügyi rendszerén belül megfelelő szakosodott szerv kerüljön kijelölésre.

Álláspontom szerint a rendes bírósági eljáráson belül az adatvédelmi kifogás jelenlegi szabályainak alkalmazásával az ilyen jellegű tevékenység felügyelete nem oldható meg. Ebben az esetben ugyanis az ügyben eljáró bíró felügyelné az igazgatási vezető azon tevékenységét, amely közvetlenül nem áll összefüggésben az adott ügygel. A C-245/20. számú ügyhöz kapcsolódóan pedig a bíróság igazgatási vezetőjének az adott ügygel kapcsolatos sajtótevékenységét kellene az ügyben eljáró vagy befejezett ügy esetén korábban eljáró bírónak, illetve a másodfokú bíróság tanácsának felügyelnie. Vagy a 470/19. számú ügyet alapul véve, amennyiben egy befejezett ügy irataiba a bírósági vezető egyéb érdekeltnek betekintést engedélyez, akkor ezen adatkezelési tevékenységet az alapügyben eljáró bíró felügyelné egy

---

²³⁸ A Magyarázat a GDPR-ról című kommentár e körben tévesen tartalmazza azt a megállapítást, hogy az érintettek ilyen jellegű, adatvédelmi jogi kérdéseket is felvető panaszaiakkal a tagállam bírósági szervezetrendszerén belül működő szakosított szervhez (Magyarországon az Országos Bírósági Hivatalhoz) fordulhatnak. (PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 58. o.) Az OBH-nak a Bszi. rendelkezései értelmében ilyen jellegű hatásköre nincs.

adatvédelmi kifogás esetén. Ez különösen akkor nehezen képzelhető el, ha időközben a már befejezett ügyben eljáró bíró bármilyen okból elkerült a bíróságról.

Mindezekre figyelemmel álláspontom szerint az adatvédelmi kifogás jelenlegi szabályozása nem alkalmas az alapügyön kívüli bírósági adatkezelési tevékenység felügyeletére abban az esetben, ha ezen felügyeleti tevékenység nem tartozik a felügyeleti hatóság hatáskörébe. A C-245/20. számú ítélet rendelkezésének hazai jogba történő átültetése emiatt szükségszerűen jogalkotási kötelezettséget keletkeztet. Természetesen ez nemcsak nálunk van így, hiszen számos tagállam érthető nehézségekkel szembesült, amikor olyan megfelelő intézményi struktúrát kívánt létrehozni az általános adatvédelmi rendelet 55. cikkének (3) bekezdése értelmében, amelyek mindazonáltal a Charta 8. cikkének (3) bekezdésével is összhangban áll.²³⁹

Felmerül tehát a kérdés, hogy ezen jogalkotási kötelezettségnek a magyar jogalkotó milyen módon tud eleget tenni. A tételes szabályozás megszövegezése előtt véleményem szerint célszerű a szabályozási elveket megfogalmazni.

A szabályozás egyik lehetséges módja egy olyan „szuperbíróság” létrehozása a bírósági igazgatási rendszerben, amely valamennyi a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokban a bíróság által végzett adatkezelési tevékenységen kívüli, de igazságügyi feladatkörben végzett adatkezelési művelet ellenőrzésére jogosult az érintett panasza esetén. Egy ilyen „szuperbíróság” létrehozása esetén természetesen meg kellene határozni ezen szuperbíróság eljárására vonatkozó részletszabályokat is, amely számos nehézséget vetne fel, ide értve többek között a tagok kiválasztását, a működés rendjét, az adminisztrációs feladatok ellátását. Amennyiben ez a „szuperbíróság” a rendes bírósági szervezeten kívül, az igazgatási szervezetrendszerhez kapcsolódva működne, akkor pedig feltehetően nem teljesülne a Charta 8. cikkének (3) bekezdésében előírt azon követelmény, hogy a személyes adatok védelméhez való jog tiszteletben tartását „független” hatóságnak kell felügyelnie.²⁴⁰

A másik megoldási lehetőség az Infotv. adatvédelmi kifogásához hasonló szabályozás kialakítása lehetne. Ebben az esetben az adatvédelmi kifogást az adatkezelési tevékenységgel érintett bíróság igazgatási vezetője vizsgálná meg először, majd ha nem tette meg a szükséges intézkedéseket, vagy a kifogást az érintett továbbra is fenntartja, akkor az adott igazgatási vezető egy magasabb fórumhoz terjesztené fel a kifogást. Itt az a kérdés merül fel, hogy mi

---

²³⁹ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 154. pont

²⁴⁰ C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 146. pont

legyen az a magasabb fórum, amely az adatvédelmi kifogást elbírálja. Álláspontom szerint ilyen esetben magasabb fórum lehet a munkáltatói jogkört gyakorló igazgatási vezető vagy végső esetben az OBH elnöke hasonlóan a panaszügyintézés szabályaihoz.²⁴¹ Ebben az esetben azonban a GDPR (20) preambulumbekzdésében írt szakosodott szerv fogalma, valamint a már korábban hivatkozott függetlenség nehezen értelmezhető.

A GDPR (20) preambulumbekzdésében írt szakosodott szerv kifejezést alapul véve a „belső bíróság” elgondolás tűnik az egyetlen kivitelezhető megoldásnak arra a talányra, hogy miként illeszthető be az általános adatvédelmi rendelet rendszere a nemzeti bíróságok meglehetősen sajátos világába.²⁴² Úgy vélem, hogy ezt a belső bírósági rendszert kell ötvözni az adatvédelmi kifogás intézményével, és ezt a szabályozást az Infotv-nek a bírósági adatkezelési műveletek ellenőrzése című fejezetébe kell beilleszteni.

A szabályozás első lépéseként meg kell határozni azt a fogalmat, amely a bíróságok olyan adatkezelési tevékenységét foglalja magába, ami nem a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásban történik, de a bíróság igazságügyi tevékenysége keretében végzett adatkezelési műveletre vonatkozik. Szövegszerű megfogalmazás lehet például az, hogy adatvédelmi kifogás terjeszthető elő a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokon kívül a bíróságok által végzett olyan adatkezelési műveletekkel kapcsolatban a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésének ellenőrzésére, amely adatkezelési tevékenység során a bíróság igazságügyi feladatkörében jár el, és amely adatkezelési tevékenység ellenőrzése nem tartozik a felügyeleti hatóság – a NAIH – hatáskörébe.

Ezt követően meg kell határozni az adatvédelmi kifogás elbírálásra vonatkozó szabályokat, amelyek nyilvánvalóan részben eltérnek az Infotv. 71/A. § és 71/B. §-ában írtaktól.

Az eltérő szabályok között elsőként azt kell rögzíteni, hogy ki jogosult ilyen esetben adatvédelmi kifogást előterjeszteni. Nyilvánvalóan az jogosult ilyenkor adatvédelmi kifogást előterjeszteni, aki az adatkezelési tevékenységgel érintett, és ezt megfelelően igazolja. Ilyen módon a szabályozás szövege az lehet, hogy a fenti esetben adatvédelmi kifogás előterjesztésére az adatkezelési tevékenységgel érintett személy jogosult, aki a jogi érdekét a kifogás előterjesztésével egyidejűleg valószínűsíti.

Ez követően az adatvédelmi kifogás elbírálására jogosultak körét kell meghatározni. Ez a személy az adatkezelési művelettel érintett bíróság elnöke lehet figyelemmel arra, hogy vagy

---

²⁴¹ 7/2018. (VII.11.) OBH utasítás 11. § (2) és (3) bekezdései

²⁴² C-245/20. számú ügy főtanácsnoki indítvány 147. pont

maga az elnök lehet az ilyen igazgatási tevékenység során az adatkezelő vagy pedig olyan igazgatási vezető, aki az adott bíróság hierarchiájában a bíróság elnökénél „alacsonyabb” szintű igazgatási vezető.

Az elbírálás folyamatában a „felettes szervet” is meg kell határozni. E körben alkalmazható a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 157. § (3) bekezdésében írt azon rendelkezés, hogy a járásbíróság mulasztásával szemben benyújtott kifogást a törvényszék három hivatásos bíróból álló tanácsa, a törvényszék mulasztásával szemben benyújtott kifogást az ítélőtábla három hivatásos bíróból álló tanácsa, az ítélőtábla mulasztásával szemben benyújtott kifogást a Kúria három hivatásos bíróból álló tanácsa, a Kúria mulasztásával szemben benyújtott kifogást a Kúria másik tanácsa az iratok felterjesztésétől számított tizenöt napon belül tárgyaláson kívül bírálja el.

Ezen eltérő szabályozási rendet kell beilleszteni a kodifikáció során az Infotv. VI/A. fejezetébe. A beillesztés álláspontom szerint a legkönnyebben az egyes bekezdések után külön bekezdésben az eltérő szabályok rögzítésével történhet. Ennek megfelelően a C-245/20. számú ítéletre figyelemmel az Infotv. módosítását az alábbi szövegszerű javaslattal tartom megoldhatónak:²⁴³

71/A. § (1) A bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokban (a továbbiakban: alapügy), az azokra vonatkozó előírások alapján a bíróságok által végzett adatkezelési műveletekkel kapcsolatban a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésének ellenőrzésére adatvédelmi kifogás (a továbbiakban: kifogás) útján kerül sor.

(1a) Adatvédelmi kifogás terjeszthető elő a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokon kívül a bíróságok által végzett olyan adatkezelési műveletekkel kapcsolatban a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésének ellenőrzésére, amely adatkezelési tevékenység során a bíróság igazságügyi feladatkörében jár el.

(2) A kifogás elbírálására - az alapügyre vonatkozó eljárási szabályokkal összhangban -
a) ha az alapügyre a büntető- vagy a szabálysértési eljárás szabályait kell alkalmazni, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 143. § (3) bekezdését, valamint 144. § (3) bekezdését és (8) bekezdés a) pontját,

b) ha az alapügyre a közigazgatási perrendtartás szabályait kell alkalmazni, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 157. § (3) bekezdése, valamint 158. § (3) és (6)

---

²⁴³ A szövegszerű javaslattal dőlt betűvel jelöltem a jogszabály jelenleg hatályos, és az általam javasolt módosítással nem érintett szövegét, míg kiemelt vastag betűvel jelöltem a szükségesnek tartott módosításokat.

bekezdése vonatkozásában a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 36. § (2) bekezdését,

c) az a) és b) pont hatálya alá nem tartozó esetekben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 157. § (3) bekezdését és 158. § (3) és (6) bekezdését vagy - ha az alapügyben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952-es Pp.) alkalmazandó - az 1952-es Pp. 114/A. § (4) bekezdését és 114/B. § (3) és (6) bekezdését az e fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2a) Az (1a) bekezdésében írt adatvédelmi kifogás elbírálására a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 157. § (3) bekezdését és 158. § (3) és (6) bekezdését e fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(3) A kifogást az alapügyben eljáró bíróságnál írásban lehet előterjeszteni, a kifogás elbírálására hatáskörrel rendelkező bírósághoz címezve.

(3a) Az (1a) bekezdésben meghatározott adatvédelmi kifogást az adatkezelési tevékenységgel érintett bíróság elnökéhez címezve, írásban lehet előterjeszteni.

(4) A kifogás előterjesztésére a fél, a vádlott és az eljárás egyéb résztvevője - különösen a sértett, a magánfél, a tanú és a szakértő - és az jogosult, aki jogi érdekét a kifogás előterjesztésével egyidejűleg valószínűsíti.

(4a) Az (1a) bekezdésben meghatározott adatvédelmi kifogás előterjesztésére az adatkezelési tevékenységgel érintett személy jogosult, aki a jogos érdekét a kifogás előterjesztésével egyidejűleg valószínűsíti

71/B. § (1) A kifogás alapján a bíróság azt vizsgálja, hogy az eljáró bíró, ülnök vagy igazságügyi alkalmazott az adatkezelési tevékenysége során a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályi és uniós jogi előírásoknak megfelelően járt-e el.

(1a) A 71/A. § (1a) bekezdésben meghatározott adatvédelmi kifogás alapján a bíróság azt vizsgálja, hogy az igazgatási jogkörben eljáró bíró vagy igazságügyi alkalmazott az adatkezelési tevékenysége során a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályi és uniós jogi előírásoknak megfelelően járt-e el.

(2) A kifogást az érintett arra hivatkozással terjesztheti elő, hogy

a) személyes adatai kezelésével kapcsolatban jogsérelem következett be, vagy annak közvetlen veszélye áll fenn, illetve hogy

b) az általános adatvédelmi rendeletben, illetve a 14. §-ban meghatározott érintetti jogainak érvényesítése során az adatkezelő jogszerűtlenül járt el.

(3) A (2) bekezdés b) pontja szerinti kifogásban az érintettnek fel kell tüntetnie az annak alátámasztására szolgáló adatokat, hogy az érintetti jogainak az adatkezelőnél történő érvényesítését megkísérelte.

(4) Az alapügyben eljáró bíróság a kifogás alapján, ha azt alaposnak tartja, nyolc napon belül megteszi a jogsérelem következményeinek enyhítése, illetve a jogsérelem veszélyének megszüntetése érdekében szükséges intézkedéseket, valamint erről és a megtett intézkedéseiről a kifogás előterjesztőjét egyidejűleg értesíti, továbbá tájékoztatja arról, hogy ha a megtett intézkedések ellenére is fenntartja a kifogását, az erre vonatkozó nyilatkozatát az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül, írásban terjesztheti elő.

(4a) A 71/A. § (1a) bekezdésében meghatározott adatvédelmi kifogás elbírálása során az adatkezelési művelettel érintett bíróság elnöke a (4) bekezdésben írtak szerint jár el.

(5) Ha az alapügyben eljáró bíróság vagy a (4a) bekezdés alapján eljáró elnök nem tett a (4) bekezdésben meghatározott intézkedést, vagy az érintett a (4) bekezdésben meghatározott nyilatkozatot terjesztett elő, az alapügyben eljáró bíróság vagy a (4a) bekezdés alapján eljáró elnök a szükséges iratokat a kifogás elbírálása céljából nyolc napon belül, a kifogásra vonatkozó nyilatkozatával együtt felterjeszti a kifogás elbírálására jogosult bírósághoz.

(6) Az eljárás során előterjesztett kifogást érdemben kell elbírálni akkor is, ha a peres vagy nemperes eljárás időközben már befejeződött.

71/C. § (1) A kifogást elbíráló bíróság indokolt határozattal

a) a kifogást visszautasítja az 53. § (2) bekezdése, az 53. § (3) bekezdés a)-d) pontja, valamint (4) bekezdése szerinti esetekben,

b) a kifogást elutasítja, ha az a) pont alapján a kifogás visszautasításának lett volna helye, a visszautasítási ok azonban az érdemi vizsgálat megkezdését követően jutott a tudomására.

(2) A kifogást elbíráló bíróság - ha a kifogást nem utasította vissza vagy nem utasította el az (1) bekezdés szerint - a kifogás és az ügy szükséges iratanyagának hozzá történt felterjesztésétől számított két hónapon belül indokolt határozattal

a) megállapítja a személyes adatok jogellenes kezelésének tényét, illetve azt, hogy az általános adatvédelmi rendeletben vagy az e törvényben meghatározott érintetti jogok gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem következett be,

b) megállapítja az a) pontban foglaltak fennállását, vagy annak közvetlen veszélyét és

ba) elrendeli a jogellenes adatkezelési művelet megszüntetését, vagy a jogellenes adatkezelés közvetlen veszélyének elhárítását, illetve az adatkezelés jogszerűségének helyreállítását,

bb) elrendeli az általános adatvédelmi rendeletben, illetve az e törvényben biztosított érintetti jogok érvényesülését szolgáló adatkezelői intézkedések megtételét, vagy

c) megállapítja, hogy jogsérelem nem következett be, vagy annak közvetlen veszélye nem áll fenn, és a kifogást elutasítja.

(2a) A 71/A. § (1a) bekezdésében meghatározott adatvédelmi kifogást elbíráló bírósági elnök az (1) és (2) bekezdésben írt indokolt határozat helyett indokolt tájékoztatással hozza meg az (1) és (2) bekezdésben írt döntéseket.

(3) Az alapügyben eljáró és a kifogást elbíráló bíróság, valamint a 71/A. § (1a) bekezdésében meghatározott adatvédelmi kifogást elbíráló bírósági elnök a kifogással kapcsolatos eljárásában a személyes adatok védelmére vonatkozó rendelkezések alkalmazásának egységessége érdekében kikérheti a Hatóság véleményét.

(4) A bíróság számára a kifogás elintézésére nyitva álló határidőbe nem számít bele

a) a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére, valamint a Hatóság (3) bekezdés szerint megkeresésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő,

b) az eljárással összefüggő irat fordításához szükséges idő, valamint

c) az a nap, amelyen a bíróság működését legalább négy órán át tartóan akadályozó körülmény, ellehetlenítő üzemzavar vagy más elháríthatatlan esemény állt fenn.

(5) A kifogást elbíráló bíróság, valamint a 71/A. § (1a) bekezdésében meghatározott adatvédelmi kifogást elbíráló elnök eljárására az e fejezetben nem szabályozott kérdésekben az 52. § (3) és (4) bekezdésében, az 53. § (1) és (7) bekezdésében, valamint az 54. § (1) bekezdés a)-d) pontjában, (2) és (3) bekezdésében foglaltakat alkalmazni kell.

Úgy gondolom, hogy a fenti módosítási javaslattal az Infotv. adatvédelmi kifogásra vonatkozó szabályozása alkalmas arra, hogy ellenőrzése alá vonja a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett valamennyi olyan adatkezelési műveletet, amelynek ellenőrzésére a felügyeleti hatóság hatásköre a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján nem terjed ki figyelemmel az Európai Unió Bírósága C-245/20. számú ítéletének rendelkezéseire is. Úgy vélem, hogy ezen szabályozással biztosított az is, hogy az ilyen adatkezelési műveletek felügyeletét hazánk igazságügyi rendszerén belül olyan szakosodott szervek lássák el, amelyek biztosítani tudják az általános adatvédelmi rendeletben foglalt szabályoknak való megfelelést, és kezelni tudják az említett adatkezelési tevékenységgel kapcsolatos panaszokat.

A hagymás hasonlathoz visszatérve, ilyen módon a hagyma lefejtett rétegei ismét egy egységgé állnak össze, és a GDPR 55. cikk (3) bekezdése, a C-245/20. számú ítélet, valamint az Infotv. rendelkezései a bírósági adatkezelési műveletek ellenőrzése körében ismét koherens szabályozási rendszert alkotnak.

6. Az elnöki ügyvitel adatvédelmi aspektusai

6.1. Online adatvédelmi kérdőív

A bírósági ügyvitel és ezen belül az elnöki ügyvitel szabályai a bírósági igazgatás számos területére terjednek ki. Ennek során a bírósági igazgatásban nagy számú adatok, köztük személyes adatok kezelésére kerül sor. A dolgozatom következő részében arra keresek választ, hogy az elnöki ügyvitel egyes területein végzett adatkezelés a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján – figyelembe véve a C-245/20. számú ítélet kapcsán kifejtett jogértelmezési lehetőséget – a felügyeletre vonatkozó lehetőségek alapján hova sorolható be.

A kérdés vizsgálata során felhasználok azt a kérdőíves kutatást, amelyet – a törvényszék elnökének engedélyével – az egyik törvényszéken végeztem. Az általam készített kérdőívet az adott törvényszék valamennyi dolgozójának elküldtem elektronikus úton²⁴⁴, amelyre végül száz dolgozó adott választ.

A kérdőív első felében a kitöltőkre vonatkozó kérdéseket tettem fel, majd ezt követően a további kérdések a bírósági munka egyes területeit érintő adatvédelmi kérdésre vonatkoztak.

A válaszadók közül 50 dolgozó jogi végzettséggel rendelkező bíró, bírósági titkár vagy fogalmazó, míg 50 dolgozó nem jogi végzettségű igazságügyi alkalmazott volt.²⁴⁵ A válaszadók bírósági szintek közötti megoszlása is csaknem 50-50 % volt a járásbíróság és a törvényszék között.²⁴⁶ A válaszadók 60 %-a pedig több, mint 10 éve dolgozik a bíróságon.²⁴⁷ A kitöltők többsége a bíróság „klasszikus” igazságszolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódva látja el feladatát, és csupán a válaszadók 27 %-a lát el igazgatási feladatot.²⁴⁸

Az adatvédelem szempontjából az első lényeges kérdés az volt, hogy a kitöltő a tevékenysége során találkozott-e már adatvédelmi problémával.²⁴⁹ Erre a kérdésre a válaszadók 35 %-a válaszolt igennel. Amennyiben a bírósági szervezetre reprezentatívnak tekintjük a kérdőívet, akkor általános jelleggel azt lehet mondani, hogy a bírósági dolgozók kisebb része találkozott már a tevékenysége során adatvédelmi problémával. Természetesen e körben

---

²⁴⁴ Reményeim szerint a kérdőívhez küldött tájékoztatóban minden területre vonatkozó adatvédelmi tájékoztatást megadtam a kitöltőknek. Ezzel kapcsolatban kérdés nem merült fel.

²⁴⁵ lásd Függelék 1. ábra

²⁴⁶ lásd Függelék 2. ábra

²⁴⁷ lásd Függelék 3. ábra

²⁴⁸ lásd Függelék 4. ábra

²⁴⁹ lásd Függelék 5. ábra

felmerül a látencia kérdése, tehát az, hogy a bírósági dolgozók egyáltalán felismerik-e, hogy adatvédelmi problémával állnak szemben. Az igen választ adók megjelölték azt is, hogy milyen jellegű adatvédelmi problémával szembesültek a munkavégzésük során. Ezek között az adatvédelmi problémák nagy része a konkrét ügyekben az adatok (tanú, sértett) zártan kezelését érintette, míg a másik nagy terület az orvosi iratok kezelésének nehézségére vonatkozott. A válaszadók számos adatbiztonsági problémára is rávilágítottak, mint például a bírósági iratok asztalon hagyása munkaidő végén, vagy a különböző informatikai problémák kezelése során a saját jelszavak elkérése, megadása, vagy különböző nyilvántartási rendszerek más jogosultságával történő használata. Adatvédelmi problémaként értékelték a válaszadók azon adatvédelmi incidenseket, amelyek a bírósági iratoknak téves címre, más személynek történő kézbesítésével kapcsolatosak. Több válaszadó a célhoz kötött adatkezelés jelentőségére utalt a válaszadásában.

A fenti válaszokból levonható az a következtetés, hogy a dolgozók egy része helyesen azonosítja, ismeri fel az adatvédelmi problémákat. Természetesen felmerül a kérdés, hogy ha valaki felismeri az adatvédelmi problémát, akkor arra megfelelő módon reagál-e. Sajnos a kérdőív további kérdéseire adott – a későbbiekben bemutatásra kerülő – válaszokból az a következtetés vonható le, hogy a bírósági dolgozók egy része nincs tisztában a bírósági munkavégzéssel, vagy akár a szolgálati viszonytal kapcsolatos adatvédelmi szabályokkal, így feltehetően a felmerülő adatvédelmi kérdésekre történő reagálás nem minden esetben felel meg az előírásoknak. A viszont pozitívumként értékelhető, hogy legalább a dolgozók egy része képes arra, hogy felismerje az adatvédelmi problémákat.

A kérdőív alapján – természetesen a teljesség igénye nélkül – a következő pontokban bemutatom a bírósági adatkezelés egyes aspektusait a bírósági dolgozók által adott válaszok tükrében kitérve arra, hogy az adott terület milyen kapcsolatba hozható a C-245/20. számú ítélettel összefüggésben korábban megfogalmazott szempontrendszerrel.

6.2. A bírósági adatkezelés jogalapja és alapelvei

Rendkívül fontos, és áthatja az adatvédelmi rendelet egész szellemét, hogy a személyes adatok kezelése jogszerűen és tisztességesen, valamint az érintett számára átlátható módon történjen. Ahhoz, hogy ezt a célt meg lehessen valósítani, a GDPR 6. cikke szigorúan meghatározza az adatkezelés jogszerűségének feltételeit, vagyis az adatkezelés lehetséges

jogalapjait.²⁵⁰ A jogalapokkal kapcsolatban szükséges arra rámutatni, hogy egy adatkezelésnek egy jogalapja lehet. Nem fogadható el az, ha ugyanahhoz az adatkezeléshez különböző jogalapokat rendel az adatkezelő, minthogy a több jogalap egyidejű alkalmazása sérti az átláthatóság és a tisztesség elvét.²⁵¹ Ennek igaznak kell lennie a bírósági adatkezelésre is, amely – ahogy a dolgozat korábbi részében már kifejtettem – közérdekű feladat ellátásához és közhatalom gyakorlásához szükséges adatkezelésnek tekinthető.

Az ilyen típusú adatkezelésekkel kapcsolatban a NAIH rögzítette, hogy az adatkezelő közfeladatait meghatározó jogszabályi rendelkezéseken alapuló adatkezelések jogalapja a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja. Fontos kiemelnünk azt is, hogy egy közhatalmai tevékenységet vagy egyéb közfeladatot ellátó szerv – mint költségvetési szerv – minden közjogi és magánjogi jogviszonyának, és az ahhoz járulékosan kapcsolódó adatkezelési jogviszonyainak kizárólag a közfeladatai ellátásával összefüggésben lehet alanya, ettől eltérő minősége fogalmilag kizárt. Ebből fakadóan e jogalap, mintegy magába olvasztja, elnyeli a további adatkezelési jogalapokat.²⁵²

A NAIH ezen álláspontjára figyelemmel kijelenthető, hogy a bírósági adatkezelés jogalapja minden esetben a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja, amely jogalap magába olvasztja a további adatkezelési jogalapokat. Ez az álláspont mindenképpen igaznak tekinthető a dolgozatom első felében az igazságszolgáltatási adatkezelési és az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelési műveletekre, azonban kérdésként merül fel, hogy a tisztán igazgatási adatkezelési műveletek minden területére kiterjed-e. Példaként merül fel az az adatkezelés, amikor a bírósági igazgatás a bírósági dolgozók adatait a covid oltás beadása érdekében végzett szervezőmunka során kezelte. Ebben az esetben a bírósági igazgatási vezetők a dolgozók hozzájárulását kérték az adatkezeléshez, tehát az adatkezelés jogalapja a GDPR 6. cikk (1) bekezdés a) pontja volt. Abban az esetben viszont, ha abból indulunk ki, hogy a bírósági igazgatás feladata az ítélkezési tevékenység gyakorlásához szükséges személyi feltételek biztosítása, akkor a dolgozók megfelelő védőoltással való ellátása összefügg a közhatalmi tevékenység gyakorlásával, így alkalmazható rá a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontjában rögzített jogalap. Hasonló a helyzet a bíróság működését biztosító különböző szerződések megkötésével összefüggő adatkezeléssel is. Itt az adatkezelés jogalapjaként felmerülhet a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontjában írt jogalap, azonban a bírósági igazgatás

---

²⁵⁰ VÁRADI 2019: 44. o.

²⁵¹ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 122. o.

²⁵² NAIH 2018. évi beszámoló 36. o.

feladata az ítélkezési tevékenység gyakorlásához szükséges tárgyi feltételek biztosítása is, így ezen szerződések megkötése is összefügg a közhatalmi tevékenység gyakorlásával, tehát ismét visszakanyarodunk a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontjában írt jogalaphoz. Azt tudom mondani, hogy tulajdonképpen bármilyen példát hozhatunk a tisztán igazgatási tevékenység területéről, mindegyik példánál erre a végkövetkeztetésre juthatunk.

Kiemelendő, hogy a jogos érdek jogalapként nem alkalmazható a közhatalmi szervek által feladataik ellátása során végzett adatkezelésre.²⁵³ Ez a bíróságok esetén természetesen igaz minden igazságszolgáltatási tevékenységgel összefüggő adatkezelésre. Szintén kérdésként merülhet fel, hogy a bírósági igazgatás egyes területein, amely nem áll kapcsolatban az igazságszolgáltatási tevékenységgel, szóba jöhet-e a jogos érdek, mint jogalap. Példaként lehet felhozni azt az esetet, amikor az adott bíróságon az elnöki irodához vezető folyosórészt be kívánják kamerázni a bírósági elnök védelme érdekében. Ebben az esetben a kamerás adatkezelés jogalapja lehetne a GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pontjában meghatározott jogos érdek, és ilyenkor szükséges lenne az érdekmérlegelés elvégzése is. Azonban ha megint abból indulunk ki, hogy a bírósági igazgatási feladata az ítélkezéshez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása, akkor azt is mondhatjuk, hogy a bíróság elnöke ezt a feladatot csak úgy tudja ellátni, ha megfelelően garantált a biztonsága, így az elnöki folyosó kamerarendszere valójában összefüggésben van a bíróság közhatalmi tevékenységével, és ezzel megint a GDPR (1) bekezdés e) pontjában írt jogalaphoz jutunk.

Erre figyelemmel kimondható – és nem vitatható a NAIH azon álláspontja –, hogy a bírósági adatkezelés jogalapja minden esetben a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja. Ilyen módon a jogalap meghatározása során nem érvényesül a dolgozatom első felében a bírósági adatkezelési tevékenység körében meghatározott különbségtétel, azaz a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontjában írt jogalap minden bírósági adatkezelésre – ide értve a tisztán igazgatási adatkezelést is – alkalmazható.

Ezen jogalap alkalmazásához feltétel, hogy az adatkezelő közhatalmi feladat- és hatáskörének gyakorlásához, vagy egyéb közérdekből elvégzendő feladat végrehajtásához szükséges adatkezelési tevékenységét közérdeken alapuló célból jogszabály vagy uniós norma alapozza meg. Ezen jogszabályi rendelkezés ugyanakkor sok esetben csak az adatkezelő közfeladatát, eljárási mozgásterét és kötelezettségét határozza meg, az ehhez kapcsolódó adatkezelési műveletek részletes szabályait nem.²⁵⁴

---

²⁵³ GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pont

²⁵⁴ NAIH 2018. évi beszámoló 36. o.

Ezért is szerepeltettem a kérdőívben azt a három kérdést, hogy a bírósági igazgatás, a polgári igazságszolgáltatás és a büntető igazságszolgáltatás területén felmerülő adatvédelmi kérdésekre főszabályként melyik jogszabályt kell alkalmazni a GDPR, az Infotv. és az ágazati jogszabályok közül.²⁵⁵ A polgári és a büntető igazságszolgáltatás területén a válaszadók csaknem fele kizárólag az ágazati szabályok alkalmazása mellett foglalt állást.²⁵⁶ A bírósági igazgatási területén az ágazati törvények és a GDPR csaknem azonos szavazatot kapott kis eltéréssel a GDPR javára.²⁵⁷ Ezekből a válaszokból is látszik, hogy a jogalkalmazók számára esetlegesen problémát jelenthet a GDPR, az Infotv. és az ágazati jogszabályok közötti eligazodás. A sok esetben párhuzamosnak tűnő, de mégsem egységes szabályozás léte, illetve annak eldöntése, hogy a GDPR és az Infotv. közül melyiket kell alkalmazni²⁵⁸ az ágazati jogszabályokkal kiegészülve, a bírósági dolgozók számára is nehézséget okoz. Ezért merült fel a bírósági szervezetrendszeren belül még jóval a GDPR hatályba lépése előtt egy egységes igazságügyi adatkezelési jogszabály iránti igény.²⁵⁹

A jogszerű adatkezelésnek a megfelelő jogalap kiválasztása mellett az is feltétele, hogy az adatkezelés az alapelvekkel összhangban történjék. Az elvek tartalmukban, küldetésükben összeérnek, és az egyik elv alkalmazása feltételezi a másik elv tiszteletben tartását. Az elvek megalapozzák és segítik az érintettek jogérvényesítését, és értelemszerűen szoros kapcsolatban állnak a kiválasztott jogalappal, valamint az adatkezelés egész folyamatát végigkísérik.²⁶⁰

---

²⁵⁵ Ágazati jogszabály alatt a kérdőívben a bírósági igazgatási esetén kizárólag a Bszi., Bjt. és az Iasz. rendelkezéseit, a polgári igazságszolgáltatás területén kizárólag a Pp. rendelkezéseit, míg a büntető igazságszolgáltatás területén kizárólag a Be. rendelkezéseit értettem.

²⁵⁶ lásd Függelék 6. ábra és 7. ábra

²⁵⁷ lásd Függelék 8. ábra

²⁵⁸ VÉGVÁRI 2020: 34. o.

²⁵⁹ lásd: dr. Szeleczki Rita: Adatkezelés a bírósági eljárásokban <https://www.mabie.hu/index.php/cikkek-tanulmanyok/109-dr-szelecki-rita-adatkezeles-a-birosagi-eljarasokban>, és Az igazságügyi adatkezelésről és tájékoztatásról szóló törvény koncepciója” címmel rendezett konferenciáról https://birosag.hu/sites/default/files/jegyzet_0207_oszesített_javitott_ta_0.pdf

²⁶⁰ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 103. o.

Az alapelvek közül a bírósági adatkezelési tevékenység során kiemelkedő jelentőségű a célhoz kötöttség elve²⁶¹ és az adattakarékosság elve.²⁶² Ezen elvek fontosságát ismerte fel az egyik válaszadó, amikor adatvédelmi problémaként azonosította azt a helyzetet, amikor az egyik ügyben a védő a sértett vádbeli időszakra lekért teljes híváslistáját kérte megküldeni, holott releváns adat csak a vádlott és a sértett hívásai, hívószámai, valamint a vádlott munkahelyéről a sértett felé kezdeményezett hívások voltak. Szintén ezen elvek sérelmét észlelte egy polgári ügyszakos másodfokú tanácsban dolgozó bíró, amikor az általuk felülbírált ügyekben több alkalommal találkozott indokolatlan, az ügyfélre vonatkozó adatokat nyilvántartó hatóság megkeresésével, adatlekéréssel. A célhoz kötöttség elvét sértette szintén az a kérdőívben megjelölt megoldás is, amikor a bíróság a tárgyalást előzetesen elhalasztotta, és a halasztó végzésben a végzést készítő igazságügyi alkalmazott azt rögzítette, hogy a tárgyalást azért kellett elhalasztani, mert a név szerint megnevezett ülnök covidos lett. Ezek az esetek a bíróság igazságszolgáltatási tevékenységével kapcsolatos adatvédelmi problémák voltak, amelyek a bírósági adatkezelésre vonatkozó alapelvek sérelmét valósították meg. A leírt problémákból látszik, hogy azon bírósági dolgozóknak, akikhez a fenti esetek kapcsolhatóak, fel sem merült, hogy bármilyen adatvédelmi jogsértés történik. De természetesen ugyanez igaz a védőként eljáró ügyvédre is, aki az ügy szempontjából nem releváns adatok beszerzését is indítványozta.

A célhoz kötöttség és az adattakarékosság elvének szakértői bizonyítás esetén a bíróság és a szakértő kapcsolatában is érvényesülnie kell. A szakértő adat-megismerési, illetve adatkezelési joga célhoz kötött, ezért szakértő kirendelés esetén részére csak azokat az iratokat szabad megküldeni, amelyekre a szakértői feladat elvégzéséhez szükség van, így nem helyes az a gyakorlat, amely szerint a bíróság a szakértőnek – a vizsgálat tárgyi terjedelmére tekintet nélkül – a teljes ügyiratot megküldi.²⁶³

Természetesen ezen alapelveknek nemcsak az igazságszolgáltatási tevékenység során, hanem a bírósági igazgatási tevékenység végzésénél is érvényesülnie kell. Ez akkor is így van, ha igazságszolgáltatási tevékenységhez köthető igazgatási adatkezelésről van szó, és akkor is, ha tisztán igazgatási adatkezelés történik.

---

²⁶¹ GDPR 5. cikk (1) bekezdés b) pont

²⁶² GDPR 5. cikk (1) bekezdés c) pont. Ezen két elv értelmezése mentén semmisítette meg az Alkotmánybíróság a daktiloszkópiái és fényképnylvántartásra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket korábban. Lásd: 144/2008. (XI.26.) AB határozat

²⁶³ Civilisztikai Kollégiumvezetők 2014. május 21-23-ai Országos Tanácskozásának 26. állásfoglalása

Az első kategóriával kapcsolatban a bíróság vezetője nem sérti a személyes adatok védelméhez, a képmáshoz és a magántitokhoz való személyiségi jogot, ha igazgatási jogkörében eljárva a bírósági irathoz becsatolt fényképfelvételeket tartalmazó zárt borítékot azok meglétének ellenőrzése miatt a hozzá intézett megkeresés teljesítése érdekében felbontja. Az tény, hogy a kollégiumvezető, mint bírósági vezető is kizárólag hivatali feladatai teljesítésével összefüggésben és csak az indokolt mértékig ismerheti meg a vezetésük mellett működő bíróság által kezelt ügyek iratait, hiszen az adatjogosultnak (mai szóval érintettnek) elemi érdeke fűződik ahhoz, hogy az adatkezelő szervezetén belül is csupán az annak feladatai ellátása által megkívánt mértékben szerezzenek tudomást személyes adatairól. Amennyiben az irat a peres eljárás iratához csatolásra került, és a bírósági vezetőhöz érkezett megkeresés teljesítéséhez szükséges ezen irat megtekintése, akkor a megkeresés teljesítése során a kollégiumvezető az igazgatási jogkörében eljárva betekinthez az érintett peres iratokba.²⁶⁴

Az iratokba való betekintés és a célhoz kötöttség, illetve az adattakarékosság elvét érintő kérdés merülhet fel abban az esetben is, amikor a Kúria joggyakorlat-elemző csoportja a bírósági ítélkezési gyakorlat vizsgálata során²⁶⁵ az alsóbbfokú bíróság igazgatási vezetőitől teljes iratok megküldését kéri. Kérdésként merül fel, hogy ilyen esetben az alsóbbfokú bíróság igazgatási vezetőjének van-e lehetősége az adattakarékosság és célhoz kötöttség elvére hivatkozással a teljes irat megküldésének megtagadására. Álláspontom szerint nemcsak lehetősége van erre az igazgatási vezetőnek, hanem meg is kell tagadnia abban az esetben, ha a vizsgálat elvégzése nem igényli a teljes aktavizsgálatot. A megkeresett, mint a személyes adatok kezelője pusztán annál fogva, hogy megkeresést teljesít, nem mentesül az alól a kötelezettség alól, hogy az adattovábbítás során az általános adatvédelmi rendeletnek az adatkezelés célhoz kötöttségére és az adattakarékosságra vonatkozó alapelveit betartsa. A személyes adatok anonimizálása nélkül ugyanis jogellenes az iratküldés, ha a megkeresés teljesítéséhez – annak céljára is tekintettel – sem a megkeresésen túlterjedő iratkör, sem a megkeresés szerinti iratok személyes adatokat tartalmazó változatának a megküldése nem szükséges. A megkereséseknél és a megkeresések teljesítésénél az általános adatvédelmi rendelet szerint az adatkezelési célhoz képest megfelelő és releváns adatok kezelése tekinthető

---

²⁶⁴ BDT2010. 2289. számú eseti döntés: Az eseti döntésben a bíróság még az Avtv. rendelkezéseinek értelmezésével jutott erre az álláspontra, de az elvi éllel kimondott következtetés álláspontom szerint ma is alkalmazható.

²⁶⁵ A bírósági joggyakorlat-elemző csoportra vonatkozó szabályokat a Bszi. 29-30. §-ai rögzítik. Ezen szabályok nem tartalmaznak előírásokat a joggyakorlat-elemző csoport tevékenységével összefüggő adatvédelmi kérdésekre.

jogszerűnek, ez alapján biztosítani kell, hogy kizárólag olyan személyes adatok kezelésére kerüljön sor, amelyek a konkrét adatkezelési cél szempontjából szükségesek.²⁶⁶

Ezen két esetben a dolgozatomban témája szempontjából természetesen az a kérdés merül fel, hogy a fenti adatkezelések igazgatási adatkezelésnek tekinthetőek-e, azaz az érintett – ha tudomást szerez az adatkezelésről – kinél élhet jogorvoslattal. Úgy gondolom, hogy ez a két eset nem tekinthető tisztán igazgatási adatkezelésnek, hanem igazságszolgáltatási tevékenységhez köthető igazgatási adatkezelésnek minősül, így erre nem terjed ki a NAIH felügyeleti jogköre. A hatályos szabályok alapján ezekben az esetekben az érintett legfeljebb panaszt tehet az igazgatási vezetőnél, vagy pedig peres eljárást indíthat az adatvédelmi jogsértés megállapítása érdekében. Ez utóbbi esetben a rendes bíróságok alapjogi bíráskodást végeznek, azaz egy meghatározott – az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt személyes adatainak védelméhez fűződő – alapjogi jogosultságot kényszerítenek ki a rendelkezésre álló eszközökkel.²⁶⁷ Ebben az esetben azonban a bizonyítási teher a felperesként eljáró érintettet terheli, és nem érvényesül a felügyeleti hatósági eljárásban alkalmazandó azon szabály, hogy az adatkezelő felelős az alapelveknek való megfelelésért, továbbá képesnek kell lennie a megfelelés igazolására.²⁶⁸

A tisztán igazgatási adatkezelés vonatkozásában a NAIH kifejtette, hogy a célhoz kötött adatkezelés elvének figyelembe vételével a munkáltató adatkezelőként köteles arra, hogy az általa a munkavállalókról megismert adatokat a vonatkozó adatvédelmi szabályokkal összhangban kezelje, és mindenekelőtt biztosítsa, hogy egy-egy adatot a munkaszervezetén belül is csak az ismerhesse meg, aki arra jogosultként az adott adatkezelési cél megvalósításában szükségszerűen részt vesz. Ennek megfelelően az érdekképviselői tagságra vonatkozó adatokat kizárólag a munkáltató szervezetén belül bérszámfejtéssel foglalkozók ismerhetik meg, a munkáltatónak továbbá megfelelő szervezési és technikai intézkedésekkel kell gondoskodnia arról, hogy ezen adatokhoz mások – akár a vezető – megfelelő jogszerű cél hiányban ne férhessenek hozzá. Ezért jogellenes az a magatartás, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója a bérszámfejtéshez használt adatbázisból más célú felhasználás érdekében az érdekképviselői tagságra vonatkozó lekérdezésre utasítást adott, és a lekérdezett adatokat listába szedve kezelte. Szintén megállapítást nyert a lekérdezett adatok továbbításának, a vezetők részére történő közlésének jogellenessége, miáltal a kérelmezők érdekképviselői

---

²⁶⁶ NAIH/2019/13/11. számú határozat III.1. pont

²⁶⁷ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 454. o.

²⁶⁸ GDPR 5. cikk (2) bekezdés: elszámoltathatóság elve

tagságára vonatkozó adatát a bírósági vezetői értekezlet résztvevői jogszerű felhatalmazás hiányában ismerték meg.²⁶⁹ Ezen eset érdekessége, hogy a kérdőívet kitöltő egyik érintett adatvédelmi incidensnek tekintette azt az esetet, amikor egy listára került fel egyesületi tagként.

A hivatkozott NAIH határozatból is látszik, hogy a tisztán igazgatási adatkezelések esetén az érintetteknek lehetőségük van a felügyeleti hatósághoz fordulni, és az ilyen esetekben a hatóság az elszámoltathatóság elvét érvényesítve jár el a bírósággal, mint adatkezelővel szemben.

6.3. Az adatvédelmi kifogás a kérdőív tükrében

A már korábban kifejtettek szerint az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó bírósági adatkezelés ellenőrzésére nem terjed ki a felügyeleti hatóság hatásköre. Ezen belül az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelésre a hatályos jogszabályok szerint felügyeleti fórum nincs, az adatvédelmi kifogás alapján ugyanis kizárólag a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokban, az azokra vonatkozó előírások alapján a bíróságok által végzett adatkezelési műveletekkel ellenőrzésére van lehetőség. A bírósági dolgozók többsége azonban ezen a területen végez adatkezelési tevékenységet, hiszen a kérdőívet kitöltők csupán 27 %-a nyilatkozott úgy, hogy igazgatási feladatot lát el. Ezért mindenképpen érdekes lehet a vizsgálat szempontjából, hogy a bírósági dolgozók tisztában vannak-e az adatvédelmi kifogás szabályaival.

A kérdőívre adott válaszok közül az derül ki, hogy a kitöltők csupán 6 %-a talákozott adatvédelmi kifogással.²⁷⁰ A válaszadók közül is csak hárman írták le, hogy mi volt az adatvédelmi kifogás lényege. Ezek közül pedig igazából egy olyan volt, ami besorolható az Infotv. 71/A. § (1) bekezdése alá, mivel itt az ügyfél azt jelezte a bíróság felé, hogy olyan személy szerzett tudomást a címéről, aki elől el akart rejtőzni, bár ebben az esetben a válasz szerint az érintett hivatalosan nem adott be kifogást.

Saját tapasztalatból tudom azt mondani, hogy sok esetben a bírósági dolgozók fel sem ismerik, hogy adatvédelmi kifogással állnak szemben. Az egyik polgári nemperes eljárásban a kérelmező a beadványában azt sérelmezte, hogy a bíróság az illetékessége hiányát megállapító végzésben pontosan rögzítette a gyermeke lakó- és tartózkodási helyét, amelyet eddig a bíróság a kérelmezett vonatkozásában zártan kezelt. Ezen beadvánnyal az eljáró bírósági titkár

---

²⁶⁹ NAIH 2019. évi beszámoló 30-31.o., lásd NAIH/2472/2019. számú határozat

²⁷⁰ lásd Függelék 9. ábra

érdemben nem foglalkozott, azt bemutatni rendelte a bíróság igazgatási vezetőjének panaszként, amelyet az elnök a panaszügyintézés szabályai szerint válaszolt meg. Álláspontom szerint jelen esetben egy „klasszikus” adatvédelmi kifogás benyújtására került sor, mivel az kiskorú nevében az egyik törvényes képviselő, mint érintett azt kifogásolta, hogy a bíróság szükségtelenül tüntette fel a kiskorú gyermek pontos címét a végzésben. Ráadásul a kifogás véleményem szerint jogos volt, mivel a bíróság illetékességét, illetve annak hiányát megállapító végzésben elegendő lett volna településszinten – az utca és házsám nélkül – megjelölni a kiskorú gyermek lakóhelyét, így a bíróság a végzés indokolása során a célhoz kötöttség és az adattakarékosság elvét megsértve járt el.

A fenti példából és a kérdőívre adott ezen válaszokból is látszik az, hogy a bírósági dolgozók nem ismerik az adatvédelmi kifogás intézményét. Ezt erősítette meg a következő kérdésre adott válasz, ahol a válaszadók 67,3 %-a nyilatkozott úgy, hogy az adatvédelmi kifogás a bírósági eljárásban bármilyen adatkezelési tevékenység jogszerűségének kifogásolására vonatkozik.²⁷¹ Amennyiben a másik helytelen választ is hozzászámítjuk ehhez, akkor azt mondhatjuk, hogy a bírósági dolgozók több, mint 75 %-a nincs tisztában azzal, hogy az adatvédelmi kifogás milyen adatkezelési tevékenység jogszerűségének kifogásolására vonatkozik. A bírósági dolgozók csupán 24,5 %-a adta azt a helyes választ, hogy az adatvédelmi kifogás a bírósági eljárásban kizárólag a bíróságok által végzett adatkezelési műveletek jogszerűségének kifogásolására vonatkozik.

Az előző válaszhoz hasonló eredmény született arra a kérdésre, hogy a bírósági peres eljárásban benyújtott adatvédelmi kifogás esetén jogosult-e a NAIH bármilyen módon eljárni.²⁷² A válaszadók 22,4 %-a adott igenlő választ, míg a nemleges válaszolók aránya – ide értve azokat is, aki úgy nyilatkoztak, hogy nem tudnak válaszolni a kérdésre – meghaladta a 75 %-ot. Ezen válaszok indokolásában a téves választ adók azzal érveltek, hogy a NAIH minden adatvédelmi ügyben illetékes, külső szervként neki van hatásköre, és adatvédelmi szempontból megvizsgálhatja a bíróság ezzel összefüggő eljárását. A helyes választ adók közül többen a bíróság önállóságával és függetlenségével magyarázták azt, hogy a NAIH nem járhat el adatvédelmi kifogás esetén. E körben az egyik válaszadó kifejtette, hogy az adatvédelmi hatóságnak nincs hatásköre a bíróság ítélező tevékenysége körében elkövetett adatvédelmi incidensek felügyeletére, amit a GDPR is kimond. Szerencsére születtek a jogszabálynak teljes mértékben megfelelő válaszok is, hiszen több válaszadó azt az indokolást adta, hogy az

---

²⁷¹ lásd Függelék 10. ábra

²⁷² lásd Függelék 11. ábra

adatvédelmi kifogást az alapügyben eljáró bíróságnak kell kivizsgálnia, és a bíróság a kifogás elbírálása során jogosult a hatóságot megkeresni és tájékoztatást kérni, a hatóság pedig állásfoglalást adhat a jogalkalmazás egységessége érdekében.

Az előző két válaszhoz képest érdekes eredményt hozott annak vizsgálata, hogy ki és milyen módon jogosult eljárni abban az esetben, ha a bírósági döntés meghozatalára irányuló peres eljárásban az ügyfél a bíróság által végzett adatkezelési művelet miatt adatvédelmi kifogást nyújt be a bíróságra.²⁷³ A kérdésre adott válaszoknál az előző arány lényegében megfordult, mivel a válaszadók 69,1 %-a azt a választ jelölte be, hogy az eljáró bírónak kell először érdemben vizsgálnia az adatvédelmi kifogást. Ennél a kérdésnél is – hasonlóan az előző kérdéshez – a válaszadók 21,6 %-a foglalt úgy állást, hogy a NAIH-nak kell az adatvédelmi kifogást vizsgálnia. Ennél a kérdésnél is megállapítható, hogy a válaszadók kb. 5 %-a nem ismerte az adatvédelmi kifogás intézményét, mivel érkeztek olyan válaszok is, hogy nem lehet adatvédelmi kifogást benyújtani a bírósági eljárás során, illetve olyan válaszok is, hogy nem kell semmilyen intézkedést tenni a bíróság eljárásában adatvédelmi kifogás benyújtása esetén. Ehhez képest a válaszadók 4 %-a gondolta azt, hogy az ügydöntő határozatban kell foglalkozni az adatvédelmi kifogással.

A fenti válaszokból azt a következtetést vonom le, hogy a bírósági dolgozók többsége tisztában van a bírói függetlenség lényegével, azonban a bírói függetlenség, bíróság és hatóság hármában az adatvédelmi kifogást – az intézményre vonatkozó szabályok ismeretének hiányában – nem tudják megfelelően elhelyezni.

6.4. Az anonimizált határozatok közzététele

A magyar bírósági rendszer alkotmányos kötelezettségének tesz eleget azzal, hogy a jogalkalmazás során keletkezett határozatokat széles körben hozzáférhetővé teszi. A bíróságok e kötelezettségüket a hagyományos közlési formákon felül 2007 óta már elektronikus úton is teljesítik. Ugyanakkor ezen határozatok közzététele során a bíróságoknak a személyes adatok védelmét szolgáló követelményeket is tiszteletben kell tartaniuk, tehát a törvény elrendelte egyes adatoknak a nyilvánosságra hozott döntésekből való törlését.²⁷⁴

---

²⁷³ lásd Függelék 12. ábra

²⁷⁴ BALOGH Zsolt: A bírósági határozatok közzétételeinek szabályozása Magyarországon. Infokommunikáció és jog 2013/2. (továbbiakban: BALOGH 2013) 84. o.

A kérdőívet kitöltők 70 %-a helyesen válaszolt arra a kérdésre, hogy a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatok bárki számára személyazonosítás nélkül, korlátozásmentesen és díjmentesen hozzáférhető.²⁷⁵ Ezen kérdésnél inkább az a probléma, hogy a bírósági dolgozók 30 %-a ezzel az alapvető rendelkezéssel nincs tisztában annak ellenére, hogy ez a rendelkezés a jog kiszámíthatóságán és előreláthatóságán keresztül a jogbiztonságot szolgálja, garanciája a bírói hatalom átláthatóságának és biztosítja a bíróság előtti egyenlőséget és az egységes jogalkalmazást.²⁷⁶

A közzétételre vonatkozó szabályozás rögzíti, hogy a közzététel a határozatok mely tartalmi elemeire vonatkozik, és melyekre nem.²⁷⁷ Ezzel kapcsolatban a válaszadók nem érzékelték a különbséget azon kérdések között, hogy a határozatban szereplő személyek azonosítását lehetővé tevő valamennyi adatot kell-e törölni, vagy ezen adatokat olyan módon kell törölni, hogy az ne járjon a megállapított tényállás sérelmével.²⁷⁸ Mindkét kérdésre ugyanis a válaszadók többsége igennel válaszolt hozzátéve azt, hogy 96 %-os arányban nyilatkoztak úgy a válaszadók, hogy az adatok törlését úgy kell elvégezni, hogy az azonosító adatok törlése ne járjon a megállapított tényállás sérelmével.

A közzétett határozatban szerepeltethető és törlendő adatokra vonatkozó kérdések jelentősen megosztották a kérdőívet kitöltőket. A válaszadók 75 %-a helyesen foglalt állást abban, hogy az eljáró bíró nevét nem kell törölni,²⁷⁹ ez az arány a meghatalmazottként eljáró ügyvéd²⁸⁰ esetén csaknem 50-50 %-os volt, míg a perben érintett egyesület képviselőjének nevével²⁸¹ kapcsolatban a többség (66 %) úgy nyilatkozott, hogy ezt az adatot is törölni kell. A válaszokból levonható az a következtetés, hogy a bírósági dolgozók nincsenek tisztában az anonimizálás legfontosabb szabályaival²⁸² hozzátéve azt, hogy a részletszabályokkal²⁸³ kapcsolatban a kérdőív nem tartalmazott kérdéseket.

---

²⁷⁵ lásd Bszi. 13. § (2) bekezdés, lásd Függelék 13. ábra

²⁷⁶ lásd részletesen BALOGH 2013: 87. o. a tanulmány 2.1. A bírói határozatok közzétételének rendeltetése alcím alatt.

²⁷⁷ a válaszokat lásd Függelék 14. ábra

²⁷⁸ lásd Bszi 166. § (1) bekezdés

²⁷⁹ Bszi. 166. § (2) bekezdés a) pont

²⁸⁰ Bszi. 166. § (2) bekezdés b) pont

²⁸¹ Bszi. 166. § (2) bekezdés d) pont

²⁸² Bszi. XII. fejezet: A bíróságok feladatai a bírósági határozatok nyilvánosságának biztosítása érdekében, a Bírósági Határozatok Gyűjteménye

²⁸³ A részletszabályokat a bírósági határozatok anonimizálásával és közzétételével kapcsolatban a bíróságokra háruló feladatok végrehajtásáról szóló 4/2021. (III.21.) OBH utasítás tartalmazza.

Álláspontom szerint a bírósági határozatok anonimizálása az igazságszolgáltatási adatkezelési műveletek fogalma alá tartozik, hiszen a határozatok anonimizálását az adott tanács mellé beosztott igazságügyi alkalmazott,²⁸⁴ míg az anonimizált határozat szövegének jóváhagyását a tanács elnöke végzi el.²⁸⁵ Ilyen módon ezen tevékenységek ellenőrzésére nem terjed ki a felügyeleti hatóság jogköre, az anonimizálás során a személyes adatok védelméhez való jog sérelme esetén az érintett a bírósághoz adatvédelmi kifogást nyújthat be.

Az adatvédelmi kifogáson túlmenően a nem megfelelően végrehajtott anonimizálás esetén az érintett személyiségi jog megsértése miatt polgári peres eljárást is indíthat a bírósággal szemben. A nem megfelelően elvégzett anonimizálás miatt indított egyik perben a bíróság kifejtette, hogy a személyes adat létezésének feltétele, hogy az az érintettre, valamely természetes személyre vonatkozzon, vele kapcsolatban álljon. Az ügynevezett anonimizálási tevékenység éppen ezen kapcsolatot hivatott megszüntetni, úgy, hogy az adatalany és az adat, az információ közötti relációt számolja fel. Azonban a teljes körű anonimizálás nem minden esetben valósítható meg, nem mindig lehetséges minden olyan körülménytől, adattól, kapcsolódó tényezőtől való megfosztása a határozatnak, amely kizárná a felismerhetőséget, mert ilyen esetben az adott ügy lényegének megismerhetősége veszne el. A határozat lényegét képező tartalom megismerhetőségének hiánya a nyilvánosságra hozatal jogszabályi célját lehetetlenítené el. A személyes adatok védelméhez való alapvető jog nem abszolút jog, legitim cél érdekében kivételt lehet tenni azok védelme alól az általános megismerhetőség javára. A jogszabály ugyanakkor a nyilvánosságra hozatalkor előírja a személyes adatok törlését. Abban az esetben, ha a jogszabályban előírt nyilvánosságra hozatali kötelezettség teljesítése során az érintett vezetéknevének törlése elmarad, ezzel sérül az érintettnek a személyes adatok védelméhez fűződő joga.²⁸⁶

A bírósági határozatok anonimizálásának kérdésköréhez kapcsolódik az az ügy is, amelyben a levéltár végezte el egy, a kezelésében levő büntető ügy iratainak anonimizálását és így bocsátotta a bírósági határozat a kutató rendelkezésére, majd ezt követően több médiafelületen arra vonatkozó cikkek jelentek meg, hogy az érintettet bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen elítélték a hatvanas években. A NAIH határozatában megállapította, hogy a

---

²⁸⁴ 4/2021. (III.21.) OBH utasítás 9. § (3) bekezdés b) pont

²⁸⁵ 4/2021. (III.21.) OBH utasítás 9. § (3) bekezdés c) pont

²⁸⁶ Kúria Pfv.21.302/2019/10. számú ítélete, melynek alapja a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.032/2019/10. számú és a Fővárosi Törvényszék 62.P.24.197/2017/17. számú ítélete. Az ügyhöz kapcsolódóan az Alkotmánybíróság a 3047/2022. (I.31.) AB végzésében az ítélet alaptörvény ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasította.

levéltár jogellenesen biztosított hozzáférést az ítéletekhez, mivel a kutató az adatkérő lapon konkrét természetes személyeket jelölt meg, amely körülmény alapján a levéltárnak fel kellett volna ismernie, hogy a megjelölt személyekkel bármilyen anonimizálás mellett összefüggésbe hozhatók az ítéletek.²⁸⁷ A határozattal szemben megindított közigazgatási perben a Kúriának abban az elvi kérdésben kellett állást foglalnia, hogy még élő természetes személyek bűnügyi személyes adatát tartalmazó büntetőítéletek kutatása anonimizált másolattal megvalósulhat-e abban az esetben, ha a kutató az ítéleteket az elítéltek nevének és a bűncselekmény elkövetése évének feltüntetésével kéri. A Kúria álláspontja szerint a kutatási kérelmek elbírálásakor jelentősége van annak, hogy a kutatási kérelemben milyen adatok és információk szerepelnek, ugyanis, ha azok alapján az érintett azonosítható, akkor a levéltár bármennyire szakszerű és gondos anonimizálás mellett is bocsátja az ítéleteket a kutató rendelkezésére, a kutató a kutatni kívánt – személyes adatot tartalmazó – anyag tartalmát egy lépésben összefüggésbe tudja hozni a kérelemben megjelölt természetes személlyel. Ez pedig ellentétes az anonimizált másolattal történő kutatás lehetőségét megteremteni kívánó jogalkotó céllal. Ilyen módon amennyiben a kutatási kérelemben valamely természetes személy azonosításához elegendő adattartalom kerül feltüntetésre, akkor a személyes adatot tartalmazó levéltári anyagban az anonimizált másolattal történő kutatás nem engedélyezhető.²⁸⁸

Ehhez kapcsolódóan érdekes kérdés az is, hogy a bíróság által anonimizált határozat közzétételével sérül-e az érintett személyes adatok védelméhez fűződő joga abban az esetben, ha az érintett ismert személy, és a sajtó az érintettel kapcsolatos bírósági eljárásról tudósított, és emiatt az anonimizált határozatban az érintett egyértelműen beazonosítható. A jelenkorra jellemző internetes technikai sajátosságok, a webes keresőmotorok alkalmazhatósága folytán a sikeres anonimizálási folyamat nehézkes, az anonimizált határozatból kinyert adatok felhasználásával a tényleges kapcsolat helyreállítható lesz valamely személlyel, különösen akkor, ha a sajtó is foglalkozott az ügyel. A tömegtájékoztatás folytán a nyilvánosság az eljárásokkal érintett élethelyzetekről, az érintettekről már ismeretekkel bír, és az anonimizálás ellenére is az adat és az eredeti adatalany közötti kapcsolat számos személy számára egyértelmű. Az tény, hogy egyes bírósági határozatok anonimizálásának célja az, hogy – a megállapított tényállás sérelme nélkül – a közzétett határozatban szereplő személyek ne

---

²⁸⁷ NAIH/2016/2504/27. számú határozat

²⁸⁸ NAIH 2019. évi beszámoló 70-71. o. A levéltár a Kúria határozatával szemben az Alkotmánybírósághoz fordult, és alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve a Kúria ítéletének megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata után arra a következtetésre jutott, hogy az nem befogadható. (lásd NAIH 2020. évi beszámoló 99. o.

legyenek azonosíthatók. Ennek az elvnek nem mond ellent az, hogy a sajtó tájékoztatása révén széles körben ismertté vált, közérdeklődésre számot tartó ügyekben, vagy közszereplőknél akár anonimizálás mellett is felismerhetők az ügyben érintett természetes személyek. Ilyenkor azonban nem a bírósági határozatból azonosíthatók a benne szereplők, hanem a konkrét tényállás és a konkrét felek a határozat tartalmától függetlenül ismertté válhatnak. Erre figyelemmel a bíróság egy konkrét ügyben a bírósági határozat anonimizálást megfelelőnek értékelte, és nem állapított meg jogsértést amiatt, hogy az érintett ismertsége miatt volt a kapcsolat helyreállítható az érintett és az anonimizált határozat között.²⁸⁹

E körben a bíróságok és a sajtó kapcsolatával összefüggésben utalok arra, hogy a magánszféra oltalmának visszaszorítása indokolt azokban az esetekben, amikor kiemelkedő súlyú bűncselekményekről kíván – akár ismételten – beszámolni a sajtó. Ilyen kiemelkedő jelleg tulajdonítható az olyan eseteknek, melyet például jelentős értékre követnek el, az elkövetési tárgy kiemelkedő, vagy a cselekmény büntetési tétele igen magas lehet. Ezekben az esetekben fokozott érdek fűződik ahhoz, hogy a társadalom megfelelő ismereteket szerezzen az eseményekről, mivel az alapul szolgáló cselekmények éppen a társadalom jogszerű, békés működése ellen hatnak. A jelentős súlyú bűncselekmények elkövetése és következményei közérdeklődésre tarthatnak számot, ezekben az esetekben a sajtószabadság érvényesülésének kell elsőbbséget biztosítani. A kiemelt súlyú bűncselekménnyel kapcsolatos eseményekről a sajtó beszámolhat, ennek során az érintett nevét és egyéb személyes adatát – a határozat anonimizálása ellenére – feltüntetheti a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok megsértésére vonatkozó következmények alkalmazása nélkül.²⁹⁰

6.5. Adatvédelmi incidensek a bíróságon

A GDPR nagyobb hangsúlyt fektet az adatbiztonság területére, ami egyrésztől megjelenik abban, hogy a jogszabály részletesebb, pontosabb szabályokat tartalmaz ezem a területen, másrésztől olyan új intézményeket, kötelezettségeket vezet be, amelyek elősegítik az adatbiztonsághoz történő tudatosabb hozzáállást. Ez utóbbira példa az adatvédelmi incidensek bejelentésének, kezelésének kötelezettsége. Megemlítenő, hogy az adatvédelmi incidensekhez kapcsolódó adatkezelői kötelezettségek korábban is jelen voltak a hazai szabályozásban. Az

---

²⁸⁹ Kúria Pfv.21.302/2019/10. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.032/2019/10. számú ítélete, amely az Alkotmánybíróság 873/B/2008. AB határozatára hivatkozik

²⁹⁰ BDT2016. 3455. számú eseti döntés

Infotv. 2015. október 1-jétől bevezette az adatvédelmi incidens – a későbbi GDPR-ban szereplő fogalommal nagyjából megegyező – fogalmát, illetve kötelezte az adatkezelőt az adatvédelmi incidensek nyilvántartására.²⁹¹

Az adatvédelmi incidens fogalma tehát már régóta ismert Magyarországon is, ennek ellenére a kérdőívet kitöltők csupán 19 %-a nyilatkozott úgy, hogy a tevékenysége során találkozott már adatvédelmi incidenssel.²⁹² Természetesen itt is problémaként merül fel a látencia kérdése, az tehát, hogy lehet, hogy a nemleges választ adók is találkoztak már adatvédelmi incidenssel, csak nem ismerték fel ennek a tényét. Az adatvédelmi incidenssel találkozóknak nagy része a bírósági iratok téves címre történő kiküldését jelölte meg – helyesen – adatvédelmi incidensnek, amely többségében az iratoknak a bírósági integrált információs rendszerbe történő téves feltöltéséből fakadt. Helyes módon szintén adatvédelmi incidensként értékelték a válaszadók más ügyfél nevének feltüntetését jegyzőkönyvben, bírósági határozatban, valamint bírósági iratoknak tömegközlekedési eszközön történő elvesztését is. Állásponatom szerint viszont tévesen adatvédelmi incidensként jelölték meg a válaszadók bírók adatainak, magán elérhetőségének közzétételét, illetve azt a helyzetet is, amikor a bírósági vezető listát készített az érdekképviselői tagsággal rendelkező bírákról. Ezek az esetek állásponatom szerint nem minősülnek adatvédelmi incidensek, hanem jogellenes adatkezelésnek tekinthetők.

A válaszadók által megjelölt esetekből is látható, hogy a bírósági dolgozók sincsenek mindig tisztában azzal, hogy az általuk észlelt adatvédelmi probléma adatvédelmi incidensnek tekinthető-e. Ezért a következő kérdés konkrét esetekre kérdezett rá abból a szempontból, hogy az adatvédelmi incidensnek minősül-e.²⁹³ A válaszadók jelentős többsége adatvédelmi incidensnek tekintette a határozattervezet kommunális hulladéktárolóba történő elhelyezését (91 %), más tokenjével az Ítélezést Támogató Rendszerbe (ITR) történő belépést (82 %), a keresetlevélnek az alperes helyett a tanú részére történő kézbesítését (89 %), a bírósági jegyzőkönyvet tartalmazó pendrive elvesztését (99 %), a szakértő részére megküldött irat postán történő eltűnését (81 %), más dolgozó felhasználónevének és jelszavának ismeretében a hálózatba történő belépést (84 %). Ehhez képest a válaszadók fele nem értékelte adatvédelmi incidensnek a bírósági iratnak a bíróságon történő eltűnését (51 %). Érdekes eredménynek

---

²⁹¹ PÉTERFALVI-RÉVÉSZ-BUZÁS 2021: 281. o.

²⁹² lásd Függelék 15. ábra

²⁹³ lásd Függelék 16. ábra

tekinthető az is, hogy a válaszadók többsége (62 %) úgy ítélte meg, hogy adatvédelmi incidens az ügyfél által jogszerűen megkapott határozat ügyfél által a facebookon történő közzététele.

Úgy vélem, hogy a válaszokból levonható az a következtetés, hogy szerencsés helyzet, hogy a bírósági dolgozók többsége felismeri a tipikus, a bíróság működésében leggyakrabban előforduló adatvédelmi incidenseket, hiszen a bíróságon is az adatvédelmi incidensek legjelentősebb részét a téves címzés miatti félrepostázások, illetve téves címzett részére küldött elektronikus levelek,²⁹⁴ valamint a bírósági iratok eltűnése, elvesztése képezi. Fontosnak tartom kiemelni azt, hogy a bírósági iratnak a bíróságon történő eltűnése is adatvédelmi incidensnek minősül függetlenül attól, hogy utóbb az irat megkerül-e vagy nem. Szintén nemcsak tankönyvi példa – hanem saját magam is tapasztalatom –, hogy az adatvédelmi incidensek általában ünnepnapok, hosszú hétvégék előtt történnek leggyakrabban,²⁹⁵ ami nagy mértékben megnehezíti az adatvédelmi incidens nyilvántartásba vételét, és az azzal kapcsolatos jelentéstételi kötelezettség teljesítését.

Az adatvédelmi incidensekkel kapcsolatban a kérdőíven szereplő utolsó kérdés – a válaszadók többségének véleményétől eltérően – természetesen már túlmutat a bírósági adatkezelésen, és nyilvánvalóan nem valósíthat meg adatvédelmi incidenst. Ebben az esetben a Bobek-módszerben írt intézményi érintettség az adatkezelés tekintetében a bíróság vonatkozásában nem áll fenn. Valamely személlyel szemben folyamatban volt büntetőeljárások ténye, az esetek ismertetése, a büntetés kiszabása bűnügyi személyes adatnak minősül. Ezek közlésének megítélése során a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok és a sajtószabadság alapjoga megfelelő érvényesülésének összemérése alapján kell eljárni. A bűnügyi személyes adat kezelése akkor jogszerű, ha mások jogos érdekének érvényesítése céljából szükséges, és ezen érdekek érvényesítése a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával arányban áll.²⁹⁶ A törvényben kifejezetten nevesített perbeli személyek is kizárólag saját felhasználásra készíthetnek másolatot a per iratairól, nyilvánosságra hozatal céljából nem. A tárgyalás és az ítélethirdetés nyilvánossága nem töri át ezt az elvet, és a tárgyaláson résztvevők is csak a rájuk vonatkozó speciális törvényi rendelkezések – a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szabályainak – megfelelően tájékoztathatják a nyilvánosságot a tárgyaláson történtekről, ami nem jelenti azt,

---

²⁹⁴ NAIH 2018. évi beszámoló 77. o.

²⁹⁵ DOMOKOS Márton: Gyakorlati tapasztalatok a GDPR-megfelelés során. In: Az Infótörvénytől a GDPR-ig. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021. 216. o.

²⁹⁶ BDT2016. 3455. számú eseti döntés

hogy a perben keletkezett bírósági iratokat korlátozás nélkül közzé tehetnék.²⁹⁷ A bírósági eljárás során nyilvánosságra került személyes és különleges adatok nem osztják a közérdekből nyilvános vagy közérdekű adatok jogi sorsát. A peres eljárás tárgyalásának nyilvánossága nem azonos a periratok nyilvánosságával. A tárgyaláson az érdeklődők megjelenhetnek és a szóbeli eljárást figyelemmel kísérhetik, e jog azonban nem foglalja magába az iratok nyilvánosságát. A peres eljárás iratai – ide értve a tárgyalási jegyzőkönyveket is – nem hozhatók nyilvánosságra a bennük foglalt személyes adatok miatt általában akkor sem, ha egyébként az az eljárási cselekmény, amelyről készültek, nyilvánosan zajlott.²⁹⁸

A kérdőívben nem szerepelt ugyan ezzel kapcsolatos kérdés, azonban a bírósági gyakorlatban érdekes problémát jelenthet az az eset, hogy megvalósul-e adatvédelmi incidens akkor, ha a bíróság a határozatában az adott ügyféllel szemben korábban indult eljárásokat ügyszám szerint felsorolja. A Kúria egyik eseti döntésében éppen a NAIH hasonló gyakorlatának jogszerűségét vizsgálta. E körben a Kúria kifejtette, hogy az ügyszámok a Kúria megítélése szerint annyiban minősülnek személyes adatnak, hogy lekereshetőek és az ellenérdekű félnek az érintett ismeretében lehetősége van az ő személyének az anonimizált döntések tartalmával való összekötésére, olyan esetekben is, amikor az anonimizált döntés az érdekeltre kiható rendelkezést nem tartalmaz. Ez eljárási szempontból nem indokolt, adatkezelési szempontból pedig emiatt, az előbbieket szerint, jogsértő. Amennyiben a hatóság ezen ügyek felsorolása nélkül is teljesítette volna a törvény szerinti indokolási kötelezettségét, a korábbi ügyek számainak felsorolásával az adatvédelmi incidens megvalósult. Elvi értelemtől tehát azt mondta ki a Kúria, hogy az adatvédelmi szabályozás körében az eset körülményeinek függvényében adatvédelmi incidensnek minősül a kifejezetten az adott fél személyéhez kötötten, az ő azonos tárgyú ügyeinek a határozatban ügyszám szerint történő felsorolása, ha azok a más eljárások az ügyben fennálló vagy vitatott jogviszonyokhoz egyébként nem kapcsolódnak.²⁹⁹

A fenti esetekből is látszik, hogy az adatvédelmi incidensekhez kapcsolódó eljárások során egyre gyakrabban merül fel a GDPR-ban lefektetett adatbiztonsági követelmények, azaz a 32. cikk megsértése is. Az adatvédelmi incidensek magukban is adatvédelmi jogsértést

---

²⁹⁷ BDT2022. 63. (4495.) számú eseti döntés

²⁹⁸ BDT20019. 4060. számú eseti döntés

²⁹⁹ Kúria Kfv.IV.37.361/2021/10. számú eseti döntése. A határozattal szemben a NAIH jogegységi panasz eljárást kezdeményezett, amely eljárásban a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a jogegységi panaszt elutasította figyelemmel arra, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés nem volt megállapítható. (A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.025/2021/14. számú határozata)

jelentenek, de fontos kiemelni, hogy egyben tünete, jelei lehetnek sérülékenységeknek, elavult vagy rosszul fejlesztett rendszereknek. Az adatkezelőknek ennek megfelelően az adatvédelmi incidenshez vezető okokat is fel kell térképezniük és megfelelő intézkedéseket kell hozniuk, hogy az incidenst okozó sérülékenység megszűnjön, illetve ha szükséges, a rendszert az elvárható adatbiztonsági intézkedésekkel védjék.³⁰⁰

A bírósági szervezethez kapcsolódóan az adatvédelmi incidensek jelentésének rendjét a bírósági szervezet számára kötelező normatív utasítás szabályozza.³⁰¹ A korábbi szabályzatban rögzített bejelentési rend szerint a bekövetkezett adatvédelmi incidenst az azt felismerő személy haladéktalanul jelenti az érintett szervezeti egység bírósági vezetője felé, aki 24 órán belül tájékoztatja az OBH-t valamennyi adatvédelmi incidensről. Az adatvédelmi incidenst az OBH adatvédelmi tisztviselője 48 órán belül, az OBH elnökének előzetes jóváhagyásával elektronikusan bejelenti a Hatóság felé.³⁰²

A korábbi szabályozásból az következett, hogy valamennyi adatvédelmi incidenst a szolgálati út betartásával az OBH-n keresztül jelenteni kellett a NAIH felé függetlenül attól, hogy az adatvédelmi incidens a bírósági adatkezelés milyen területét érinti. Ez azt jelentette, hogy nemcsak a tisztán igazgatási adatkezelés során, hanem az igazságszolgáltatási adatkezelés és az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelés során bekövetkezett adatvédelmi incidenseket is jelenteni kell a felügyeleti hatóságnak. A már korábban ismertetett C-245/20. számú döntésre figyelemmel a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján a felügyeleti hatóság ellenőrzési jogköre nem terjed ki az igazságszolgáltatási adatkezelés, illetve az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelés területére, így felmerül a kérdés, hogy az ezeken a területeken bekövetkezett adatvédelmi incidenseket miért kellett jelenteni a NAIH felé, hiszen ezeken a területeken a NAIH nem gyakorolhatja az adatvédelmi incidens kivizsgálásához kapcsolódó hatósági jogkörét.

A GDPR 33. cikk (1) bekezdése értelmében az adatvédelmi incidenst az adatkezelő az 55. cikk alapján illetékes felügyeleti hatóságnak köteles bejelenteni. Mivel a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján a felügyeleti hatóság hatásköre nem terjed ki a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek felügyeletére, így

---

³⁰⁰ NAIH 2021. évi beszámoló 109-110. o.

³⁰¹ A korábban hatályos szabályzat az adatvédelmi tisztviselőkről és az adatvédelmi felelősökről, valamint az adatvédelmi incidensek jelentéséről szóló 5/2019. (II.14.) OBH utasítás volt, amelyet 2022. november 21-i hatályba lépéssel felváltott a bíróságok és az Országos Bírósági Hivatal adatvédelmi tisztviselőiről és az adatvédelmi incidensek jelentéséről szóló 5/2022. (XI.19.) OBH utasítás.

³⁰² 5/2019. (II.14.) OBH utasítást 4-5. §-ai

álláspontom szerint a valamennyi bírósági adatkezeléssel összefüggő adatvédelmi incidenssel kapcsolatos bejelentési kötelezettséget előíró normatív szabály ellentétes volt a GDPR rendelkezéseivel. Ezt felismerve az új szabályozás már különbséget tesz igazságszolgáltatási tevékenység során végzett adatkezelési műveletek és igazgatási feladatok ellátása során végzett adatkezelési műveletek, valamint az ezekhez kapcsolódó adatvédelmi incidensek között a bejelentési kötelezettség tekintetében, és csupán az igazgatási feladatok ellátása során végzett adatkezelési műveletek tekintetében bekövetkezett adatvédelmi incidens esetén írja elő a szabályzat a Hatóság felé történő bejelentési kötelezettséget.³⁰³

Az új szabályozás sem tesz azonban különbséget az igazgatási tevékenységen belül a C-245/20. számú döntésben megjelenő igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelés és a tisztán igazgatási adatkezelés között. Emiatt álláspontom szerint az új OBH utasítás módosítása is szükséges olyan módon, hogy kizárólag a tisztán igazgatási adatkezelési műveletek során bekövetkező adatvédelmi incidenseket kell bejelenteni a szolgálati út betartásával a hatóság felé. Tekintettel arra, hogy az adatkezelőnek nyilván kell tartania az adatvédelmi incidenseket, megtartható az a rendelkezés, hogy az adatvédelmi incidenst felismerő személy köteles azt haladéktalanul a szolgálati út betartása mellett az adott bíróság elnökének bejelenteni. A folyamat eddig tehát megegyezik valamennyi bírósági adatkezeléshez kapcsolódó adatvédelmi incidens esetén, majd ezt követően válik ketté: az igazságszolgáltatási adatkezelés és az igazságszolgáltatási tevékenységhez köthető igazgatási adatkezelés esetén a folyamat a nyilvántartásba vétellel befejeződik, míg a tisztán igazgatási adatkezelés során bekövetkezett adatvédelmi incidenseket a normatív utasítás alapján az adatkezelő vezetője – az adatvédelmi tisztviselő közreműködésével – bejelenti a Hatóság felé.

Ilyen módon az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelés során bekövetkezett adatvédelmi incidensek kivizsgálása megmarad a bírósági szervezetrendszeren belül, amelyre azonban – figyelemmel a GDPR (20) preambulumbekzdésére – a magyar bírósági rendszeren belül szakosodott szerv nem áll rendelkezésre, hiszen az Infotv-ben írt adatvédelmi kifogás intézménye az ilyen típusú adatvédelmi incidens kivizsgálására nem alkalmas. Eljutottunk tehát megint oda, hogy e körben az Infotv. rendelkezéseinek módosítása is szükséges.

6.6. A bírósági dolgozókra vonatkozó személyi nyilvántartás

---

³⁰³ 5/2022. (XI.19.) OBH utasítás 8. § (4) bekezdés

A bírák jogállására és az igazságügyi alkalmazottak jogállására vonatkozó jogszabályok a bíróságok jogszabályi kötelezettségévé tették a bírákról és az igazságügyi alkalmazottakról személyi nyilvántartás³⁰⁴ felfektetését és vezetését. Ezen nyilvántartások vezetése az elnöki ügyvitel körébe tartozó feladat,³⁰⁵ így a nyilvántartások vezetése során történő adatkezelés tisztán igazgatási adatkezelési tevékenységnek minősíthető.

A jogállási törvények egyértelműen meghatározzák a személyi nyilvántartásban nyilvántartható adatok körét és megőrzési idejét. A jogszabályokban meghatározott adatokon kívül a bírósági dolgozó vonatkozásában adatszerzés nem végezhető, ilyen adatot nem lehet nyilvántartani,³⁰⁶ ami azt jelenti, hogy az adattakarékosság elvének az a személyi nyilvántartás felel meg, amelyben kizárólag a jogszabályban meghatározott adatok szerepelnek. A jogállási törvények egyértelműen meghatározzák azt is, hogy a személyi nyilvántartással kapcsolatban a bírák és az igazságügyi alkalmazottak milyen érintetti joggyakorlásra jogosultak,³⁰⁷ valamint azt is, hogy a nyilvántartásban szereplő adatokkal a munkáltató jogkör gyakorló elnök, mint adatkezelő milyen adatkezelési műveleteket végezhet.³⁰⁸

Tekintettel arra, hogy a bírósági dolgozók személyi nyilvántartása jogszabályoknak megfelelő kezelése kiemelt jelentőségű a bírósági igazgatási tevékenység során, ezért a kérdőívben több kérdés is kapcsolódott ehhez a témához. A kérdésekre adott válaszokból ismét az a következtetés volt levonható, hogy – néhány egyértelmű szabály kivételével – a bírósági dolgozók nincsenek tisztában azzal, hogy a bírósági igazgatási vezetők a dolgozókra nézve milyen adatokat, milyen módon és meddig tarthatnak nyilván, és azzal sem, hogy a bírósági dolgozókat milyen érintetti jogok illetnek meg.

A bírósági dolgozókra vonatkozó személyi nyilvántartás adatainak megőrzési idejével kapcsolatban³⁰⁹ a válaszadók csaknem ugyanolyan arányban nyilatkoztak úgy, hogy ezen adatokat a szolgálati viszony megszűnéséig lehet őrizni (44,4 %), illetve a szolgálati viszony megszűnését követően 50 évig kell őrizni (42,4 %), míg a válaszadók kis része foglalt csak állást az adatok korlátlan ideig történő megőrzése mellett (13,1 %). Mondhatjuk azt, hogy szerencsére senki sem nyilatkozott úgy, hogy nem lehet a bírósági dolgozókra vonatkozóan

---

³⁰⁴ A Bjt. XI. fejezete tartalmazza a bírák személyi nyilvántartásának szabályait (147-149. §), míg az Iasz. VIII. fejezete tartalmazza az igazságügyi alkalmazottak személyi nyilvántartásának szabályait (93-94. §).

³⁰⁵ lásd Beisz. 185. § (1) bekezdés

³⁰⁶ lásd Bjt. 147. § (2) bekezdés, Iasz. 93. § (3) bekezdés

³⁰⁷ lásd Bjt. 148. § (1) bekezdés, Iasz. 94. § (2) bekezdés

³⁰⁸ lásd Bjt. 147. § (4) bekezdés és Bjt. 148. § (2) és (3) bekezdés, Iasz. 94. § (1), (2a), (2b), (3) és (4) bekezdés

³⁰⁹ lásd Függelék 17. ábra

személyi nyilvántartást vezetni. Így legalább levonható az a következtetés, hogy a bírósági dolgozók személyi nyilvántartásáról minden dolgozó legalább hallott, mégha az adatok őrzési idejével csak a válaszadók kevesebb, mint fele volt tisztában.

A jogszabályok a személyi nyilvántartás adataiból kiemelik a hatósági erkölcsi bizonyítvány kezelését, és arra külön rendelkezéseket vonatkoznak.³¹⁰ Érdekes, hogy az előző kérdéshez képest a hatósági erkölcsi bizonyítvány kezelési idejére vonatkozó kérdésre³¹¹ a válaszadók nagy része (82,8 %) helyes választ adott, amikor azt a lehetőséget jelölte meg, hogy a bírósági dolgozóra vonatkozó hatósági erkölcsi bizonyítványt a munkáltatói jogkör gyakorlója a szolgálati viszony létesítése és fennállása esetén a bírói szolgálati jogviszony megszűnéséig kezeli. Meg kell említeni, hogy erre a kérdésre született több olyan válasz (11,1 %) is, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója nem jogosult kezelni a hatósági erkölcsi bizonyítványt. Feltehetően az ilyen választ adó dolgozók már elfelejtették, hogy ha máskor nem, de a szolgálati viszony létesítésekor csatolni kellett a hatósági erkölcsi bizonyítványukat.

A munkáltatói jogkör gyakorlóját a személyi nyilvántartás adataival kapcsolatban megillető jogokra vonatkozó kérdésekre több esetben helyes választ adtak a kérdőívet kitöltők.³¹² Valamennyi válaszadó tisztában volt azzal, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója kizárólag a jogszabályoknak megfelelően kezelheti a személyi nyilvántartás adatait és nem adhat bárkinek engedélyt a bírósági dolgozóra vonatkozó személyi nyilvántartás adatainak megtekintésére. Helyesen válaszolt a nagy többség arra a kérdésre is, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója a törvényben meghatározott adatkörök tekintetében a központosított illetményszámfejtést végző szerv részére adatot továbbíthat (97 %), és arra a kérdésre is, hogy nem lehet a személyi nyilvántartást bármilyen más nyilvántartási rendszerrel összekapcsolni (98 %).

Fele-fele arányban oszlottak meg azonban a válaszok azoknál a kérdéseknél, amelyek arra vonatkoztak, hogy a bírósági dolgozó milyen adatáról adható felvilágosítás. A jogállási törvények rendelkezése egyértelmű, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója a személyi nyilvántartásban szereplő adatok közül a bírósági dolgozó hozzájárulása nélkül, közérdekből tájékoztatást adhat a bírósági dolgozó nevééről, szolgálati helyéről és beosztásáról.³¹³ Ezek az adatok tekinthetők a bírósági dolgozók vonatkozásában közérdekből nyilvános adatoknak,

---

³¹⁰ lásd Bjt. 100. §, Iasz. 37/B. §

³¹¹ lásd Függelék 18. ábra

³¹² lásd Függelék 19. ábra

³¹³ lásd Bjt. 148. § (2) bekezdés, Iasz. 94. § (3) bekezdés

ahogy ezt az igazságügyi alkalmazottak esetén a törvény is nevesíti. A közérdekű adat vagy a közérdekből nyilvános adat kivételével a bírósággal szolgálati jogviszonyban álló bíróról és igazságügyi alkalmazottról külső szerv vagy személy kérésére pedig felvilágosítás kizárólag írásbeli megkeresésre, az érintett bíró vagy igazságügyi alkalmazott előzetes szóbeli vagy írásbeli hozzájárulásával adható és csak a megkeresésben kért adatokra vonatkozóan.³¹⁴ Ebből következően a munkáltatói jogkör gyakorlója a bírósági dolgozó hozzájárulásával tájékoztatást adhat a bírósági dolgozó lakcíméről. Erre a kérdésre a válaszadók 49 %-a nemleges választ adott.

Kérdésként merül fel a munkáltatói jogkör gyakorlója vonatkozásában, hogy a bírósági dolgozók adatainak kezelésére kizárólag jogszabályi felhatalmazás alapján, vagy az érintett hozzájárulása alapján is van-e lehetősége.³¹⁵ Ezen problémával összefüggésben válik érdekessé a kérdőívben feltett azon kérdés, hogy milyen módon kezelheti, illetve kezelheti-e egyáltalán a munkáltatói jogkör gyakorlója a bírósági dolgozó személyes adatát jogszabályi felhatalmazás hiányában. A válaszadók 33,7 %-a nyilatkozott úgy, hogy jogszabályi felhatalmazás hiányában a munkáltató nem kezelheti a bírósági dolgozó személyes adatát, míg a válaszadók 59,2 %-a szerint előzetes, írásbeli tájékoztatást követően az érintett hozzájárulásával jogszabályi felhatalmazás hiányában is kezelheti a munkáltatói jogkör gyakorlója a bírósági dolgozó személyes adatát a tájékoztatóban meghatározott célból és ideig. Ebben az esetben az adatkezelés jogalapja tehát a GDPR 6. cikk (1) bekezdés a) pontjában írt érintetti hozzájárulás, ami viszont a NAIH álláspontja szerint a közhatalmi szerveknél – így a bíróságoknál is – nem jöhet szóba, mert ezen szerveknél az adatkezelés jogalapja minden esetben a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja.

Kérdésként merül tehát fel az, hogy a bírósági igazgatásban bármilyen adatkezelési művelet – ide értve a tájékoztatást adást is – alapja lehet-e a bíró hozzájárulása, vagy arra kizárólag a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja alapján jogszabályi felhatalmazás alapján kerülhet sor. A kérdés tehát az, hogy jogellenessé válik-e a bírósági igazgatási vezető azon tevékenysége, hogy törvényi felhatalmazás hiányában kizárólag a bíró hozzájárulása alapján tájékoztatást ad az érintett bíró bármilyen egyéb adatáról. Tekintettel arra, hogy a személyi nyilvántartás kezelése tisztán igazgatási adatkezelésnek minősül, ezért érintetti panasz esetén ezen kérdés eldöntése a NAIH hatáskörébe tartozik majd. Álláspontom szerint nyilvánvalóan nem válik jogellenessé a munkáltatói jogkör gyakorlójának ezen adatkezelése, hiszen ebben az

---

³¹⁴ Beisz. 177. § (3) bekezdés

³¹⁵ lásd Függelék 20. ábra

esetben a jogalkotó a GDPR 6. cikk (3) bekezdésében írt azon lehetőséggel élt, hogy a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontjában írt adatkezelési jogalaphoz többletkövetelményként írta elő azt, hogy az adatkezeléshez – azaz a bíróra vonatkozó adat továbbításához – ezekben az esetekben a bíró hozzájárulása is szükséges.

Az érintetti joggyakorlással kapcsolatos kérdések között is több olyan válasz volt, amely 100 %-ban, vagy több, mint 90 %-ban helyes volt.³¹⁶ Valamennyi válaszadó tisztában volt azzal, hogy jogosult a nyilvántartott helytelen adatok helyesbítését, valamint a jogellenesen nyilvántartott adatok törlését kérni, és csaknem minden válaszadó tudta azt, hogy a róla készült személyi nyilvántartást bármikor megtekintheti (97 %) és jogosult a jogellenesen kért adatok közlését megtagadni (94 %). Helyesen válaszolt a kitöltők többsége (82 %) arra a kérdésre is, hogy nem lehet bármilyen adat törlését kérni a személyi nyilvántartásból. Azzal azonban már nem voltak tisztában a válaszadók, hogy a személyi nyilvántartásban kizárólag a jogszabályban meghatározott adatok tarthatók nyilván, és maga az érintett sem kérheti bármilyen adat felvételét a személyi nyilvántartásba. Az ezzel kapcsolatos kérdésre ugyanis a válaszadók több, mint a fele (54 %) nyilatkozott úgy, hogy erre lehetősége van.

Az érintetti jogok közül a jogorvoslathoz való joggal is lényegében tisztában voltak a válaszadók, ugyanis a többség (87 %) úgy nyilatkozott, hogy a személyi nyilvántartásban szereplő adatok jogellenes kezelése miatt lehetőség van a NAIH-hoz fordulni. Kíváncsi lennék azonban arra, hogy a nemleges választ adók azért adtak-e nemleges választ, mert elgondolkodtak azon, hogy a személyi nyilvántartás kezelése érintheti a bírói függetlenséget, és így esetlegesen igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelésnek minősül, amelyre viszont nem terjed ki a NAIH felügyeleti hatásköre, vagy csak egyszerűen nemleges választ adtak.

Ahogy már utaltam rá, álláspontom szerint a személyi nyilvántartás kezelése tisztán igazgatási jellegű adatkezelési tevékenységnek minősül, ezért erre a GDPR 55. cikk (3) bekezdése alapján kiterjed a NAIH felügyeleti jogköre.

6.7. A bírói vagyonyilatkozat kezelése

Bíróvá az nevezhető ki, aki vállalja, hogy a Bjt. rendelkezéseinek megfelelően vagyonyilatkozatot tesz. A vagyonyilatkozat célja az alapvető jogok és kötelezettségek pártatlan érvényesítése, a közélet tisztaságának biztosítása és a korrupció megelőzése. A bírói

---

³¹⁶ lásd Függelék 21. ábra

függetlenség maradéktalan biztosítása érdekében a Bjt. részletesen szabályozza a vagyonyilatkozati eljárással kapcsolatos kérdéseket,³¹⁷ míg a törvény keretei közötti további részleteket az OBH elnökének normatív utasítása³¹⁸ tartalmazza.³¹⁹

A vagyonyilatkozati eljárásban számos személyes adat kezelésére kerül sor. Utalok arra, hogy a NAIH álláspontjára figyelemmel az adatkezelés jogalapja jelen esetben is a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja, azonban ennek ellenére a Bjt. akként rendelkezik, hogy a bíró a vagyonyilatkozat személyi részéhez külön nyilatkozatot csatol, amelyben felhatalmazza az OBT-t, hogy a vagyonyilatkozatban foglaltak ellenőrzése céljából, az ahhoz szükséges mértékben a személyes adatait kezelje,³²⁰ és ezt a felhatalmazást a bíróval közös háztartásban élő hozzátartozótól is meg kell szerezni.³²¹ Ezen rendelkezés véleményem szerint a NAIH álláspontjától eltérően egyértelműen az érintett hozzájárulására alapítottan biztosítja az adatkezelés lehetőségét az OBT részére, ami szintén az adatkezeléshez kapcsolódóan a GDPR 6. cikk (3) bekezdése szerinti többletgaranciát jelenti.

A Bjt. a vagyonyilatkozatokhoz kapcsolódóan rögzíti a vagyonyilatkozatok őrzési idejét,³²² valamint a betekintési jogosultság lehetőségét is.³²³ A kérdőívben feltett kérdések ezt a két területet érintették.

A bírói és hozzátartozói vagyonyilatkozatok megőrzésével kapcsolatban³²⁴ a kérdőív kitöltői nem tudtak egyértelmű választ adni arra kérdésre, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója meddig jogosult őrizni a vagyonyilatkozatot. A válaszokból az kiderül, hogy a válaszadók tisztában voltak azzal, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója jogosult őrizni a vagyonyilatkozatot, de csupán a válaszadók 33 %-a tudta azt, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója a vagyonyilatkozatot tartalmazó zárt borítékot 10 évig, de legfeljebb a bíró szolgálati viszonyának fennállásáig jogosult őrizni.³²⁵

---

³¹⁷ lásd Bjt. XIII. fejezet 197-211. §

³¹⁸ a bírák vagyonyilatkozatának átadásáról, kezeléséről és ellenőrzéséről, valamint az abban foglalt adatok védelméről szóló 22/2012. (XI. 23.) OBH utasítás

³¹⁹ GATTER László szerk.: A bírák nagy kézikönyve, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest, 2010. (továbbiakban: GATTER 2010) 33. o.

³²⁰ Bjt. 199. § (3) bekezdés

³²¹ Bjt. 199. § (4) bekezdés

³²² Bjt. 202. § (1) és (2) bekezdés

³²³ Bjt. 203. §

³²⁴ lásd Függelék 22. ábra

³²⁵ Bjt. 202. § (1) bekezdés

A betekintési jogosultsággal kapcsolatban³²⁶ a válaszadók csaknem egybehangzóan (99 %) mondták azt, hogy a bíró és hozzátartozója vagyonynyilatkozatába nem jogosult bárki betekinteni. Szintén a jelentős többség nyilatkozott helyesen úgy, hogy a bíró és a hozzátartozója (72 %), a munkáltatói jogkör gyakorlója (68 %), az ellenőrzési eljárás esetén az OBT tagja (82 %) és a szolgálati jogvitával összefüggésben a szolgálati bíróság (73 %) jogosult betekinteni a vagyonynyilatkozatba. Arra azonban csak a válaszadók fele (52 %) tudott helyesen felelni, hogy a bíró és hozzátartozója írásbeli hozzájárulásával harmadik személynek tájékoztatás adható a vagyonynyilatkozat adatairól.

A fenti adatokból azt tudom megállapítani, hogy a vagyonynyilatkozatokra vonatkozó őrzési idővel ugyan a bírósági dolgozók nincsenek tisztában, azonban a betekintési jogosultságokkal kapcsolatos szabályok megfelelő módon ismertek a bírósági dolgozók előtt.

A dolgozatom témája szempontjából érdekes kérdés, hogy a vagyonynyilatkozatok kezelésével kapcsolatos igazgatási adatkezelés a bírósági adatkezelésen belül melyik kategóriába tartozik. Az egyértelmű, hogy a bírói és igazságügyi vagyonynyilatkozatok nyilvántartása az elnöki ügyvitel körébe tartozó tevékenység.³²⁷ Ha abból indulunk ki, hogy a vagyonynyilatkozat célja többek között a bírói függetlenség biztosítása, akkor a vagyonynyilatkozatok kezelése igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelésnek tekinthető, amire nem terjed ki a felügyeleti hatóság ellenőrzési jogköre. Álláspontom szerint azonban a vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettség nem a bíró igazságszolgáltatási tevékenységéhez, hanem a bíró kinevezéséhez kapcsolódik, amelynek elsődleges célja nem a bírói függetlenség, hanem a pártatlan ítélkezés és a közélet tisztaságának biztosítása. Erre figyelemmel a munkáltatói jogkör gyakorlójának azon tevékenysége, hogy a vagyonynyilatkozatokat nyilvántartja és kezeli, nem érinti semmilyen módon a bírói függetlenség kérdését. Ezért a vagyonynyilatkozatokkal összefüggő adatkezelés tisztán igazgatási adatkezelésnek minősül, így az ezzel összefüggő jogellenes adatkezelés esetén érvényesül a NAIH felügyeleti hatásköre.

6.8. A bírósági iratkezeléssel kapcsolatos adatvédelmi kérdések

A bíróság igazgatási vezetőjének a bírósági iratkezeléssel kapcsolatban számos feladata van figyelemmel arra, hogy a bíróság elnöke gondoskodik az ügyviteli szabályok

---

³²⁶ lásd Függelék 23. ábra

³²⁷ Beisz. 185. § (1) bekezdés d) pont

megtartásáról,³²⁸ amely során a bíróság elnöke az általa irányított bíróságon folyamatos ellenőrzést végez, elősegítve az ügyvitel szabályainak megtartását.³²⁹ Ennek érdekében a bíróság elnöke jogosult és köteles megvizsgálni többek között az ügyviteli szabályok, valamint az iratkezelési szabályzatban előírtak megtartását.³³⁰ A bíróságok vezetői folyamatosan ellenőrzik az irodák szabályszerű működését, a lajstromok és nyilvántartások vezetését, felelősek a bevitt és az azokból előállított, illetve szolgáltatott adatok helytállóságáért, valódiságáért, az iratkezelési szabályzat rendelkezéseinek betartásáért.³³¹

Ezen szabályokra figyelemmel a bírósági vezetőnek tisztában kell lennie az ügyviteli és iratkezelési szabályzatban rögzített adatkezelési tevékenység minden területével függetlenül attól, hogy az igazságszolgáltatási adatkezelésnek vagy igazgatási adatkezelésnek minősül.

Ezért a kérdőívben több kérdést tettem fel a bírósági iratok kezelésével kapcsolatban,³³² valamint ebből kiemeltem a bírósági ügyben becsatolt orvosi iratok kezelésére vonatkozó szabályokat.

A bíróságok egységes iratkezelési szabályzata az iratkezelés több alapelvét fogalmazza meg. A kérdőívet kitöltők csaknem teljes egészében (96 %) tisztában voltak azzal, hogy az iratkezelés egyik alapelve az adatbiztonság elve.³³³ A szabályzatban rögzített adatbiztonság elve lényegét tekintve tulajdonképpen a GDPR 5. cikk (1) bekezdés f) pontjában írt integritás és bizalmas jelleg elvének felel meg. Álláspontom szerint azonban a szabályzat e körben is módosításra szorul, hiszen a szabályzat szerint az adatbiztonság elve kizárólag az Infotv. hatálya alá tartozó adatok védelméhez és az adatkezelés rendjéhez megfelelő biztonsági feltételek megteremtését jelenti. Az iratkezelési szabályzatot tehát az OBH elnöke nem igazította hozzá a GDPR alkalmazandóvá válása után megváltozott jogszabályi környezethez. Erre figyelemmel szükséges az adatbiztonság elvének átfogalmazása olyan módon, hogy ez az elv a GDPR és az Infotv. hatálya alá tartozó adatok védelméhez és az adatkezelés rendjéhez megfelelő biztonsági feltételek megteremtését jelentse.

Az előző elvhez képest az iratok védelmének elvét a kérdőívet kitöltők nem ismerték pontosan. A feltett kérdés ugyanis az volt, hogy az iratok védelmének elve azt jelenti, hogy az iratot a bíróságról csak az iratok kivételére vonatkozó engedéllyel lehet. A válaszadók 65 %-a

---

³²⁸ Bszi. 119. § e) pont

³²⁹ Ig.szabályzat 120. § (1) bekezdés

³³⁰ Ig.szabályzat 120. § (2) bekezdés i) pont

³³¹ Beisz. 4. § (2) bekezdés

³³² lásd Függelék 24. ábra

³³³ Beisz. 1. § (3) bekezdés e) pont

tartotta igaznak, míg 35 %-a hamisnak ezt az állítást. Ehhez képest az iratok védelmének elve a szabályzat szerint azt jelenti, hogy iratot – bármilyen adathordozón – a bíróságról kivinni, a bíróságon kívül tanulmányozni csak bejelentést követően és úgy lehet, hogy annak tartalmát illetéktelen személy ne ismerhesse meg.³³⁴ Álláspontom szerint ez a rendelkezés tulajdonképpen az adatbiztonság elvének konkretizálása a bírósági iratokra, így nem biztos, hogy szükséges ezen elv külön megjelenítése az iratkezelési szabályzatban különös tekintettel arra, hogy mind a GDPR, mind pedig az Infotv. tartalmazza az integritás és bizalmas jelleg elvét.

Az iratok védelmének elvéhez kapcsolódott a kérdőív utolsó négy kérdése, amely a bíróságon kívüli munkavégzés esetén irányadó iratkezelési szabályokra kérdezett rá. A válaszokból azt tudom megállapítani, hogy a bírósági dolgozók tisztában vannak a bíróságon kívüli munkavégzés iratkezelési szabályaival, ami jelentős részben köszönhető annak, hogy a covid-19 világvilágjárvány okán bevezetett kijárási korlátozásokkal érintett időszakban,³³⁵ majd azt követően is nemcsak a bírák, hanem az igazságügyi alkalmazottak esetén is általánossá vált a bíróságon kívüli munkavégzés engedélyezése.

Csaknem valamennyi kitöltő (97 %) helyesen válaszolt arra a kérdésre, hogy bírósági iratot bármely bírósági dolgozó nem vihet ki a bíróság épületéből otthondolgozás céljából, erre ugyanis csak olyan dolgozónak van lehetősége, akit a munkáltatói jogkör gyakorlója írásban engedélyezett módon a bíróságon kívüli munkavégzés kedvezményében részesített.³³⁶ Csaknem valamennyi válaszadó (96 %) tisztában volt azzal is, hogy az otthoni munkavégzés céljából kivitt bírósági irat visszahozataláról tájékoztatni kell az illetékes kezelőiroda vezetőjét. Ezen válaszból alappal feltételezem azt, hogy azzal is tisztában voltak a válaszadók, hogy nemcsak a visszahozatalkor, hanem a kivitelkor is be kell jelenteni a kivitt bírósági iratok ügyszámát az illetékes kezelőirodának.³³⁷ Szintén nagy arányban (84 %) tartották igaznak a válaszadók azt az állítást, hogy a bíróságon kívüli munkavégzés során készült munkapéldányokat iratmegsemmisítővel kell megsemmisíteni vagy zárható gyűjtőedények használatával kell összegyűjteni. Bízom benne, hogy ez valójában is így történik a bíróságon kívüli munkavégzés esetén, hiszen az ilyen módon keletkezett iratok megsemmisítésének

---

³³⁴ Beisz. 1. § (3) bekezdés f) pont

³³⁵ KÁRPÁTI Csenge: „Home office” napjainkban – Az otthoni munkavégzés jelentősége, széles körű elterjedésének munkajogi vetületű problémái. Munkajog 2022/2. szám 27. o.

³³⁶ Beisz. 189. § (1) bekezdés

³³⁷ Beisz. 189. § (1) bekezdés

felelőssége az adott bírót és igazságügyi alkalmazottat terheli.³³⁸ Szerencsére azt is helyesen ismerte fel csaknem valamennyi válaszadó (98 %), hogy az otthoni munkavégzés során használt bírósági határozattervezetet tartalmazó pendrive elvesztését haladéktalanul jelenteni kell a bíróság elnökének. A helyes választ adók aránya megegyezett az adatvédelmi incidensek körében feltett ugyanilyen tartalmú kérdésre adott válaszok arányával. Erre figyelemmel azt biztosan kijelenthetem, hogy a bírósági dolgozók nagy többsége tisztában van azzal, hogy bírósági iratot tartalmazó pendrive elvesztése adatvédelmi incidensnek minősül, amit haladéktalanul jelenteni kell a bírósági elnökének.

A bíróságon kívüli munkavégzés során irányadó iratkezelési szabályokkal kapcsolatban azt tudom megállapítani, hogy ezek a szabályok az iratkezelési szabályzatban elszórva találhatóak meg, több esetben olyan helyen, ahol logikusan nem lehet rá számítani. A szabályok egy része ugyanis az elnöki ügyvitel szabályai között kerültek elhelyezésre, más részük pedig az irattározásra és a selejtezésre vonatkozó szabályok között. Erre figyelemmel mindenképpen szükségesnek tartom az iratkezelési szabályzatban belül külön fejezetcímen belül összegyűjteni a bíróságon kívüli munkavégzés során irányadó iratkezelési szabályokat. Ebben az esetben feleslegesnek tűnik az alapelvek között rögzíteni az iratok védelmének elvét, hiszen ez kifejezetten csak a bíróságról kivitt iratokra vonatkozik. Szintén szükségtelennek tartom a részletszabályok között elhelyezni olyan általános rendelkezést, mint azt, hogy a bíróságon kívüli munkavégzés során az adatvédelmi szabályokat szigorúan be kell tartani.³³⁹

A bíróság elnökeinek igazgatási jogkörében kizárólag arra van lehetősége, hogy a bíróságon kívüli munkavégzés esetén az iratkezelés szabályainak megtartását ellenőrizze. Az ennek során bekövetkezett adatvédelmi incidensek, illetve adatvédelmi jogsértések igazságszolgáltatási adatkezelési tevékenységhez kapcsolódnak, ezért azok ellenőrzésére kizárólag az adatvédelmi kifogás nyújthat alapot, e körben a NAIH felügyeleti jogköre nem áll fenn. Utalok azonban arra, hogy amennyiben a bíróságon kívüli munkavégzés esetén az iratkezelési szabályok maradéktalanul megtartásra kerülnek, akkor a bíróságok adatkezelésének biztonságát nem sérti, ha a bírósági írást a bíróságon kívüli munkavégzés céljából otthonába viszi, még akkor sem, ha ez az iratok megtekintéséhez fűződő jog átmeneti sérelmét eredményezi.³⁴⁰

---

³³⁸ Beisz. 202/F. § (3) és (4) bekezdés

³³⁹ Beisz. 189. § (2) bekezdés

³⁴⁰ BDT2010. 2289. számú eseti döntés

A bírósági munkavégzés során számos esetben keletkeznek olyan jegyzetek, munkapéldányok, amelyek megfelelő kezelésére figyelmet kell fordítani. Az ezzel kapcsolatos iratkezelési kérdésekre a kérdőívet kitöltők többsége ugyan helyesen válaszolt, azonban az előzőekhez képest sokkal nagyobb volt ezeknél a kérdéseknek a helytelen válaszok aránya.

Az iratkezelési szabályzat szerint tárgyalási jegyzet a jegyzőkönyvvezető által az eljárási cselekményen kéz- vagy gépírással, valamint szövegszerkesztő programmal készített jegyzet.³⁴¹ Büntetőügyben az eljárási cselekménnyel egyidejűleg készített tárgyalási jegyzetet az ügyiratokhoz kell csatolni.³⁴² A válaszadók 68 %-a volt azzal tisztában, hogy ha a tárgyalási jegyzetet nem kell az irathoz csatolni, akkor a tárgyalási jegyzetet három évig kell megőrizni. Ezen jegyzetet három évig az iratkezelés végző iroda őrzi. A szabályozás hiányosságának érzem azt, hogy a fogalommeghatározás szerint tárgyalási jegyzet a szövegszerkesztő programmal készített jegyzet is,³⁴³ ami leggyakrabban egy word dokumentum, azonban az iratkezelési szabályzat nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy ezt az elektronikus dokumentumot hogyan és milyen módon kell átadni a kezelőirodának. Úgy vélem, hogy e körben az iratkezelési szabályzat pontosítása, módosítása mindenképpen szükséges.

A bíró által az eljárási cselekményen készült feljegyzés (jegyzet) sorsával kapcsolatban a válaszadók 67 %-a tudta azt, hogy ezen feljegyzést nem lehet az ügyirathoz szerelni.³⁴⁴ Bízom abban, hogy a válaszadók 33 %-a sem csatolja ezen feljegyzéseket az irathoz, lehetővé téve ezzel esetleg azt, hogy az iratbetekintési joggal élő ügyfelek megismerhessék az ügyvel kapcsolatban a bíró kialakult álláspontját. Ehhez kapcsolódva a válaszadók 76 %-a volt tisztában azzal, hogy a munkavégzés során keletkezett papír alapú munkapéldányokat legkésőbb az ügy irattárba utalásakor meg kell semmisíteni.³⁴⁵ Ezen munkapéldányok megsemmisítésének szabályait is rögzíti az iratkezelési szabályzat olyan módon, hogy a megsemmisítés elsősorban iratmegsemmisítők segítségével történik, ha pedig erre nincs lehetőség, akkor a munkapéldányokat is zárható gyűjtőedények használatával kell összegyűjteni és elszállítani olyan módon, hogy az iratok tartalma illetéktelen személy által ne legyen megismerhető.³⁴⁶

---

³⁴¹ Beisz. 3. § 35. pont

³⁴² Beisz. 23. § (1) bekezdés

³⁴³ Ezt a fogalommeghatározást a Beisz. 3. § 35. pontjában írtak mellett a Beisz. 23. § (2) bekezdése megismétli.

³⁴⁴ Beisz. 23. § (3) bekezdés

³⁴⁵ Beisz. 106/A. §

³⁴⁶ Beisz. 202/F. (2) és (3) bekezdés

Mindezen szabályok megtartásának azért van jelentősége, mert a munkapéldányok is tartalmaznak személyes adatokat, azonban a munkapéldányok kezelésére a bírósági dolgozók nem minden esetben fordítanak kellő figyelmet, és ugyan tudják azt, hogy adatvédelmi incidenst eredményez, de alkalmanként az ilyen munkapéldányokat hajlamosak egyszerűen a kommunális hulladék között lehelyezni. Tekintettel arra, hogy ezen munkapéldányok kezelése is bírósági döntés meghozatalára irányuló peres és nemperes eljárásokban történik, így ez igazságszolgáltatási adatkezelési műveletnek tekinthető, amelyekkel kapcsolatban a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülésének ellenőrzésére szintén adatvédelmi kifogás útján kerülhet sor.

6.9. A bírósági ügyben becsatolt orvosi iratok kezelésének szabályai

A bírósági eljárások során becsatolt orvosi iratok egészségügyi adatokat³⁴⁷ tartalmaznak, amelyek különleges személyes adatnak minősülnek. Ezen adatok kezelése a GDPR alapján főszabályként tilos,³⁴⁸ kivéve, ha az adatkezelés jogi igények megállapításához, érvényesítéséhez, illetve védelméhez szükséges, vagy amikor a bíróságok igazságszolgáltatási feladatkörükben járnak el.³⁴⁹ Erre figyelemmel a bírósági eljárásokban lehetőség van egészségügyi adatokat tartalmazó orvosi iratok kezelésére, azonban ezek kezelése során az adatvédelmi szabályok betartására még fokozottabb figyelmet kell fordítani. Ez jelenik meg abban a szabályozásban, hogy az iratkezelési szabályzat az orvosi adatot védett adatnak minősíti.³⁵⁰

A kérdőívre válaszolók az adatvédelmi problémák között a kifejtős részben több esetben az orvosi iratok kezelésével kapcsolatos nehézségeket emelték ki. Az egyik válaszadó adatvédelmi problémaként értékelte azt, hogy a felek különböző kérelmeikhez – például igazolási kérelem, költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelem – becsatolják a „szenzitív” adataikat tartalmazó nyilatkozatot, orvosi papírokat, leleteket, majd kérik, hogy az ellenérdekű fél azt semmiképp ne láthassa. Amennyiben a peres fél maga hozza a bíróság tudomására a megbetegedését, úgy az egészségi állapotára vonatkozó különleges adatának a kezelése a bíróság részéről jogszerű,³⁵¹ azonban ennek ellenére komoly problémát jelent ezen iratok

---

³⁴⁷ GDPR 4. cikk 15. pont

³⁴⁸ GDPR 9. cikk (1) bekezdés

³⁴⁹ GDPR 9. cikk (2) bekezdés f) pont

³⁵⁰ Beisz. 3. § 45a. pont

³⁵¹ BDT2019. 4097. számú eseti döntés

megfelelő kezelése. Ezért tartottam szükségesnek a kérdőívben kifejezetten rákérdezni az orvosi iratok kezelésével kapcsolatos iratkezelési szabályokra.³⁵²

A nehézségek már az első kérdésre adatott válasznál megmutatkoztak, mivel a válaszadók alig több, mint a fele (56 %-a) volt tisztában azzal, hogy a jogszabály nem zárja ki a bírósági eljárásba becsatolt egészségügyi adatról való felvilágosítás adásának lehetőségét. Még nagyobb problémaként értékelhető az, hogy a válaszadók 78 %-a tévesen ítélte meg úgy, hogy egészségügyi adatról az iroda még az eljáró tanács elnökének engedélyével sem adhat felvilágosítást.³⁵³ Javította a helyzetet, hogy a kérdőívet kitöltők jelentős többsége (82 %) tisztában volt azzal, hogy az egészségügyi intézet által a bíróság megkeresésére megküldött iratot zártan kell kezelni.³⁵⁴ Arra a kérdésre viszont, hogy az egészségügyi adatot tartalmazó iratot a Dokumentumtárba fel kell-e tölteni,³⁵⁵ a kitöltők többsége (69 %) téves választ adott. Az egészségügyi adatot tartalmazó irat elektronikus megtekinthetőségével kapcsolatban helyesen nyilatkozott a válaszadók nagy többsége (95 %) arra, hogy az ilyen irat az elektronikus iratbetekintő rendszereken keresztül az ügyfél számára nem tekinthető meg szabadon, és szintén a nagy többség (77 %) adott helyes választ arra, hogy az ilyen iratnak az ITR rendszerben való megtekintését az eljáró bíró jogosult engedélyezni.³⁵⁶

A fenti példákön keresztül látható, hogy az egészségügyi adat kezelése a bíróságok számára komoly problémát okoz. Az egészségügyi adatok kezelésén belül szintén nehézséget jelent annak eldöntése, hogy az egészségügyi adatot más személy megismerheti-e. E körben a bíróság az egyik eseti döntésében úgy foglalt állást, hogy a peres felek a felperes per tárgyává tett egészségi állapotával kapcsolatos orvosi iratokat, ha az eljárás lefolytatásához szükséges, jogosultak az érintett külön hozzájárulása nélkül is megismerni. Ezzel összefüggésben a bíróságot nyilatkoztatási kötelezettség nem terheli. Az érintett kérelmére, kezdeményezésére indult bírósági eljárásban az eljárás lefolytatásához szükséges személyes adatok tekintetében ugyanis az érintett hozzájárulását vélelmezni kell.³⁵⁷ Ilyen esetben is figyelemmel kell lennie azonban a bíróságnak a célhoz kötöttség és az adattakarékosság elvére. Nem valósítja meg az egészségi állapotra vonatkozó különleges személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogsértést, ha a peres fél a kérelme késedelmes előterjesztésének okaként megbetegedésére

---

³⁵² lásd Függelék 25. ábra

³⁵³ BÜSZ 10. § (2) bekezdés

³⁵⁴ Beisz. 29. § (1) bekezdés

³⁵⁵ Beisz. 16. § (1) bekezdés és Beisz. 29. § (2) bekezdés

³⁵⁶ Beisz. 29. § (2) és (3) bekezdései

³⁵⁷ BDT2015. 3264. számú eseti döntés

hivatkozik, és a bíróság a kérelmet elbíráló végzésében a szükséges mértékben indokát adja annak, hogy a hivatkozott betegség akadályozta-e a kérelem határidőben történő benyújtását, majd a határozatának a kézbesítése folytán ezt az egészségügyi adatot így az ellenérdekű fél is megismerheti.³⁵⁸ Személyiségi jogsértés ugyanis csak akkor valósul meg, ha a bíróság határozatában az egészségügyi adatok feltüntetése az eljárás kereteit meghaladó, azon kívül eső és szükségtelen.³⁵⁹ Az eset összes körülményeit figyelembe véve nem jogsértő az a határozatszerkesztési technika, amikor a végzés indokolásában a különleges adatra vonatkozó rész elenyésző jellegű, nem hangsúlyos eleme a bírói döntés indokolásának, és olyan általános megfogalmazással fejezi ki a peres fél betegségét, amelyből a peres fél konkrét betegsége nem állapítható meg, és további információ nélkül arra következtetni sem lehet.³⁶⁰

Tovább árnyalja a képet az a helyzet, amikor az ügyben szakértői vélemény beszerzésére kerül sor, hiszen a szakértői vélemény elkészítése során is keletkeznek egészségügyi adatok. A kérdőívben arra a kérdésre, hogy a szakértői vélemény elkészítése során a szakértő által készített kép- és hangfelvétel kiadásáról a szakértő jogosult-e dönten, a válaszadó jelentős többsége (86 %) többsége nemleges választ adott.

A kérdés eldöntése azért sem egyértelmű, mert a jogalkalmazói gyakorlatban – ide értve a bíróságok és a NAIH gyakorlatát – vitatott az is, hogy a szakértő által készített feljegyzések a fél személyes adatának minősülnek-e egyáltalán. A bíróság egy eseti döntésében úgy foglalt állást, hogy a szakértői vélemény elkészítéséhez a szakértő által készített feljegyzések nem minősülnek a fél személyes adatainak, azok a szakértő szakvéleményt előkészítő, azt megalapozó munkaanyagának tekinthetők. A szakértő rendelkezésére álló, a fél személyes adatainak minősülő, a félre jellemző ismereteket, valamint az azokból levonható következtetést a szakértői vélemény tartalmazza. Ebből következően a szakértői véleményt előkészítő feljegyzések, az elvégzett tesztvizsgálatok kiértékelése, az ott lévő esetleges szakértői megjegyzések tekintetében a peres felet nem illeti meg a tájékoztatás joga.³⁶¹

Ezzel szemben a NAIH több határozatában kifejtette, hogy a szakértői vizsgálat során az érintettekről felvett bármilyen adat, és az abból levonható következtetés személyes adat. Azon adatok, amelyeket az érintett a szakértői vizsgálat során maga adott meg (teszt, kérdőív kitöltése során adott válaszai, az általa elmondottak vizsgálati jegyzőkönyvben rögzítetten, hangfelvétel

---

³⁵⁸ BDT2019. 4097. számú eseti döntés

³⁵⁹ Kúria Pf.IV.20.561/2014/6. számú ítélete

³⁶⁰ BDT2019. 4097. számú eseti döntés (19) bekezdés

³⁶¹ BDT2016. 3560. számú eseti döntés

adatai, stb.) egyértelműen az érintett személyes adatának minősülnek.³⁶² Ezzel kapcsolatban az érintett jogosult a hozzáférési jogát gyakorolni, amely főszabályként magába foglalja a szakértő által kezelt adatokról történő másolat kiadásának kötelezettségét is. A szakértő csak indokolt esetben, a kirendelő bíróság kirendelő végzésében adott utasítására tagadhatja meg az érintett hozzáférési jogának gyakorlását a GDPR 15. cikk (3) bekezdése alapján. Ennek hiányában az érintett információs önrendelkezési alapjoga nem korlátozható. Ilyen módon a szakértői vizsgálaton az érintettől készült kép- és hangfelvételt az érintettnek a kérelmére ki kell adni, amit nem pótol a felvétel kiadása helyett a felvétel leírt változatának átadása.³⁶³ Abban az esetben viszont, ha a bíróság utasítást ad a szakértőnek a tájékoztatás kiadásának megtagadására, akkor a szakértő a kép- és hangfelvételt nem adhatja ki, viszont erről tájékoztatnia kell a hozzáférési jogát gyakorolni kívánó érintettet.³⁶⁴ Amennyiben viszont – a bíróság tiltó rendelkezése hiányában – nem áll fenn olyan körülmény, amely az érintett hozzáférési jogával kapcsolatos kérelmének teljesíthetőségét kizárná, az érintett szakértői vizsgálatán a róla és tőle felvett, a róla készült szakvélemény kimunkálásához felhasznált adatokat, beleértve a pszichodiagnosztikai adatállományt, a vizsgálati jegyzőkönyveket és hangfelvételek másolatát a szakértő köteles az érintett részére kiadni.³⁶⁵

Megállapítható tehát, hogy a bíróság és a NAIH között nincs egyetértés a fenti kérdésben. A jogértelmezési vitában a bíróság a NAIH-hoz képest „előnyben van”, hiszen a bíróságot a jogalkalmazó tevékenységében a NAIH-nak a bírósági állásponttól eltérő tartalmú állásfoglalása nem köti, a bíróság az esetleges jogvita elbírálása során alkalmazandó jogszabályokat maga értelmezi, más hatóság értelmezésétől, állásfoglalásától eltérhet.³⁶⁶

Erre az ellentmondásos helyzetre is figyelemmel érdekes eredményt hozott arra a kérdésre adott válasz, hogy az egészségügyi adattal érintett személy a bírósági eljárásban az egészségügyi adatai nem megfelelő kezelése miatt a NAIH-hoz fordulhat-e vagy adatvédelmi kifogást nyújthat be a bíróságon. A válaszadók jelentős része mindkét kérdésre úgy válaszolt, hogy ilyen esetben az érintett fordulhat a NAIH-hoz (74 %) és adatvédelmi kifogást is benyújthat (90 %). Véleményem szerint ebből a válaszból is látszik az, hogy a bírósági dolgozók nincsenek tisztában azzal, hogy milyen adatkezelési műveletek ellenőrzésére szolgál az adatvédelmi kifogás, és azzal sincsenek tisztában, hogy a NAIH hatásköre nem terjed ki a

³⁶² NAIH-4771-1/2021. számú határozat

³⁶³ NAIH/2020/593. számú határozat

³⁶⁴ NAIH/2020/1149/2. számú határozat

³⁶⁵ NAIH-4771-1/2021. számú határozat

³⁶⁶ Ezt rögzítette a bíróság mind a BDT2016. 3560. számú, mind pedig a BDT2019. 4097. számú eseti döntésében.

bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek felügyeletére. Ugyanazon az adatkezelési tevékenységre ugyanis nem alkalmazható egyidejűleg az adatvédelmi kifogás és a NAIH felügyeleti jogköre.

Ezért van többek között jelentősége annak, hogy pontosan kerüljön elhatárolásra, hogy egy adott kérdésben a NAIH jogosult-e eljárni vagy nem. A fenti példából látszik, hogy a szakértői bizonyítás kérdése, és az ennek során történő szakértői adatkezelés az egyik ilyen problémás terület, mivel amennyiben van bírósági tiltó rendelkezés a hozzáférési jog gyakorlásával kapcsolatban, akkor a NAIH nem járhat el, míg ha nincs tiltó rendelkezés, akkor a NAIH gyakorlata szerint a személyes adatok védelme érdekében a NAIH gyakorolhatja a felügyeleti jogkörét a szakértői adatkezelés vonatkozásában annak ellenére, hogy a szakértői véleményt a bizonyítási eljárás során a bíróság értékeli. Ráadásul, amennyiben az igazságügyi szakértő a szakértői vizsgálat elvégzése során adatvédelmi jogsértést követ el, ez nem vezethet a szakvélemény egészének a megsemmisítésére. A szakvélemény bizonyító erejéről ugyanis a kirendelő bíróságnak kell döntenie. Ha a kirendelő bíróság aggályosnak, megalapozatlannak tartja a szakértői véleményt, maga dönthet úgy, hogy mellőzi az abban foglalt megállapításokat. Ennek mérlegelése azonban nem a jogellenes adatkezelésről döntő hatóság, majd a hatósági döntés felülvizsgálata esetén eljáró bíróság hatáskörébe tartozik,³⁶⁷ még akkor sem, ha mindkét bíróság lényegében a szakértő azon tevékenységét vizsgálja, amely a szakértői vélemény elkészítéséhez kapcsolódott.

Mindezekre figyelemmel úgy vélem, hogy a szakértői bizonyítás körében az intézményi érintettséget fokozottabb körültekintéssel kell vizsgálni abban az esetben, ha a szakértői eljárásra a bíróság kirendelése alapján került sor, és ilyen esetben – a dolgozat első felében kifejtett álláspontomtól eltérően – akár megállapítható lehet a bíróság vonatkozásában a Bobek-módszerben írt intézményi érintettség, ami viszont kizárja azt a lehetőséget, hogy a NAIH felügyeleti hatóságként a szakértői adatkezeléssel összefüggésben eljárjon.

---

³⁶⁷ BH2018. 117. számú eseti döntés

7. Összegző zárógondolatok

Úgy gondolom, hogy a kérdőívre adott válaszok elemzésével, a kérdésekhez kapcsolódó jogalkalmazói gyakorlat és felmerülő problémák ismertetésével a „hagyma újabb és újabb rétegeit” fejtettem le bemutatva azt, hogy a bírósági adatkezelésnek és ezen belül az igazgatási adatkezelésnek milyen sok területe van. Ezeket a lefejtett rétegeket kellett hozzákapcsolni a C-245/20. számú ítélet elemzése során lefejtett rétegekhez, amit megpróbáltam minden bemutatott terület esetén, kitérve arra, hogy a bírósági adatkezelési tevékenység általam vizsgált aspektusa a bírósági adatkezelés melyik területéhez tartozik és arra kiterjed-e a felügyeleti hatóság ellenőrzési jogköre vagy nem.

Ilyen módon lehetett a különböző témakörök kapcsán lefejtett rétegekből ismét egy újabb egész hagymát összeállítani, és ezen egész hagymát nézve tudok választ adni a dolgozatom bevezetőjében feltett hipotézisekre az alábbiak szerint:

1. A C-245/20. számú ügy jelentős hatással lesz a bírósági igazgatási tevékenységhez kapcsolódó adatkezelési műveletek ellenőrzésére.

Véleményem szerint ez a hipotézis egyértelmű bizonyítást nyert, hiszen az igazságszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó igazgatási adatkezelési műveletek felügyelete a jelenleg hatályos szabályok szerint nem biztosított, hiszen az adatvédelmi kifogás útján jelenleg ez a terület nem ellenőrizhető, a felügyeleti hatóságnak pedig nincs ezen tevékenység ellenőrzésére hatásköre. Emiatt mindenképpen szükséges az Infotv. hatályos rendelkezéseinek módosítása, amire a dolgozatomban javaslatot is tettem.

2. A bírósági igazgatásra vonatkozó adatvédelmi szabályok értelmezéshez a NAIH döntései is segítséget nyújtanak.

Úgy gondolom, hogy ezt a hipotézist is sikerült igazolnom. A dolgozatomban a bírósági adatkezeléssel összefüggésben – ide értve mind az igazságszolgáltatási adatkezelést, mind pedig az igazgatási adatkezelést – a NAIH számos határozatán keresztül mutattam be a jogértelmezési, megoldási lehetőségeket. E körben kitértem arra, hogy ugyan a NAIH határozatai, állásfoglalásai a bíróságokat nem kötik, a jogértelmező tevékenységük során a bíróságok a jogszabályokat maguk értelmezik, azonban meggyőződésem az, hogy a NAIH esetjogának ismerete nagymértékben megkönnyíti azt, hogy a bírósági dolgozók az adatkezelési tevékenységük során a jogszabályi előírásoknak megfelelően járjanak el.

3. Mindenképpen szükséges a bírósági adatkezelésre vonatkozó szabályok felülvizsgálata és a GDPR rendelkezéseinek megfelelő szabályozás megalkotása.

A dolgozatomban több helyen kitértem arra, hogy a bírósági adatkezelésre vonatkozó szabályozás nem megfelelő, így álláspontom szerint ez a hipotézis is alátámasztásra került. Itt érdemes talán kiemelni azt, hogy az általam bemutatott, a bírósági iratkezelésre vonatkozó szabályok még utalás szintjén sem tartalmazzák a GDPR rendelkezéseire történő hivatkozást. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a bíróságok működésére vonatkozó szabályokba – különösen a normatív utasításokba – szó szerint át kellene emelni a GDPR vagy az Infotv. definícióit, szövegét, azonban mindenképpen indokolt lenne a szabályozás GDPR konform kialakítása.

4. A bírósági dolgozók (bírák és igazságügyi alkalmazottak) nincsenek tisztában a bíróság működése során alkalmazandó adatvédelmi szabályokkal.

Azt gondolom, hogy ezen hipotézis bizonyítását nem is kell magyaráznom, hiszen elegendő a kérdőívre adott válaszokat, illetve az azokból levonható következtetéseket megnézni. Néhány egyértelmű helyes válasz ugyan született, azonban a legtöbb kérdésre a bírósági dolgozók nagy része tévesen válaszolt.

A bírósági adatkezelés során alkalmazandó adatvédelmi szabályok ismeretének hiánya azonban komoly problémákat eredményezhet a bíróságok számára különösen a tisztán igazgatási adatkezelési tevékenységekkel összefüggésben, hiszen ezen esetben a NAIH, mint felügyeleti hatóság eljárhat, és a jogellenes adatkezelés miatt akár bíróságot is kiszabhat, amire – jelentős összegű bírság mellett – már volt is példa.

Természetesen az, hogy a bíróságok által igazságügyi feladataik ellátása során végzett adatkezelési műveletek felügyeletére a NAIH hatásköre nem terjed ki, nem jelenti azt, hogy ezen a területen ne kellene ismernie és betartania a bírósági dolgozóknak az adatvédelmi szabályokat. Az adatvédelmi kifogás alapján a bíróság ugyanis azt vizsgálja, hogy az eljáró bíró, ülnök vagy igazságügyi alkalmazott az adatkezelési tevékenysége során a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályi és uniós jogi előírásoknak megfelelően járt-e el. Jogsértés megállapítása esetén pedig a jogsértés ténye akár sérelemdíj alapjául is szolgálhat egy külön ebből a célból indított peres eljárásban.

Ilyen helyzetben különös jelentősége van annak, hogy a bíróságok az adatvédelemmel kapcsolatos szabályokat helyesen alkalmazzák, maguk is betartsák, az ezzel kapcsolatos állampolgári jogokat megfelelő védelemben részesítsék.³⁶⁸

5. Az elnöki ügyvitel adatvédelmi szabályait több jogszabály együttes értelmezéséből lehet kiolvasni.

A bírósági igazgatás és az elnöki ügyvitel adatvédelmi szabályainak bemutatásánál – ahogy a lábjegyzetekben is látszik – számos jogszabályra, normatív utasításra hivatkoztam hozzátéve azt, hogy e körben nem tértem ki a bírósági igazgatás minden területére. Ebből is levonható az a következtetés, hogy az elnöki ügyvitel adatvédelmi szabályait nem egy jogszabályban találhatjuk meg, így ez a hipotézis is bizonyításra került.

Erre figyelemmel felmerül a kérdés, hogy szükség van-e egységes igazságügyi adatkezelési jogszabályra. Úgy vélem, hogy nem lehet az igazságszolgáltatás valamennyi területére nézve egy jogszabályba foglalni az adatvédelmi szabályokat. Általános elveket természetesen lehet egy ilyen jogszabályban meghatározni, de arra véleményem szerint ott van a kötelezően alkalmazandó GDPR, illetve az Infotv. rendelkezései.

Ezért inkább a meglévő jogszabályokban – ide értve a szervezeti és jogállási törvényeket, illetve az alacsonyabb szintű jogszabályokat is – kellene egy külön fejezetbe összegyűjteni az adatvédelmi szabályokat a szétszórt szabályozás helyett.

6. Mindenképpen szükséges a bírósági szervezetben dolgozók számára adatvédelmi képzés szervezése.

Úgy vélem, hogy a kérdőív teljes mértékben igazolta, hogy a bírósági szervezetben az adatvédelmi szabályok alkalmazása „gyerekcipőben vagy még inkább rugdalózóban” jár. A bírósági dolgozók nincsenek tisztában a tevékenységükre vonatkozó adatvédelmi szabályokkal, sok esetben kizárólag ösztönösen alkalmazzák ezeket a szabályokat, ahogy a kérdőívben is leírta az egyik dolgozó: „Én ezt a választ csak megézésből adtam, nincs semmilyen előképzettségem.” Szerencsére az adatvédelmi képzés iránti igény a bírósági dolgozók többségében megvan, hiszen a bírósági dolgozók 93 %-a tartotta szükségesnek adatvédelmi képzés megszervezését a bírósági dolgozók számára.³⁶⁹ Ezt a hipotézist tehát a kérdőívet kitöltő

---

³⁶⁸ SISÁK 2006: 513. o.

³⁶⁹ lásd Függelék 26. ábra

bírósági dolgozók támasztották alá, hiszen csak a képzéssel növelhető a bírói kar – ide értve az igazságügyi alkalmazottakat is – tudatossága az adatvédelem területén.

A bíróságok működése során ugyanis az adatvédelem még fajsúlyosabb területté válik. A beépített adatvédelem elvére rímelve az adatvédelmi tudásnak be kell épülnie majd minden munkafolyamatba, szakmai ismeretanyagba, képzésbe. Lassan jogi, informatikai, gazdasági területen, pláne vezetői pozíciókban nem lehet megalapozott döntést hozni, felelősen működni adatvédelmi ismeretek nélkül.³⁷⁰ Mindezekre figyelemmel a bírósági szervezet minden dolgozója számára szükséges az adatvédelem és az adatbiztonság területén is a folyamatos képzés és továbbképzés biztosítása.

---

³⁷⁰ BÁLDY Péter – PATAKI Gábor: Az adatvédelem szakembereinek képzése az elmúlt évtizedekben. In: Az Infotörvénytől a GDPR-ig. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021. 233. o.

Irodalomjegyzék

1. VÉGVÁRI Zsuzsanna: A GDPR és az Infotv. alkalmazásának elhatárolása a jogalkalmazói, így különösen az igazságügyi szakértői adatkezelés során, *Fontes Iuris* 2020/4.
2. VÁRADI Szilvia: A közszférára vonatkozó adatvédelmi szabályoka GDPR tükrében, *Pro Futuro* 2019/1.
3. PÉTERFALVI Attila – RÉVÉSZ Balázs – BUZÁS Péter (szerk.): *Magyarázat a GDPR-ról.* Wolters Kluwer Hungary, Budapest 2021.
4. DUDÁS Gábor: A magyar rendes bíróságok adatvédelmet érintő döntései. In: *Az Infotörvénytől a GDPR-ig.* Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021.
5. DEMJÉN Péter: Egyes adatvédelmi kérdések a közigazgatási perben. *Infokommunikáció és jog.* 17. évfolyam 1. szám 2020.
6. IMREGH Géza: *Kommunikáció és polgári ügyszakos bírósági ügyvitel a gyakorlatban.* Magyar Jog 58. évfolyam 9. szám 2011.
7. SISÁK Péter: *Bírósági eljárás és adatvédelem.* Magyar Jog 2006/9.
8. PÉTERFALVI Attila: *A bíróságok és a nyilvánosság.* in: *Fundamentum* 2004/1.
9. HARANGOZÓ Attila: *A magyar igazságügyi adatkezelés alkotmányossági szempontjai de lege ferenda az Alkotmánybíróság határozatainak tükrében.* *Bírák Lapja* XX. évfolyam 2010/1-2. szám
10. HORVÁTH György: *A bíróságok belső igazgatása.* *Bírák Lapja* III. évfolyam 1993/2. számú
11. SÓLYOM Péter: *Az Alkotmánybíróság határozata a bírósági törvények felülvizsgálatáról.* *Jogesetek Magyarázata* 2014/2.
12. BALOGH Zsolt: *A bírósági határozatok közzétételének szabályozása Magyarországon.* *Infokommunikáció és jog* 2013/2.
13. DOMOKOS Márton: *Gyakorlati tapasztalatok a GDPR-megfelelés során.* In: *Az Infotörvénytől a GDPR-ig.* Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021.
14. GATTER László szerk.: *A bírák nagy kézikönyve,* Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest, 2010.
15. KÁRPÁTI Csenge: *„Home office” napjainkban – Az otthoni munkavégzés jelentősége, széles körű elterjedésének munkajogi vetületű problémái.* *Munkajog* 2022/2. szám
16. BÁLDY Péter – PATAKI Gábor: *Az adatvédelem szakembereinek képzése az elmúlt évtizedekben.* In: *Az Infotörvénytől a GDPR-ig.* Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021.

Jogszabályok jegyzéke

1. Alaptörvény
2. GDPR: a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i 2016/679/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet
3. Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2016. április 27-i (EU) 2016/680 IRÁNYELVE a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről
4. a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-ei európai parlamenti és tanácsi 95/46/EK irányelv
5. az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.)
6. az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Abtv.)
7. az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LXI. törvény (Obtv.)
8. az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény módosításáról szóló 2001. évi XC. törvény
9. az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvénynek az európai unió adatvédelmi reformjával összefüggő módosításáról, valamint más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi XXXVIII. törvény (Módtv.)
10. a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.)
11. a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény
12. a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (Bjt.)
13. Az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény (Iasz.)
14. a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.)
15. a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII.1.) IM rendelet (BÜSZ)
16. a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás (Ig.szabályzat)
17. a közérdekű bejelentésekkel és panaszokkal kapcsolatos eljárás rendjéről szóló 7/2018. (VII.11.) OBH utasításról

18. a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII.23.) OBH utasítás (Beisz.)

19. a bírósági határozatok anonimizálásával és közzétételével kapcsolatban a bíróságokra háruló feladatok végrehajtásáról szóló 4/2021. (III.21.) OBH utasítás

20. az adatvédelmi tisztviselőkről és az adatvédelmi felelősökről, valamint az adatvédelmi incidensek jelentéséről szóló 5/2019. (II.14.) OBH utasítás

21. a bírák vagyonnyilatkozatának átadásáról, kezeléséről és ellenőrzéséről, valamint az abban foglalt adatok védelméről szóló 22/2012. (XI. 23.) OBH utasítás

Alkotmánybíróság határozatainak jegyzéke

1. 17/1994. (III.29.) AB határozat
2. 7/2001. (III.14.) AB határozat
3. 3110/2022. (III.23.) AB határozat
4. 22/2019. (VII.5.) AB határozat
5. 7/2001. (III.14.) AB határozat
6. 53/1991. (X.31.) AB határozat
7. 97/2009. (X.16.) AB határozat
8. 32/2017. (XII.6.) AB határozat
9. 22/2019. (VII.5.) AB határozat
10. 27/2020. (XII.16.) AB határozat
11. 1481/B/1992. AB határozat
12. 97/2009. (X.16.) AB határozat
13. 33/2017. (XII.6.) AB határozat
14. 144/2008. (XI.26.) AB határozat
15. 3047/2022. (I.31.) AB végzés

Bírósági döntések jegyzéke

1. C-245/20. számú ügy: X és Z kontra Autoriteit Persoonsgegevens ügyben 2022. március 24-én hozott ítélet a Rechtbank Midden-Nederland (Hollandia) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján (ECLI:EU:C:2022:216)

2. C-470/19. számú ügy: Friends of the Irish Environment Ltd kontra Commissioner for Environmental Information ügyben 2021. április 15-én hozott ítélet a High Court (Irlande) (Írország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján (ECLI:EU:C:2021:271)
3. Associação Sindical dos Juizes Portugueses kontra Tribunal de Contas ügyben 2018. február 27-án hozott ítélet a Supremo Tribunal Administrativo által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján (ECLI:EU:C:2018:117)
3. Associação Sindical dos Juizes Portugueses kontra Tribunal de Contas ügyben 2018. február 27-án hozott ítélet a Supremo Tribunal Administrativo által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján (ECLI:EU:C:2018:117)
4. KGD2018. 27. számú eseti döntés
5. BH2018. 117. számú eseti döntés
6. BDT2013. 2906. számú eseti döntés
7. BDT2022. 63. számú eseti döntés
8. BDT2010. 2289. számú eseti döntés
9. Kúria Pfv.21.302/2019/10. számú ítélete
10. Kúria Pfv.21.302/2019/10. számú ítélete
11. BDT2016. 3455. számú eseti döntés
12. BDT2016. 3455. számú eseti döntés
13. BDT2022. 63. (4495.) számú eseti döntés
14. BDT20019. 4060. számú eseti döntés
15. Kúria Kfv.IV.37.361/2021/10. számú eseti döntése
16. Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.025/2021/14. számú határozata
17. BDT2010. 2289. számú eseti döntés
18. BDT2019. 4097. számú eseti döntés
19. BDT2015. 3264. számú eseti döntés
20. BDT2019. 4097. számú eseti döntés
21. Kúria Pf.IV.20.561/2014/6. számú ítélete
22. BDT2019. 4097. számú eseti döntés
23. BDT2016. 3560. számú eseti döntés
24. BH2018. 117. számú eseti döntés

NAIH határozatok jegyzéke

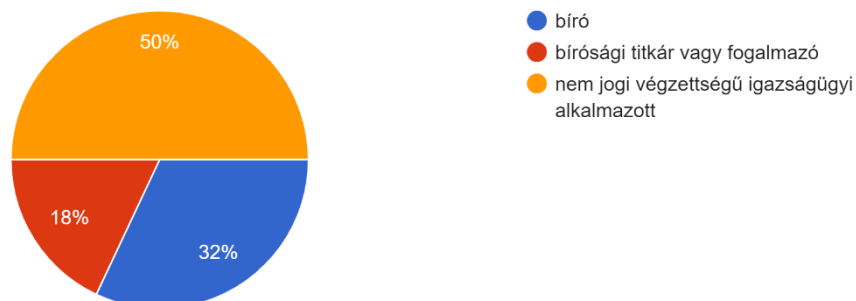
1. NAIH/2020/4637/5. számú határozat
2. NAIH-4771-1/2021. számú határozat
3. NAIH/2020/593. számú határozat
4. NAIH/2020/1149/2. számú határozat
5. NAIH/2020/610/ számú határozat
6. NAIH-2868-23/2021. számú határozat
7. NAIH/2019/2472. számú határozat
8. NAIH-2441-8/2021. számú határozat
9. NAIH/2019/13/11. számú határozat
10. NAIH/2472/2019. számú határozat
11. NAIH/2016/2504/27. számú határozat

Függelék

1. ábra

1. Milyen minőségben dolgozik a bírósági szervezetben?

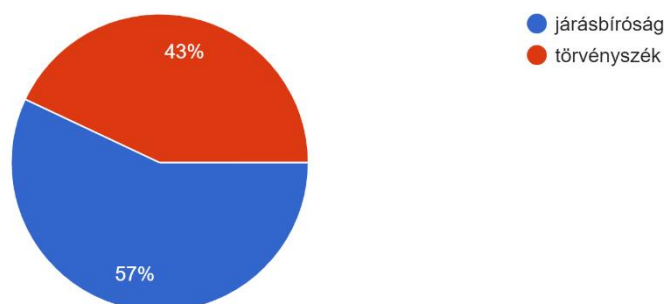
100 válasz

2. ábra

Melyik bírósági szinten dolgozik?

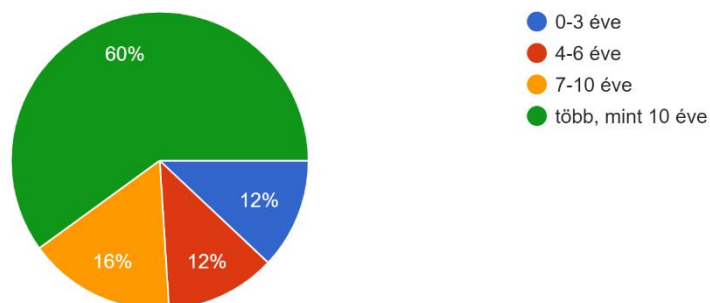
100 válasz

3. ábra

Hány éve dolgozik a bírósági szervezetben?

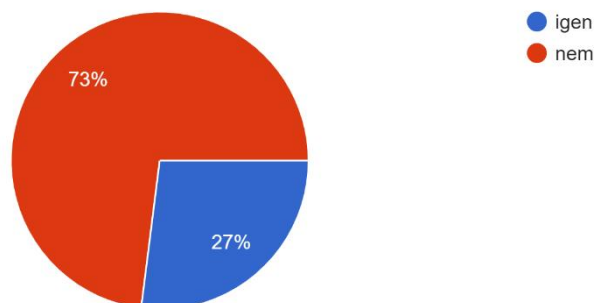
100 válasz

4. ábra

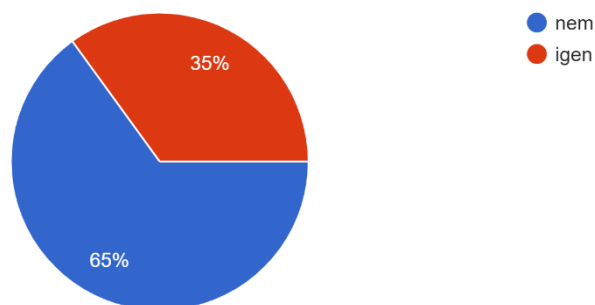
Lát-e el bármilyen igazgatási feladatot?

100 válasz

5. ábra

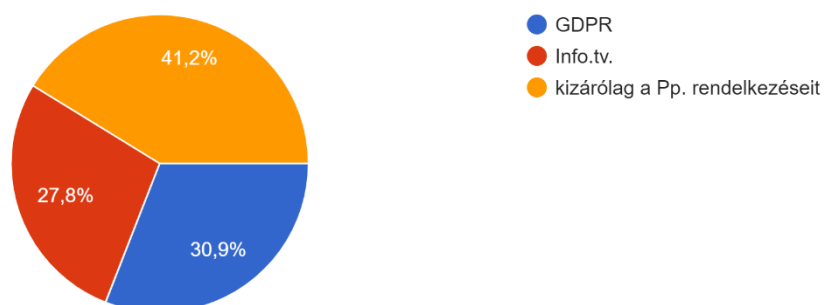
A tevékenysége során találkozott-e bármilyen adatvédelmi problémával?

100 válasz

6. ábra

A polgári igazságszolgáltatás területén felmerülő adatvédelmi kérdésekre főszabályként melyik jogszabályt kell alkalmazni?

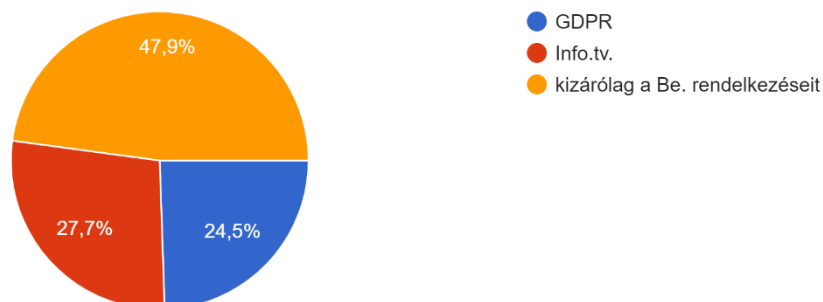
97 válasz

7. ábra

A büntető igazságszolgáltatás területén felmerülő adatvédelmi kérdésekre főszabályként melyik jogszabályt kell alkalmazni?

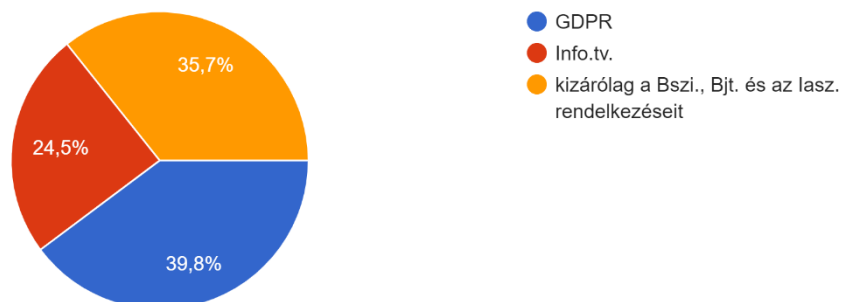
94 válasz

8. ábra

A bírósági igazgatás területén felmerülő adatvédelmi kérdésekre főszabályként melyik jogszabályt kell alkalmazni?

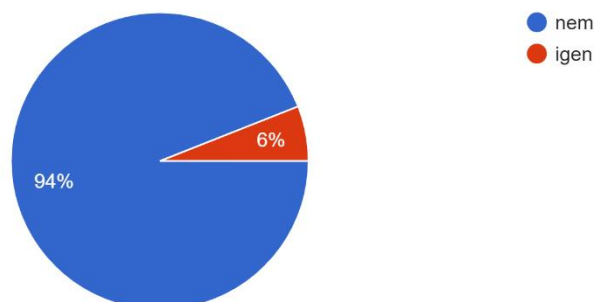
98 válasz

9. ábra

A tevékenysége során találkozott-e már adatvédelmi kifogással?

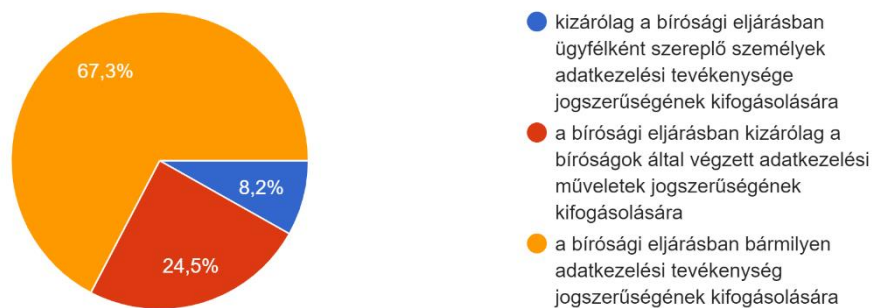
100 válasz

10. ábra

Az adatvédelmi kifogás milyen adatkezelési műveletre vonatkozhat?

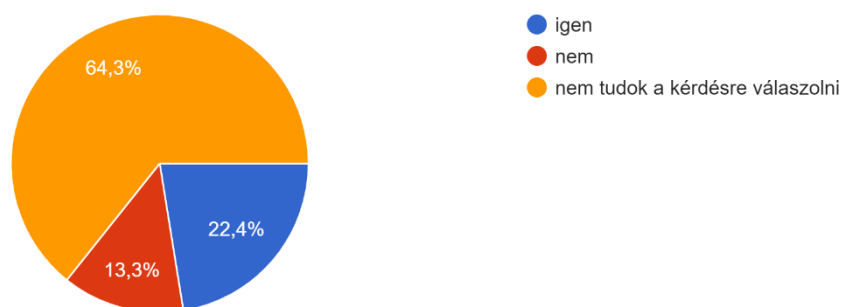
98 válasz

11. ábra

A bírósági peres eljárásban benyújtott adatvédelmi kifogás esetén jogosult-e a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság bármilyen módon eljárni?

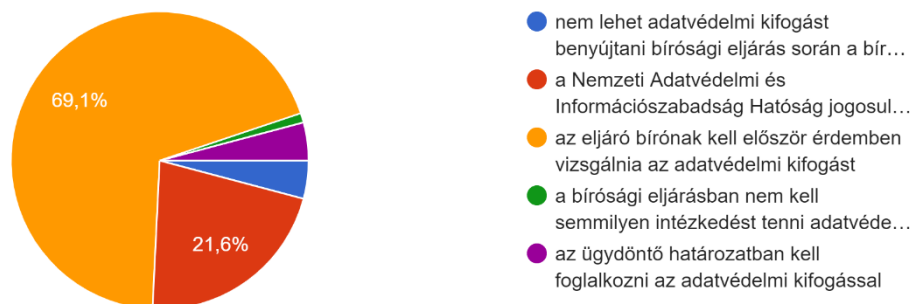
98 válasz

12. ábra

A bírósági döntés meghozatalára irányuló peres eljárásokban az ügyfél a bíróság által végzett adatkezelési művelet miatt adatvédelmi kifogást nyújt be a bíróságra. Ki és milyen módon jogosult eljárni?

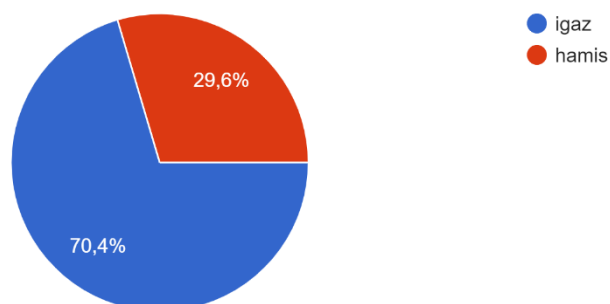
97 válasz

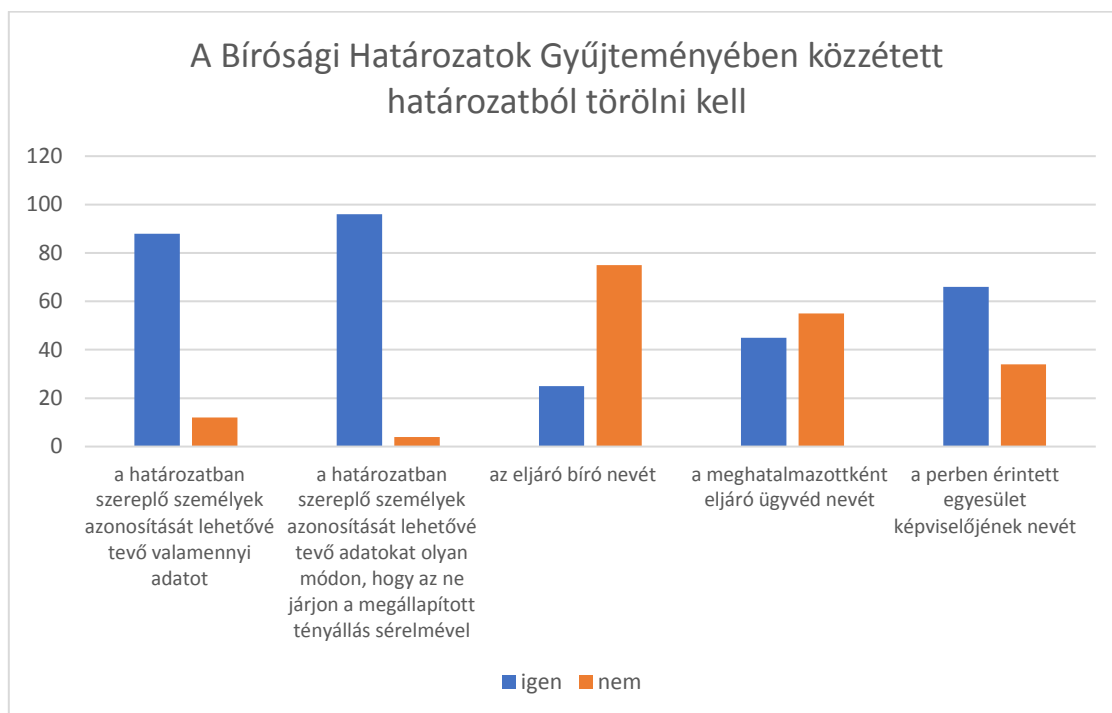
13. ábra

A Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatok bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozásoktól mentesen és díjmentesen hozzáférhető.

98 válasz

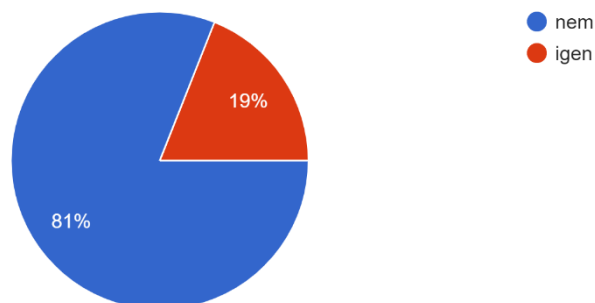
14. ábra

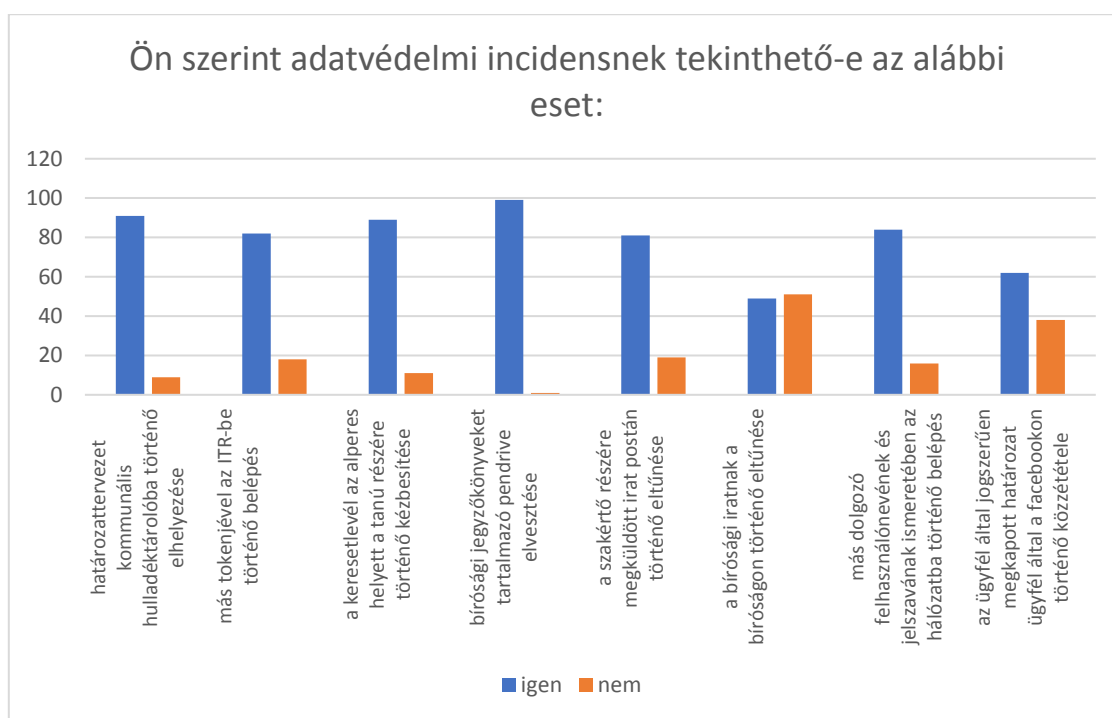
15. ábra

A tevékenysége során találkozott-e már adatvédelmi incidenssel?

100 válasz

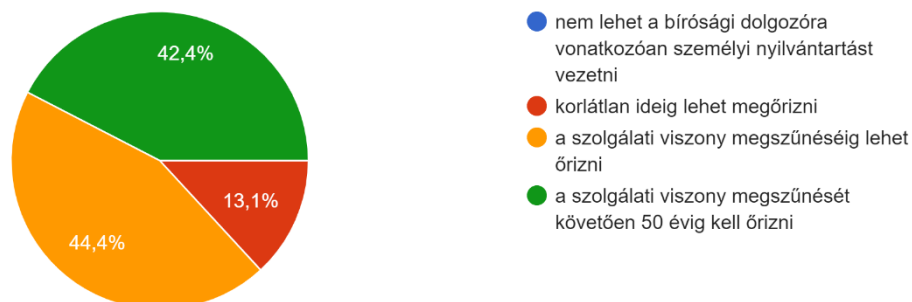
16. ábra

17. ábra

A bírósági dolgozóra vonatkozó személyi nyilvántartás adatait (a hatósági erkölcsi bizonyítvány kivételével) meddig kell megőrizni?

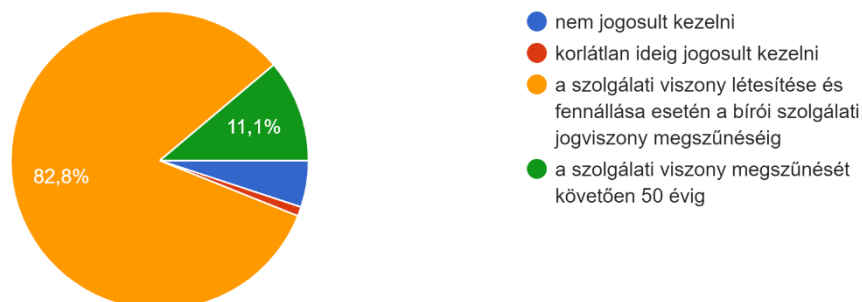
99 válasz

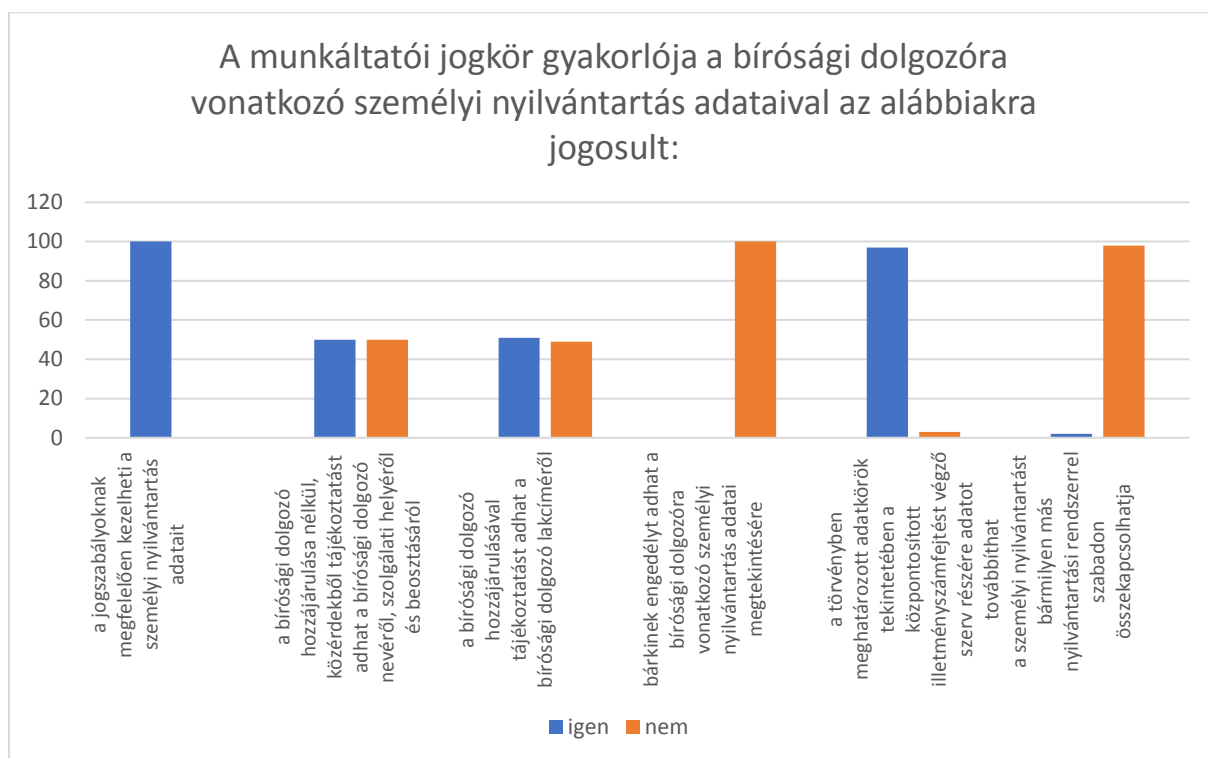
18. ábra

A bírósági dolgozóra vonatkozó hatósági erkölcsi bizonyítványt a munkáltatói jogkör gyakorlója meddig jogosult kezelni?

99 válasz

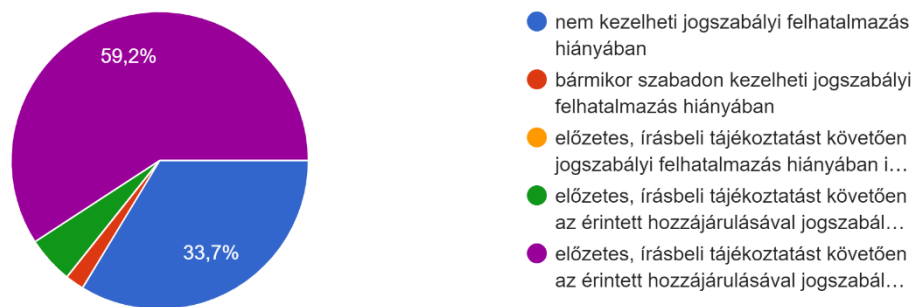
19. ábra

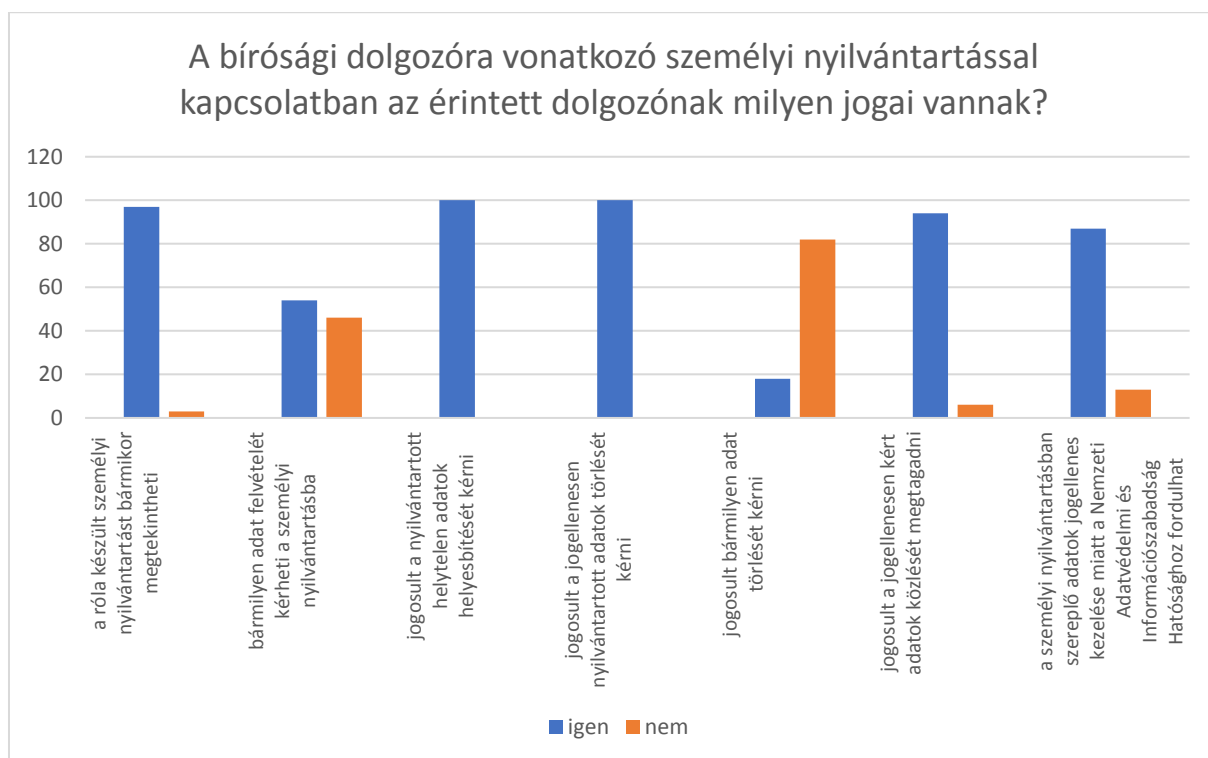
20. ábra

Milyen módon kezelheti a munkáltatói jogkör gyakorlója a bírósági dolgozó személyes adatait jogszabályi felhatalmazás hiányában?

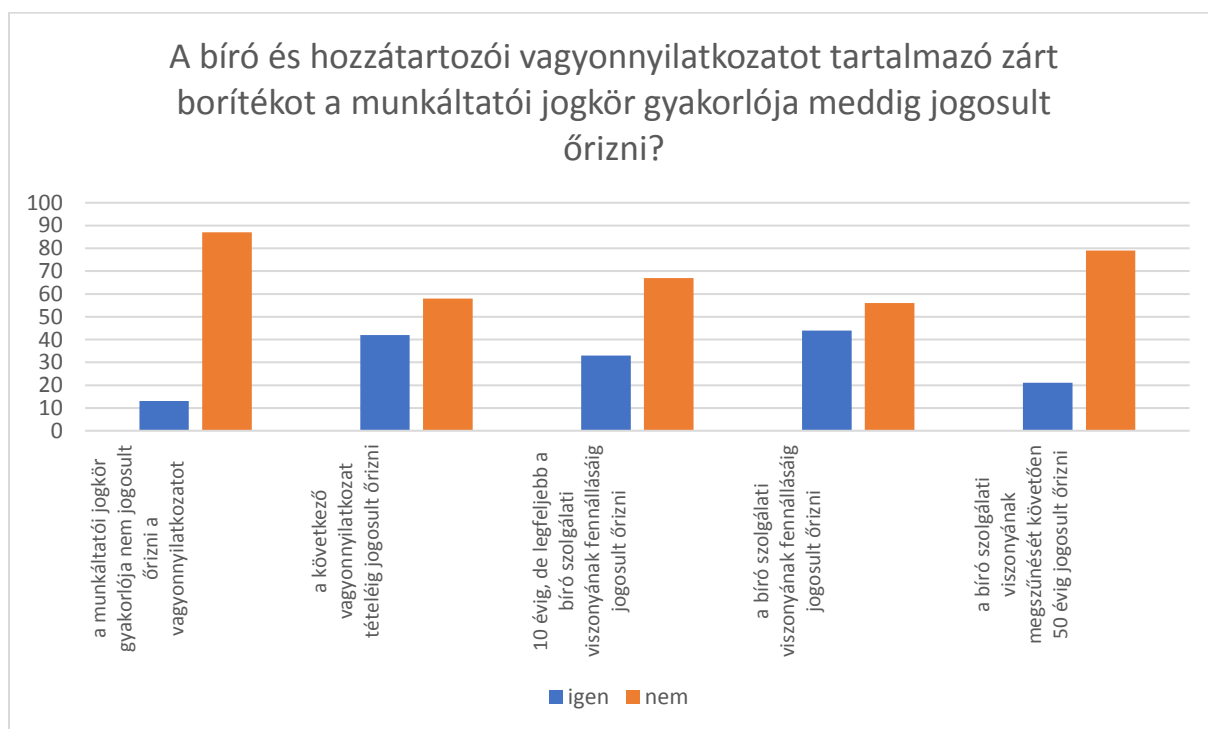
98 válasz

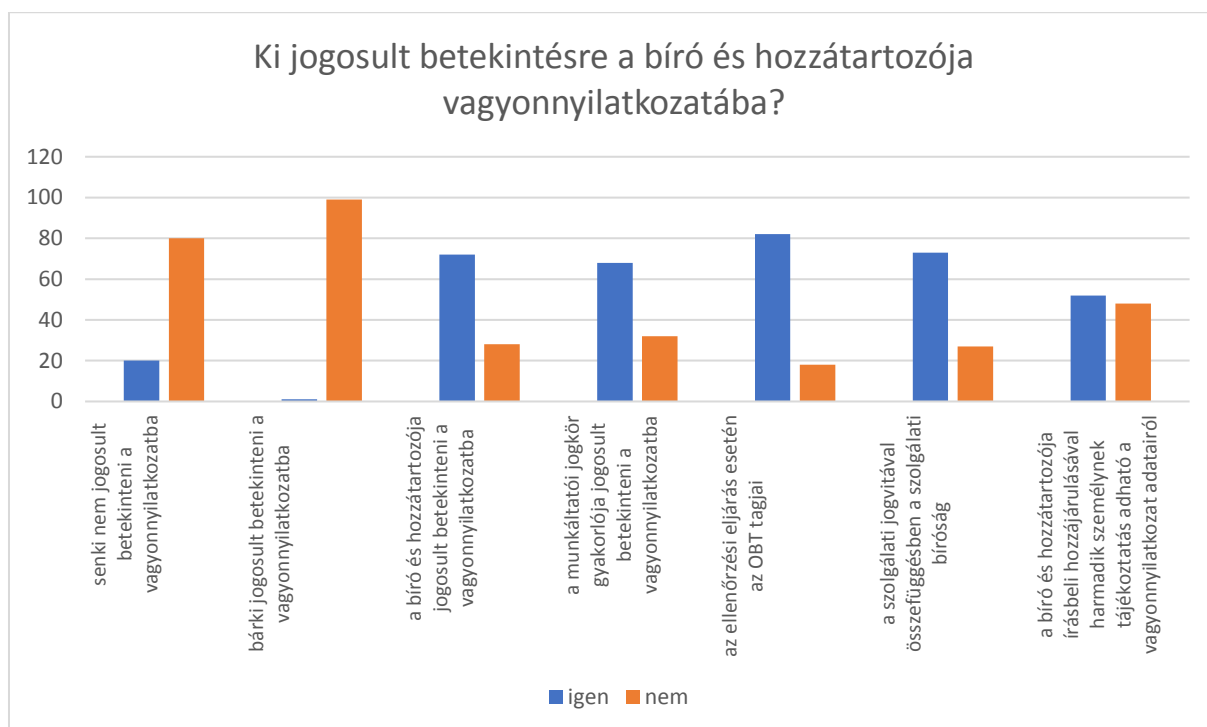
21. ábra

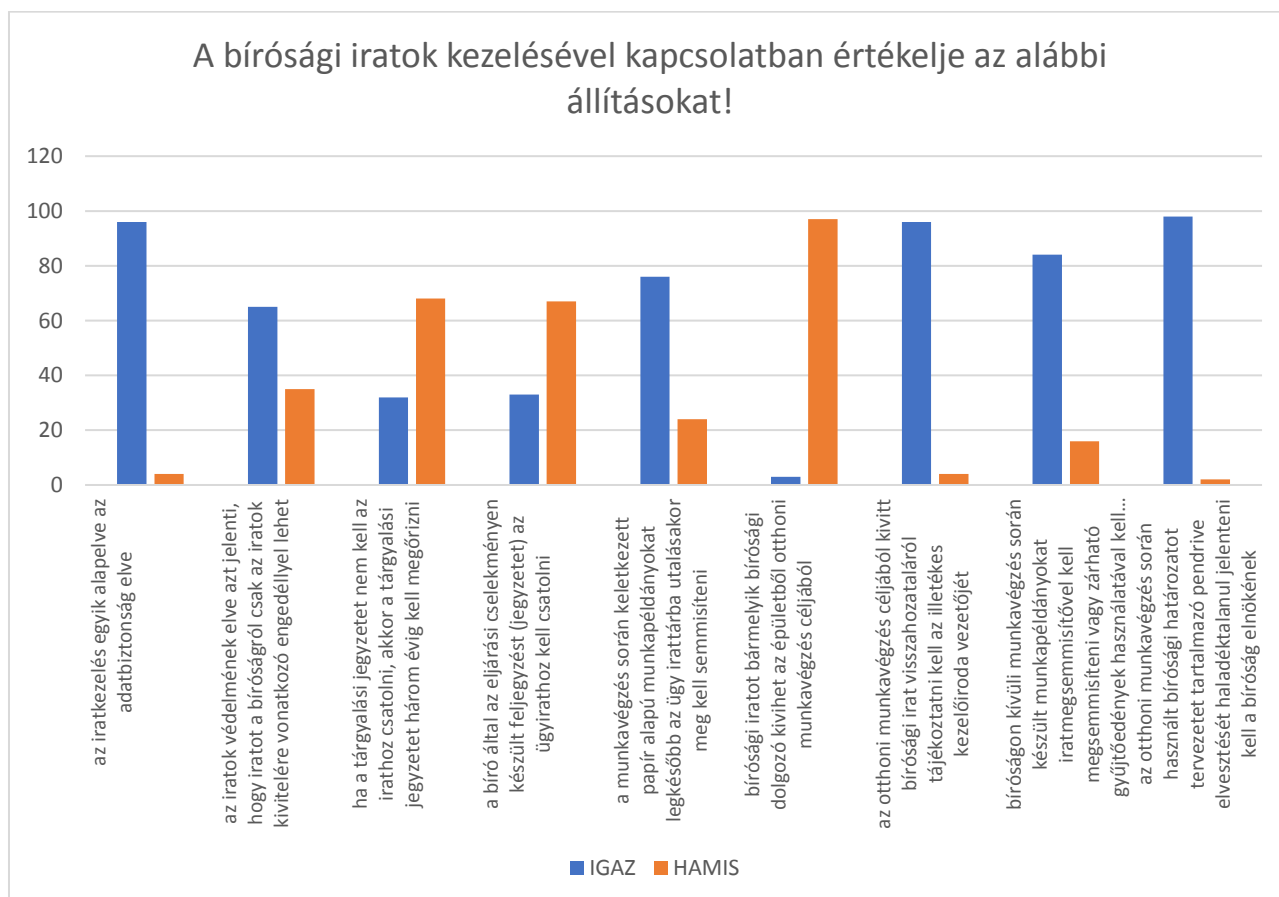
22. ábra

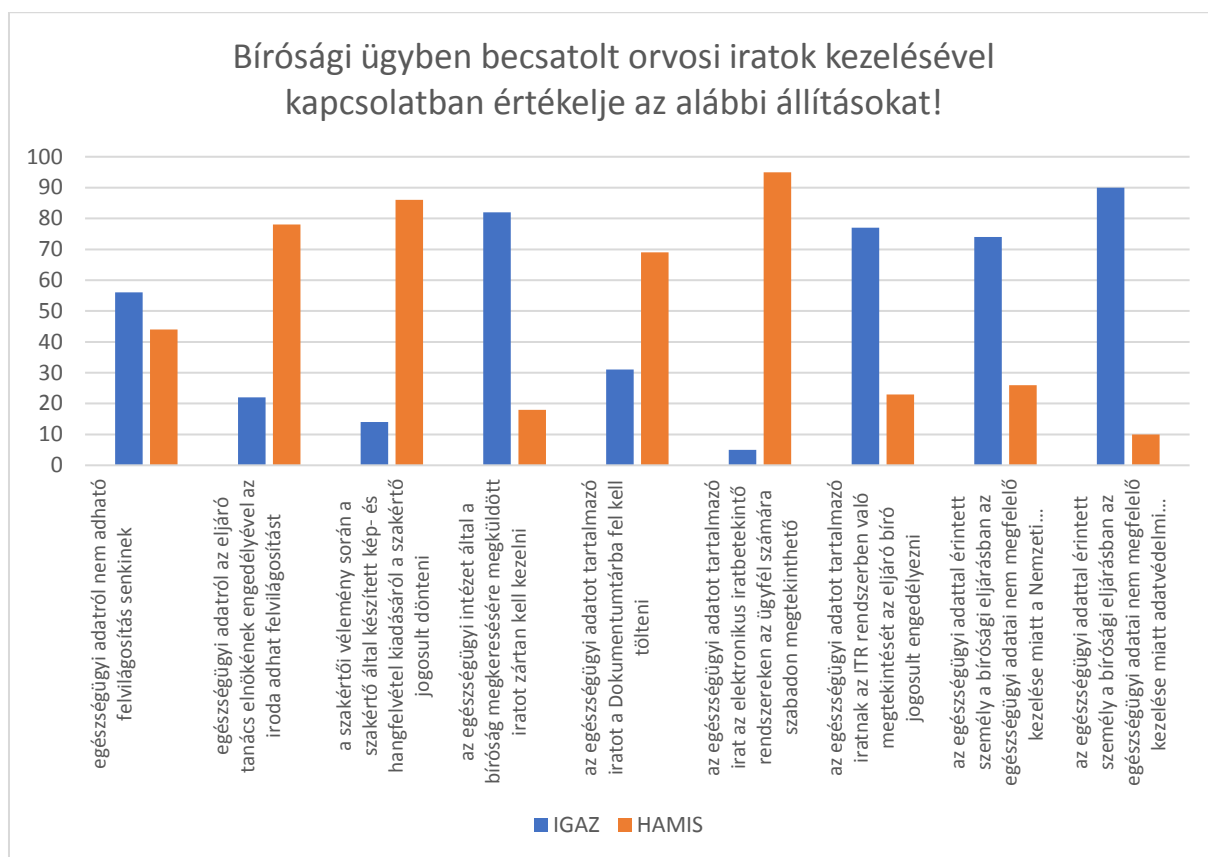
23. ábra

24. ábra

25. ábra

26. ábra

Szükségesnek tarja-e adatvédelmi képzés megszervezését a bírósági dolgozók számára?

100 válasz

